

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI**

**YEREL DÜZEYDE
ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ
ÖNLEME ÇALIŞTAYI**

4-6 Mart 2014

**Yayıma Hazırlayanlar
Burak KARAKAYA
Hatice Buket ÖZKAN
Ramazan ÖZKAN
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA**

ESKİŞEHİR – 2014

YAYIMA HAZIRLAYANLAR
Burak KARAKAYA
Hatice Buket ÖZKAN
Ramazan ÖZKAN
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA

Yayımlayan
MEB Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Yayımlandığı Tarih
2014

ISBN
????

Destekleyen Kuruluşlar
Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Odunpazarı İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi

İLETİŞİM ADRESİ
Adres : Büyükdere Mah. Atatürk Bulvarı No:247 26040 ESKİŞEHİR

Telefon
0 (222) 239 72 00

Belgegeçer
0 222 239 39 22

Web
eskisehir.meb.gov.tr

Bu yayın UNICEF Türkiye Ofisi Çocuk Koruma biriminin katkıları ile basılmıştır.

**YEREL DÜZEYDE
ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ
ÖNLEME ÇALIŞTAYI**

4-6 Mart 2014

Çalıştay Bilim Kurulu

Prof. Dr. Bahar GÖKLER
Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
Prof. Dr. Tolga DAĞLI
Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR
Av. Türkay ASMA

Çalıştay Düzenleme Kurulu

Burak KARAKAYA	Kurul Başkanı
Hatice Buket ÖZKAN	Üye
Mediha MAVİ	Üye
Ramazan ÖZKAN	Üye
Seray DEMİR	Üye
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA	Üye

Düzenleyen Kurum

Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Odunpazarı İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Sponsor Kurum

Eskişehir Gelişim Koleji

Katkı Veren Kurumlar

UNICEF Türkiye Temsilciliği
Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği
Gündem Çocuk Derneği

ÖNSÖZ

“Çocuklar bizim geleceğimizdir” düşüncesinden yola çıkarak; geleceğimiz için ilimizde bir dizi eğitim faaliyetine başladık. Faaliyetler sürdükçe ele alınan konunun tek başına yeterli olmayacağını başka yönleriyle de desteklenmesi gerektiğini fark ettik. Gelişim dönemleri eğitimleriyle başlayan çalışmalarımız, ergenlik dönemi (ortaokul- lise) gelişim özellikleri, çocuğa yönelik ihmal ve istismar eğitimleri (öğretmen, okul idarecileri)ile devam etti. Bu sürecin sonunda il çapında bilgilendirmelerin tamamlandığı ama kurumlar arası iletişimin sağlanmadığı, il düzeyinde çocuğa yönelik ihmal ve istismar konusunda ortak bir çalışma stratejisinin olmadığı gerçeğiyle karşılaştık. Bütün bu yaşantılar; bizi bu çalışmayı düzenleme ve gerçekleştirme aşamasına getirdi.

Çalıştay; Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Odunpazarı İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezinin ortaklığında, Eskişehir Gelişim Kolejinin sponsorluğunda 4-6 Mart 2014 tarihlerinde gerçekleşti.

Çocuk İstismarı, çocukların ana-babaları gibi, onlara bakıp gözetmek ve eğitmekle görevli sorumluluk, güç ve güven ilişkisi içinde oldukları kişiler ya da yabancılar tarafından: bedensel ve/veya psikolojik sağlıklarına zarar verecek, sosyal gelişimlerini engelleyecek şekilde uygulanan tüm fiziksel, duygusal veya cinsel tutumları, ihmali, ticari amaçlı sömürüyü kapsar. **İhmal ise** çocuğun beslenme, barınma, korunma, sevilme gibi temel fiziksel ve duygusal gereksinimlerinin karşılanmamasıdır. Çalıştay düzenleme kurulu olarak; Çalıştay sonucunda Eskişehir iline yerel düzeyde çocuk ihmali ve istismarı konusunda ortak bir eylem planı oluşturulması, çalışma stratejilerinin belirlenmesi ve önerilerin uygulanabilirliğinin sağlanmasını gönülden diliyoruz.

Çalıştayın düzenlenme ve gerçekleştirme sürecinde bu fikri ilk açtığımız ve bizi destekleyen Sayın İl Milli Eğitim Müdürümüz Necmi ÖZEN’e ve Sayın Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürümüz Muhittin ADIYAMAN’a bize inandıkları, eğitim ve çocukların yararına yapılan ve yapılacak olan her türlü çalışmayı destekledikleri için teşekkür ederiz. Ayrıca yoğun, uzun ve yorucu olan çalıştay süreci boyunca büyük bir inançla, sabır ve kararlılıkla çalışan ve bizleri de motive eden Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanımız Psikolojik Danışman Burak KARAKAYA’ya teşekkür ederiz. Çalıştay kitabının basım sürecinde desteğinden dolayı UNICEF Türkiye Ofisi Çocuk Koruma birimine teşekkür ederiz.

ÇALIŞTAY YAYIN KURULU

KATILIMCI LİSTESİ

KAMU VE ÖZEL KURUM/KURULUŞLAR(Kuruluşa Göre Alfabetik Sıralıdır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
1	Aylin AKÇAY	ASPB ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2	Hurican ÇUFADAR	ASPB ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
3	Nilüfer KESER	ANKARA ÇOCUK İZLEM MERKEZİ
4	Ahu FENERLİ	ESKİŞEHİR ATAYURT KOLEJİ
5	Çiğdem ALNIAK	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
6	Fatma IŞIKÇILAR	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
7	Mehtap YAMAN	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
8	Sinem DÖĞER	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
9	Mutlu CANTAŞ	ESKİŞEHİR AV. LÜTFÜ ERGÖKMEN ÖZEL EĞİTİM OKULU
10	özlem DOĞAN	ESKİŞEHİR CEZAEVİ
11	Erdal ŞAHBAZ	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
12	Seray DEMİR	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
13	Serap ÜÇPINAR	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
14	Tuğçe BALIK	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
15	Tuncay DUR	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
16	Mithat MUTU	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
17	Ramazan ŞİMŞEK	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
18	Simge ÖZTÜRK	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
19	Afife ERKAN SOFUOĞLU	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
20	Elçin OYGUR ŞIKYAZAR	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
21	Emine ARDA	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
22	Şadunman AKSU	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
23	Enver ALPSOY	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
24	Ferhat YILDIRIM	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
25	Serdal ÖZDEMİR	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
26	Belkıs DEDE	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
27	Burcu Ebru AYDOĞDU	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
28	Sibel KUTLU	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
29	Ahmet ÖNCÜ	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İBRAHİM KURŞUNGÖZ RAM
30	Fahriye ERGÜN	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İBRAHİM KURŞUNGÖZ RAM
31	Ali TARAN	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI
32	Yelda Gürler ÇEVİRGİN	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI
33	Hasan Hayri ÇIRAK	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE MÜFTÜLÜĞÜ
34	Cemile UFUK KABAL	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
35	Suzan BEYCAN	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
36	Dilek YILDIRIM	MEB ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
37	Sabri ÖZDEMİR	MEB TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
38	Zuhal MERT	MEB TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
39	Uğur KARAMAN	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
40	Zeynep KILIÇ	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (Kuruluşa Göre Alfabetik Sıradır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
41	Osman ADIKUTLU	AB DESTEKLİ MEB PROJE BİRİMİ
42	Robert KIROISS	AB DESTEKLİ MEB PROJE BİRİMİ
43	Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
44	Prof. Dr. BAHAR GÖKLER	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
45	Türkay ASMA	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
46	Harun CANITEZ	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
47	Prof. Dr. TOLGA DAĞLI	ÇOCUK KORUMA MERKEZLERİNİ DESTEKLEME DERNEĞİ
48	Vijdan UĞURLU	ESKİŞEHİR SOROPTİMİST KULÜBÜ
49	Aysel ELDEM	ESKİŞEHİR 7-12 YAŞ ÇOCUKLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
50	Sevim YÖNDER	ESKİŞEHİR 7-12 YAŞ ÇOCUKLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
51	Zergün ÇETİN	ESKİŞEHİR EĞİTİM ÖĞRETİMİ DESTEKLEME DERNEĞİ
52	Beysun DOĞAN	ESKİŞEHİR EĞİTİM ÖĞRETİMİ DESTEKLEME DERNEĞİ
53	Hatice ÜÇER	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ ERKEK ÇOCUKLARI DERNEĞİ
54	Gülten KARAOĞLANLI	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ KIZ ÇOCUKLARINI DESTEKLEME DERNEĞİ
55	Özge TUNÇOL	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ KIZ ÇOCUKLARINI DESTEKLEME DERNEĞİ
56	Gülray AYKANAT	ESKİŞEHİR KÖPRÜBAŞI LİONS KULÜBÜ
57	Bülent YILDIRIM	ESKİŞEHİR SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ
58	Recep AKÇELİK	ESKİŞEHİR SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ
59	Bilge BİLGİN	ESKİŞEHİR TÜRK ANNELER DERNEĞİ
60	Emrah KIRIMSOY	GÜNDEM ÇOCUK DERNEĞİ
61	Yeşim MUTLU	GÜNDEM ÇOCUK DERNEĞİ
62	Özlem METE	İKGV-BMMYK MÜLTECİ DESTEK OFİSİ
63	Selin BERGHAN	ÖZGÜRLÜĞÜNDEN YOKSUN GENÇLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ
64	Eylem KARAKAYA	TÜRKİYE AİLE SAĞLIĞI VE PLANLAMASI VAKFI
65	Şule DURSUN	TÜRKİYE AİLE SAĞLIĞI VE PLANLAMASI VAKFI
66	Adem ARKADAŞ	ULUSLAR ARASI ÇOCUK MERKEZİ
67	Selim CESUR	ULUSLAR ARASI ÇOCUK MERKEZİ
68	Dilek KARAGÖZ	UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
69	Fatma ULUÇ ÖZDEMİR	UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
70	Sinem BAYRAKTAR	UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
71	Serap ŞENER	WHO (DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ)
72	Akfer KAZILOĞULLARI	WHO(DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ)

YEREL YÖNETİMLER (Kuruluşa Göre Alfabetik Sıralıdır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
73	CEYDA SÖĞÜT	ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
74	DİDEM AYDINMAKİNA	ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
75	DİLEK ERDEM	ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
76	ECEM KÖSE	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ KADIN SIĞINMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
77	EZGİ BİLGİN	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ KADIN SIĞINMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

ÜNİVERSİTELER(Kuruluşa Göre Alfabetik Sıralıdır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
78	Ar. Gör. Nur Banu PARPUCU	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
79	Ar. Gör. Sevcen YAĞAR GÜDER	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
80	Doç. Dr. SERAP ERDOĞAN	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
81	Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
82	Serap GÖKÇE	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
83	Gözde DURMUŞ	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
84	Berçem GÖKTÜRK	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
85	Doç. Dr. Coşkun YARAR	OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
86	Yrd. Doç. Dr. Saniye Tülin FIDAN	OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

MESLEK ÖRGÜTLERİ(Kuruluşa Göre Alfabetik Sıralıdır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
87	Banu BAYIKER	ESKİŞEHİR BAROSU
88	Ezgi Akyıl DEMİRCAN	ESKİŞEHİR BAROSU

RAPORTÖRLER (Kuruluşa Göre Alfabetik Sıralıdır)		
NO	ADI-SOYADI	TEMSİL ETTİĞİ KURUM/KURULUŞ
89	Tuğba ALTINTAŞ	ESKİŞEHİR 30 AĞUSTOS ORTAOKULU
90	Yasin KAVRUK	ESKİŞEHİR BATTAL GAZİ ORTAOKULU
91	Sultan KOŞMAZ	ESKİŞEHİR MEHMET GEDİK ORTAOKULU
92	Yelda HARMANKUYU	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ İLKOKULU
93	Gülten Feryal KÜÇÜKER	ESKİŞEHİR ŞEHİT ALİ GAFFAR OKKAN ORTAOKULU
94	Canan OKUYAN	ESKİŞEHİR ŞEHİT ONUR YEŞİL ORTAOKULU

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞTAY PROGRAMI

Çalıştay Tarihi: 04-06.03.2014

Çalıştay Yeri :Gelişim Koleji

4 MART 2014

09:00 - 09:15 Açılış ve kayıt

09:15 - 09:45 Açılış Konuşmaları

09:45 - 11:15 Panel: Çocuğa Karşı Şiddet Hakkında Temel Bilgiler ve Yaklaşım
Panel Başkanı: Türkay ASMA (Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği)

Çocuğa Karşı Şiddetin Önlenmesi için Ortaklık Ağı Temsilcisi

Selin BERGHAN
ÖZGEDER

Recep AKÇELİK
SHU DERNEğİ

Ulusal ve Uluslar Arası Çocuğa Yönelik Şiddet Konusunda Hukuksal Düzenlemeler

Banu BAYIKER
ESKİŞEHİR BAROSU

Milli Eğitim Bakanlığı Vaka Bildirim Ve İzleme Prosedürü

Dilek YILDIRIM
MEB ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜğÜ

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Vaka Bildirim Ve İzleme Prosedürü

Aylin AKÇAY
ASPB KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANLIğI

11:15-11:30 Ara

11:30-12:30 Panel: Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi - I

Panel Başkanı: Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
ANKARA ÜNİVERSİTESİ EğİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Stratejisi

Hurican ÇUFADAR
ASPB KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANLIğI

Dilek KARAGÖZ
UNİCEF

12:30- 13:15 Yemek

13:15- 14:15 Panel: Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi – I(DEVAM)

Panel Başkanı: Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR

ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Erken Uyarı ve Yönlendirme Sistemi

Fatma ÖZDEMİR ULUÇ

UNICEF

Sinem BAYRAKTAR

UNICEF

Zuhal MERT

MEB TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

14:15-15:15 Panel : Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi – II

Panel Başkanı:

Çocuğa Karşı Şiddeti Önleme Ulusal Eylem Planı

Sinem BAYRAKTAR

UNICEF

Aylin AKÇAY

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

15:15 – 15:30 Ara

15:30 -17:15 Panel : Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi – III

Panel Başkanı: Erdal ŞAHBAZ – ESK GELİŞİM KOLEJİ

Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri

Prof. Dr. Tolga DAĞLI

ÇOCUK KORUMA MERKEZLERİNİ DESTEKLEME DERNEĞİ

Çocuk İzlem Merkezleri-ÇİM

Nilüfer KESER

ANKARA ÇOCUK İZLEME MERKEZİ

5'te 1 Tanıtımı

Selim CESUR

ULUSLAR ARASI ÇOCUK MERKEZİ

AB Destekli MEB-Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi” Projesi Tanıtımı

Robert KROISS

PROJE EKİP LİDERİ

Osman ADIKUTLU

PROJE EĞİTİM VE İLETİŞİM UZMANI

17:15

Serbest Zaman

5 MART 2014

09:00 – 10:45 Grup Çalışmaları:

Çocuğa Şiddet Olgusunun Gruplar Halinde Çözüm Önerileri Boyutunda Tartışılması
(Eviçi,Okulda,Kurumda)

Ev İçi Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Türkay ASMA, Prof. Dr. Bahar GÖKLER,
Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR
Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği
Bilge BİLGİN- Türk Anneler Derneği

Okulda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Sinem BAYRAKTAR – UNİCEF
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA-MEB

Kurumda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Emrah KIRIMSOY, Yeşim MUTLU - Gündem Çocuk Derneği
Elçin OYGUR ŞIKYAZAR – Eskişehir Halk Sağlığı Müdürlüğü

10:45-11:00 Ara

11:00 – 12:40 Grup Çalışmaları (devam):

Çocuğa Şiddet Olgusunun Gruplar Halinde Çözüm Önerileri Boyutunda Tartışılması

Ev İçi Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Türkay ASMA, Prof. Dr. Bahar GÖKLER,
Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR
Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği
Bilge BİLGİN- Türk Anneler Derneği

Okulda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Sinem BAYRAKTAR – UNİCEF
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA-MEB

Kurumda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Emrah KIRIMSOY, Yeşim MUTLU - Gündem Çocuk Derneği
Elçin OYGUR ŞIKYAZAR – Eskişehir Halk Sağlığı Müdürlüğü

12:40 - 13:30 Yemek

13:30 - 15:00 Grup Çalışmaları (devam):

Çocuğa Şiddet Olgusunun Gruplar Halinde Çözüm Önerileri Boyutunda Tartışılması

Ev İçi Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Türkay ASMA, Prof. Dr. Bahar GÖKLER,
Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR
Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği
Bilge BİLGİN- Türk Anneler Derneği

Okulda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Sinem BAYRAKTAR – UNİCEF
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA-MEB

Kurumda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Emrah KIRIMSOY, Yeşim MUTLU - Gündem Çocuk Derneği
Elçin OYGUR ŞIKYAZAR – Eskişehir Halk Sağlığı Müdürlüğü

15:00 - 15:15 Ara

15:15 - 17:00 Grup Çalışmaları (devam):

Çocuğa Şiddet Olgusunun Gruplar Halinde Çözüm Önerileri Boyutunda Tartışılması
Ev İçi Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Ev İçi Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Türkay ASMA, Prof. Dr. Bahar GÖKLER,

Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği

Bilge BİLGİN- Türk Anneler Derneği

Okulda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Sinem BAYRAKTAR – UNİCEF

Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA-MEB

Kurumda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatör: Emrah KIRIMSOY, Yeşim MUTLU - Gündem Çocuk Derneği

Elçin OYGUR ŞIKYAZAR – Eskişehir Halk Sağlığı Müdürlüğü

17:00 Serbest Zaman

6 MART 2014

09:00 - 11:00 Grup Raporlarının Tüm Katılımcılara Sunulması ve Kabulü

(Çalıştay süreç değerlendirme anketinin doldurulması ve toplanması)

11:00 - 11:15 Ara

11:15 – 12:00 Tüm Katılımcıların Değerlendirmelerinin Alınması

Prof. Dr. Bahar GÖKLER

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği

12:00-12:30 Değerlendirme Konuşması ve Kapanış

Burak KARAKAYA

İbrahim Kurşungöz RAM - Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği-

Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanı

12:30 -13:30 Yemek

AÇILIŞ KONUŞMALARI

4 MART 2014

Necmi ÖZEN

Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürü

Efendim günaydın. Baharın müjdecisi olan aydınlık bir gündeyiz. Ülkemizin geleceği çocuklarımızın, aydınlık bir geleceğe kavuşması için yapılabilecekleri, sevgi ortamında yetişmesi için almamız gereken tedbirlerin tartışılacağı bir toplantının böyle bir günde başlamasını çok manidar buluyorum. Gününüz aydınlık olsun, gönlünüz aydınlık olsun. Ben henüz çiçeği burnunda, solmamış bir Eskişehirliyim; bu nedenle hoş geldiniz dileklerinize de teşekkür ediyorum. Hoş bulduk, hoşluklar bulduk. İnşallah hoşluklar içerisinde de bir eğitim ortamı oluşması için, el birliği ile hep beraber bir çabanın içinde olacağız.

Çocuk ihmali ve istismarı çok hassas ve çok özel bir konu. Öğretmenlik mesleğine kutsiyet atfetmek için eğitimcilere 'peygamber mesleğidir' deriz. Bir mesleğe kutsiyet atfetmek istiyorsanız, onu yüceltmek istiyorsanız, onu peygamber mesleği yaparsınız; esnafılık için, ahilik için, öğretmenlik için de böyledir. Ama öğretmenlik, gerçekte öğretilerin aktarılması noktasında bir peygamber mesleğidir. Bu noktadan yola çıktığımızda şöyle bir olay geliyor aklıma; bizler; Hz. Peygamber ideolojisini, İslam dinini yaymak için mücadele ettiği zamanlarda, kendisine karşı duranlara, işkence yapanlara ya da zulüm edenlere 'Allah onlara ceza verir mi?' diye düşünüyoruz. Ama "O" diyor ki: "Bilmiyorlar, ama bilmiyorlar böyle davranmayacaklar." İşte bizde bilmiyorduk. Aslına bakarsanız öğrenmeye başladık.

Eskiden uygulanan davranış değiştirme yöntemlerine baktığımızda dayacağı cennetten çıkma, terbiyenin bir unsuru, bir eğitim argümanı gibi düşünüyorduk. İlk göreve başladığımızda öğretmenler odasında ağabeylerimiz "kodun mu oturtacaksın" diye bahsediyordu. Kendimiz de ilkokulda öğretmenlerimizden, metrelilik cetvelin üzerimizde kırılıp kırılmayacağının denendiğini görmüştük, ama bizi seviyorlardı. Hiçbir anne baba dünyaya getirdiği, getirilmesine sebep olduğu çocuğun fiziksel şiddetle eğitileceğini düşünmemelidir. Toplumsal eğitilmişlik düzeyimiz yükseldikçe, hayata bakışımız daha anlamlı hale geldikçe, şiddetin hayatımızın hiçbir noktasında, hele çocuk eğitiminde asla yeri olmadığını fark etmeye başladık. Bizler de bugün hiçbir okulumuzda, hiçbir öğretmenimizin, hiçbir öğrenciye, hiçbir gerekçeyle şiddet içeren bir davranış sergilemesini doğru bulmuyoruz ve öğretmenlerimizde buna inanıyorlar. Eski anlayışlarımızı terk ettik. Ama kat etmemiz gereken gerçekten çok mesafe var. Çocuk istismarı sadece eğitim kurumlarında ya da aile ortamlarında uygulanan şiddetle tanımlanamaz, bunun yanında çocuk gelinleri asla unutmamak gerekir. Çocuk gelinler sadece ülkemizin belli bir coğrafi bölgesinde değil, bütün bölgelerinde var. Bu önleyemediğimiz, toplumsal olarak uygulanabilir tedbirler alamadığımız bir noktadır. Arabanızla kırmızı ışıkta durduğunuzda, camınızı tıklatıp, size mendil satmaya çalışan çocuğu oraya gönderen ailede bir istismarın içindedir pazarda poşet satan bir çocuk da istismar mağdurdur, onlardan alışveriş yapan kişi de o istismarın bir unsurudur. O çocuğa merhamet gösterdiğini düşünen de.

Evet, bir eğitimci gözüyle baktığımızda, elbette ki çocuk istismarının asla belleğimizde bir karşılığının olmaması gerekir. Böyle bir kelimenin toplumumuz, kurumlarımız, anlayışlarımız ve eğitime bakış açılarımız içerisinde, gündemimizde olmaması gerekir. Bu çalışmayı tertip eden ve ev sahipliği yapan herkese çok teşekkür ediyorum. Katılımcıların, burada engin fikirleri ile bize bir ışık tutacaklarını, geleceğe ilişkin özelle ilimizin, genelde ülkemizin eğitimine belki uzak hedefte de dünyanın çocuklarının eğitimine, gelişimine katkı sunacak yol haritaları geliştirmemize vesile olacaklarını düşünüyorum. Ben dışarıdan gelen misafirlerimize, düşünceleri ile buraya konuk olan herkese, eğitime gönül veren hepinize, gönül dolusu şükranlarımı sunuyorum. Organizasyonu gerçekleştiren herkese çok teşekkür ediyorum. Emeğinize, yüreğinize sağlık. Saygılarımı sunuyorum.

Muhittin ADIYAMAN

Eskişehir Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürü

Değerli misafirlerimiz, Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğümüzün ve İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin işbirliğinde, Gelişim Koleji Okullarının desteğiyle Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Çalıştayımıza hoş geldiniz.

Odunpazarı İlçe Milli Müdürlüğü'müz ve Odunpazarı İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak 2013 yılında Eskişehir ilimizdeki tüm rehber öğretmenlere Prof. Dr. Bahar Gökler ve Avukat Türkay ASMA, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme üzerine bilgilendirici bir seminer çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında ise Prof. Dr. Bahar Gökler, Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR, Av. Türkay ASMA ve Sosyal Çalışmacı Nilgün ÇELEN'in konuşmacı olarak Eskişehir ilindeki tüm okul müdürlerine yönelik bir bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın üçüncü aşamasında 25 rehber öğretmenimizin katılımıyla İstismara uğrayan Çocukla İletişim konusunda Psikodrama tekniğiyle farkındalık atölye çalışması Prof. Dr. Bahar GÖKLER tarafından gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında gerçekleştirdiğimiz etkinlikler çerçevesinde kurumlar arası işbirliğinin güçlendirilmesinin Çocuğa Şiddet Algısında önemli bir etken olacağı ortaya çıkmıştır.

Yerel düzeyde kurumlar arası paylaşımların artırılması, çocuk istismarını ve ihmalini önleme konusunda farkındalığı arttırmak amacıyla düzenlediğimiz çalıştayımız üç gün sürecektir. Çocuk İstismarı ve İhmalini önleme konusunda Kamu Kurumları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşlarına çok fazla sorumluluk düşmektedir. Çalıştayımızda bakanlıklarımızda yürütülen mevcut çocuk çalışmaları ile ilgili bilgilendirmenin ardından bir buçuk gün tartışma gruplarının çalışmaları devam edecektir. Ev içi, okul ve kurumda çocuğa şiddetin önlenmesinin yer alacağı çalışma gruplarının sonunda, yerel düzeydeki üç yıllık çalışmalar planlanacak ve çözüm önerileri geliştirilecektir. Çalıştayımız, yerel düzeyde kendi gereksinimlerimizden yola çıkılarak planlandığı ve yerel kaynaklarımızı kullanarak gerçekleştirdiği için bu konudaki çalışmalarda, Türkiye'de bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Çalıştayımızın, ardından planlanacak çalışmalara temel oluşturması, diğer illere de örnek olmasını diliyoruz. Mutlu çocuklar, dolayısıyla mutlu bir gelecek dileğiyle sözlerime burada son veriyorum.

Erdal ŞAHBAZ

Eskişehir Özel Gelişim Koleji Müdürü

Değerli Katılımcılar,

Çocuk istismarı ve ihmali sadece yerel düzeyde gerçekleşen bir konu değil. Geçmişten günümüze kötü bir miras olarak kalan çocuk istismarı konusunda farkındalık oluşturmak biz eğitimcilerin görevi.

Bu durumu göz önünde bulundurarak “Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme” Çalıştayına ev sahipliği yaptık. Eskişehir Gelişim Koleji, Rehberlik Araştırma Merkezi, Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve çalıştaya destek veren kurumlarla işbirliğimiz sayesinde paylaşımlarda bulunduk.

Çalıştayın içeriğinin oluşturulmasında harcanan emek, katılımcıların seçimi konusundaki hassasiyet ve ortaya çıkan sonuçların geleceğe katkı verecek olması bu çalıştayın ne kadar yerinde bir sosyal sorumluluk olduğunu gösterdi.

Eskişehir Gelişim Koleji ekibi kentimize, ülkemize, dünyaya faydalı olmalıyız diye düşünür her zaman. Bu çalışma mikro düzeyde olabilir, ama önemli olan sürekliliğidir. Biz bu konuda üzerimize ne düşerse yapmaya hazırız. Bu etkinliğin Eskişehir’de olması tesadüf değil, çünkü hiçbir zaman bu kentten bu ülkeye olumsuz bir şey yayılmadı, yayılmayacak da.

Emeği geçen herkese tek tek teşekkür ediyorum.

PANELLER

04 MART 2014

Çocuğa Karşı Şiddet Hakkında Temel Bilgiler ve Yaklaşım

Panel Başkanı: Türkay ASMA (Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği)

Çocuğa Karşı Şiddetin Önlenmesi için Ortaklık Ağı Temsilcisi

*Selin BERGHAN
ÖZGEDER*

*Recep AKÇELİK
SHU DERNEĞİ*

Ulusal ve Uluslar Arası Çocuğa Yönelik Şiddet Konusunda Hukuksal Düzenlemeler

*Banu BAYIKER
ESKİŞEHİR BAROSU*

Milli Eğitim Bakanlığı Vaka Bildirim Ve İzleme Prosedürü

*Dilek YILDIRIM
MEB ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Vaka Bildirim Ve İzleme Prosedürü

*Aylin AKÇAY
ASPB KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANLIĞI*

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİ ÖNLEME AĞI
Selin BERGHAN
Özgürlüğünden Yoksun Gençlerle Dayanışma Derneği

Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı; Türkiye’de sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve meslek örgütlerinin çocuğa karşı şiddeti hak temelli izleme ve savunu çalışmalarını güçlendirmek amacıyla kurulmuştur. UNICEF’in, AB finansmanı ile yürütmekte olduğu *Güneydoğu Avrupa’da Çocukların Şiddetten Korunması Projesi* ağın kurulmasında öncülük etmiştir. Bu proje, sivil toplum örgütlerinin yerel ve ulusal düzeyde çocuğa karşı şiddetle ilgili politika yapım sürecindeki katılımının, veri toplama, izleme ve değerlendirme alanlarında farkındalık ve kapasite geliştirme eğitimleri ile güçlendirilmesini hedeflemektedir.

Ortaklık Ağı kuruluş aşamasında yaptığı bir dizi toplantı ile çalışma ilkelerini, faaliyet alanlarını ve üyelik protokolünü belirlemiştir. Buna göre; Ortaklık Ağı çalışmalarını, Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin yaşama ve gelişme hakkı, çocuğun yüksek yararının gözetilmesi, çocuğun katılımının sağlanması ve ayrımcılık gözetmeme olarak düzenlenmiş dört şemsiye hakkın rehberliğinde yürütür. 67 örgütün bir araya geldiği Ortaklık Ağı’nın hedefleri;

- Türkiye’de çocuğa yönelik farklı şiddet türlerini görünür kılmak,
- Sivil toplumun çocuğa yönelik şiddeti izleme rolünü güçlendirmek üzere strateji ve yöntem geliştirmek ve uygulamak,
- Çocuğun şiddet yoluyla uğradığı hak ihlalleri konusunda veri toplama ve değerlendirme yoluyla savunu faaliyeti yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının bu konudaki politika, hizmet ve sorumluluklarını çocuk yararına değiştirme konusunda baskı grubu oluşturmak,
- Çocuklarla veya çocuklar için çalışan sivil toplum kuruluşu, meslek örgütleri arasında etkin ortaklık kurmak ve bu konuda farkındalık yaratmak,
- Bu ortaklığın sürdürülebilir kılınmasını sağlamaktır.

Ortaklık Ağı’nın faaliyetleri:

- Çocuğa karşı şiddetin hak temelli izlenmesi üzerine bir literatür çalışması gerçekleştirmiştir;
- Çocuğa karşı şiddetin hak temelli izlenmesi üzerine üye örgütlere yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirmiştir;
- Türkiye’de çocuğa karşı şiddetin hak temelli izlemesi, raporlaması ve savunu çalışmaları yapmaktadır.

Ortaklık Ağı, çalışma alanıyla ilgili temel kavramları aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

İzleme, temel ve sistematik bir süreç ile hakların devletler tarafından uygulanması, bu uygulamaların değerlendirilmesi ve bu süreç içinde hakların hayata geçmesini sağlama anlayışının bir parçasıdır. Devletlerin sorumluluğundan ayrı ya da ilave bir çalışma değildir. Bir diğer deyişle, devletlerin çocuğa karşı şiddeti önleme, olduğunda koruma, rehabilite etme, zararın tanzimini sağlama gibi yükümlülükleri vardır. Bu insan hakları yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini ölçmek için devletlerin, uluslararası anlaşmalar ile ulusal yasa ve politikalarla belirlediği açık ve anlaşılır hedeflerini izlenebilir göstergelere dönüştürmesi gerekmektedir

Bu bağlamda, ‘izleme’ insan hakları standartlarıyla uyumlu olacak şekilde, sürekli ve sistematik olarak veri toplama ve değerlendirme sürecine işaret eder. İzlemenin iki temel amacı; belirli bir zaman dilimi için öngörülmüş hedeflerin başarısını ölçmek ve uygulama süreci ile uygulama sorunları hakkında geri bildirim sağlamaktır¹. Şiddet alanında izlemenin amacı, bunların yanı sıra, şiddetin kapsam, sıklık ve yaygınlığı ile alınan önlemlerin etkisini ölçmektir². İzleme ve değerlendirme aynı zamanda, başarılı uygulamaları, müdahaleleri ve programları belirleyerek, sorunların nasıl çözüleceğine ve hak ihlallerinin nasıl önleneceğine ilişkin ışık tutar.

Çocuğa karşı şiddet, bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya istismara, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameledir (ÇHS md 19). Şiddetin sıklığı, çocuğa verdiği zararın ağırlığı, kasıtlı olup olmadığı fark etmeksizin, hiçbir şiddet biçimi hukuken ve/veya toplumsal olarak kabul edilemez (BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum 13).

Fiziksel şiddet; her tür fiziksel ceza uygulaması ile birlikte işkencenin, zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin diğer biçimlerini ile yetişkinler ve diğer çocuklar tarafından fiziksel zorbalık ve zorlama anlamına gelir. Fiziksel ya da bedensel şiddet ne kadar hafif olursa olsun, her durumda aşağılayıcıdır.(BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum 13)

Psikolojik ya da duygusal şiddet; psikolojik kötü muamele, zihinsel, sözel ve duygusal istismar ve ihmal anlamına gelir. Hareket serbestisinin kısıtlanması, hücre hapsi, küçük düşürme, suçlama, tehdit, dışlama, alay etme, iletişim teknolojileri aracılığıyla yapılanlar dahil olmak üzere, yetişkinler veya diğer çocuklar tarafından zorbalık şeklinde olabilir (BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum 13).

Cinsel şiddet, çocukların yasa dışı veya psikolojik olarak zararlı herhangi bir cinsel etkinliğe özendirilmesi veya zorlanması; ticari amaçlı cinsel somurude kullanılmaları; cinsel istismarla ilgili işitsel veya görsel materyallerde kullanılmalarını kapsar (ÇHS md 34). Cinsel istismar kapsamına çocuk fuhuşu, cinsel kölelik, seyahat ve turizmde cinsel sömürü, kaçırılma (ülke içinde ve ülkeler arasında) ve çocukların cinsel ve zorla evlendirme amacıyla satışı girmektedir. Pek çok çocuk, fiziksel güç veya sınırlama kullanılmaksızın cinsel mağduriyete uğramaktadır; ancak böyle de olsa bunların tümü psikolojik açıdan bozucu, sömürücü ve travmatiktir. (BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum 13)

¹ UN ECOSOC. (2009). Report of the High Commissioner for Human Rights on implementation of economic, social and cultural rights.

² UN DAW. (2005). Report of Expert Group on ‘Good practices in combating and eliminating violence against women’. 17-20 May 2005, Vienna Austria.

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDET
“Temel Kavramlar”
Recep AKÇELİK
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği

Gelişen insan hakları felsefesi ve uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde oluşan ayırım gözetmeme, eşitlik ilkeleri, güçsüzlerin korunması ve gücün kontrol altında tutulması için insani ve hukuki çerçeveyi sağlamaktadır.

Çocuklara Yönelik Şiddet Küresel Araştırması (UNVAC)

Çocuklara Yönelik Şiddet Küresel Araştırması; Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin talimatı ile 2003-2006 yılları arasında Bağımsız Uzman Prof. Paulo Sergio Pinheiro’ nun koordinatörlüğünde BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, UNICEF ve Dünya Sağlık Örgütü ortaklığında yürütülmüştür. BM’nin Çocuklara Yönelik Şiddet araştırma raporu Ekim 2006’da açıklanmıştır. Bu rapor çocukları hedef alan şiddetin niteliği, yaygınlığı ve nedenleri ile ilgili çığır açıcı bir çabayı temsil etmektedir. Şiddetin önlenmesi ve azaltılması için net tavsiyeler dile getirmektedir.

Şiddet Nedir?

Şiddet yeni bir olgu değil. Güçlü ve güçsüz arasında tarih boyunca yaşanmış ve yaşanmaya devam eden bir olgudur.

Araştırmaya göre şiddet: *fiziksel gücün ve erkin, tehdit mahiyetinde veya fiili olarak, yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme bozukluğu veya yoksunluğu gibi sonuçlara yol açan veya böyle sonuçlar vermesi muhtemel biçimlerde kasıtlı kullanımdır.* Araştırma, şiddetle ilgili temel yaklaşımını Çocuk Haklarına dair Sözleşme’ye dayandırmaktadır.

Çocuklara yönelik şiddet temel bir insan hakkının ihlalidir. BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme çocukların şiddete karşı korunma haklarını güvence altına almaktadır. Yetişkinler yasalar uyarınca şiddete karşı nasıl korunuyorlarsa, çocuklar için de aynısı geçerli olmalıdır.

Çocuk Hakları Sözleşmesi; bu alanda devletlerin imza koyduğu ve onayladıktan sonra yasal olarak uymaları gereken uluslararası bir anlaşmadır. İnsan haklarının her alanını bir araya getiren ilk bağlayıcı uluslararası yasal belgedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi Anayasanın 90. maddesine istinaden iç hukuk normlarının da üzerinde bir yasal metindir³.

³ Ek cümle: 7.5.2004-5170/7 md.)Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

Çocuk kimdir?

Ulusal yasalarca daha küçük bir yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki herkes çocuktur.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. maddesi ve Çocuk Hakları Komitesi'nin çalışmaları uyarınca, Birleşmiş Milletler Çocuğa Karşı Şiddet Araştırması'nın amaçları çerçevesinde **çocuğa karşı şiddet**; "cinsel istismar dâhil olmak üzere her tür fiziksel veya zihinsel şiddet, incitme ve istismar, ihmal veya ihmalkâr davranış, kötü muamele ve sömürü" şeklinde tanımlanmıştır.

Çocuğa Karşı Şiddet Kategorileri

Fiziksel ve Psikolojik Şiddet, İhmal ve Sömürüdür

Fiziksel ve Psikolojik Şiddet; Sex köleliği, hamallık, savaşçı – çocuk asker, organ ticareti amacıyla kaçırma, fiziksel istismar, fiziksel ceza, ev içi şiddet, yargısız infaz, okulda veya okul çevresinde çete şiddeti, kadın sünneti, zorla erken evlilikler gibi zararlı geleneksel –toplumsal uygulamalar, namus cinayetleri, bebek ölümleri, psikolojik istismar, psikolojik ceza, devlet şiddeti, işkence ve zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı muameleleri örnek verebiliriz. **İhmal**; Terk etme, tehlikeli ve zarar verici işlerde çalıştırma, korunma, beslenme, giyim, eğitim, sağlık gibi gereksinimleri yeterince yerine getiremememe, çocuğu tek başına bırakma, yoksunluk (yani genel bir eksiklik değil belli bir çevresel, fiziksel ya da sosyal koşul yetersizliği) devlet ihmali, sosyal olarak mevcut kaynakların sunulamaması durumudur. **Sömürü**; Pornografi, sex turizmi, cinsel istismar, insan ticareti, iş yerinde şiddettir.

Ortamlar; şiddetin ortaya çıkabileceği araştırma alt kesimlerini veya alanlarını anlatmaktadır.

Ortamlara özgü şiddet örnekleri

- 1. Evde veya aile içinde şiddet** (Bebek öldürme, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet)
- 2. Okullarda ve eğitim ortamlarında şiddet** (Şiddete dayalı ve aşağılayıcı disiplin önlemleri, fiziksel şiddet, duygusal cinsel taciz ve okullardaki zorbalık)
- 3. Kurumlarda şiddet** (Korunmaya muhtaç çocuklara hizmet sunulan kurumlar, bakıcı aileler ve çocuklara bakılan diğer ortamlar, sığınma evleri, özürlüler ve gençlere yönelik kurumlar gibi alternatif bakım kurumlarındaki şiddet).
- 4. Toplulukta ve sokaklarda şiddet** (“Savaş” durumları dışında, yasalarla sorunlu çocuklar, çeteler tarafından uygulanan şiddet ve örgütlü suça karışan gençler bu kapsamdadır. Ayrıca, aynı kapsama, özel güvenlik görevlilerinin, ölüm mangalarının, serserilerin eylemleriyle zararlı geleneksel uygulamalar)
- 5. Çalışma ortamlarında şiddet** (Ev işlerinde çalışan, alıkonulan (zorla çalıştırılmak veya cinsel sömürde kullanılmak üzere), ticari amaçlı cinsel sömürüye (seks turizmi dahil) maruz kalan ve tehlikeli koşullarda çalıştırılan çocukların uğradıkları şiddet)

Kaynaklar:

- 1- Ankara Çocuk Hakları Platformu “Çocuğa Karşı Şiddete Son!” Kampanya materyalleri
- 2- <http://www.cocukhaklariizleme.org/>

ULUSAL VE ULUSLARARASI ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET KONUSUNDA HUKUKSAL DÜZENLEMELER

AV. BANU BAYIKER
Eskişehir Barosu Çocuk Hakları İzleme
Komisyonu Koordinatörü

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDET İLE İLGİLİ ULUSAL VE ULUSLARARASI HUKUKSAL DÜZENLEMELER

- BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME
- 1982 T.C. ANAYASA
- 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU
- 5395 SAYILI ÇOCUK KORUMA KANUNU

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME

Çocuk Hakları Sözleşmenin 1. Madde:

Yasalar gereği daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, her biri ayrı bir hakkı özetleyen 54 maddeden oluşur. Haklar dört gruba ayrılmıştır:

- **Hayatta kalma hakkı** çocuğun yaşam hakkını ve var olmak için gereken temel ihtiyaçlarını vurgular. Bunlar arasında beslenme, barınma, yeterli bir yaşam standardı ve sağlık hizmetlerine erişim yer almaktadır.
- **Gelişme hakkı** çocukların tam potansiyellerine erişebilmeleri için neye ihtiyaç duyduklarını özetler; örneğin, eğitim, dinlenme, kültürel faaliyetler, bilgiye erişim, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü gibi.
- **Korunma hakkı** çocukların her türlü istismar, ihmal ve sömürüden korunmalarını gerektirir. Mülteci çocuklar için özel koruma, çalışan çocuklar için güvenceler, herhangi bir istismar veya sömürüye maruz kalmış çocukların korunması ve rehabilitasyonu gibi konuları ele almaktadır.
- **Katılım hakkı** çocukların toplumlarında ve topluluklarda aktif bir rol oynayabilmeleri gerektiğini kabul eder. Bu haklar görüşlerini ifade etme ve yaşamlarını etkileyen konularda söz sahibi olma haklarını da kapsar. Yetenekleri geliştikçe, sorumluluk sahibi yetişkinliğe hazırlanmaları amacıyla, çocuklara daha çok katılma fırsatının verilmesi gerekir.

Sözleşmenin maddi hakları düzenleyen 41. maddesinden dördüne özel bir vurgu yapılmıştır, çünkü bunlar sözleşmedeki diğer bütün hakların uygulanması için temel oluştururlar. Sözleşmenin “genel ilkeleri” olarak bilinen bu maddeler şöyledir:

Madde 2: Sözleşmenin güvence altına aldığı bütün hakların herhangi bir ayırım gözetilmeksizin bütün çocukları kapsamı gerekir.

Madde 3: Çocuklarla ilgili her türlü faaliyette çocuğun yüksek yararı temel düşünce olmalıdır.

Madde 6: Her çocuğun yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı vardır.

Madde 12: Kendini ilgilendiren her konuda çocuğun görüşünün dinlenmesi ve dikkate alınması gerekir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi 2.Madde:

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan haklar kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanır ve taahhüt ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırımı veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemleri alırlar.

Çocuk Hakları Sözleşmesi 3.Madde:

- Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.
- Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.
- Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

Sözleşme üye devletlere çocukların Suistimal ve İhmalden Korunması hakkında yükümlülükler yüklemiştir.

Devlet, çocuğu, ana-babanın ya da çocuğun bakımından sorumlu başka kişilerin her türlü kötü muamelesinden koruyacak, çocuk suistimalini önleyecek ve bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini amaçlayan sosyal programlar hazırlayacaktır

Çocuk Hakları Sözleşmesi 19.Madde:

1. Bu sözleşmeye Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.
2. Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini, önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemleri alırlar.

Çocuk Hakları Sözleşmesi 34.Madde:

Taraf Devletler, çocuğu, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler:

- Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanması;
- Çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulması sömürülmesini;
- Çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini, önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemi alırlar.

1982 T.C.ANAYASASI

Kanun Önünde herkes eşittir

MADDE 10: Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Ek: 7.5.2004-5170/1 md. İle Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Yine 07.05.2010 tarihli değişiklik ile ; ... Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı aynı zamanda çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz... Demektedir.

Madde 41: Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar. **(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/4 md.)** Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 7.5.2010-5982/4 md.) Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.

Aileleri tarafından istismar edilen çocukların korunması için Anayasanın 41'inci maddesindeki değişiklik ile çocukların her türlü istismara ve şiddete karşı korunmasında devlete gerekli önlemleri alma zorunluluğu getirilmiştir. (Ek fıkra: 7.5.2010-5982/4 md. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.)

Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasına eklenen tümce son derece önemli ve kapsamlı bir hukuk kaynağını yasa düzeyine –hatta üstüne – çıkaran bir düzenlemedir.

MADDE 90: Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak antlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

Ekonomik, ticarî veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan antlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu antlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

Milletlerarası bir antlaşmaya dayanan uygulama antlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanarak yapılan ekonomik, ticarî, teknik veya idarî antlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluluğu yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren antlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü antlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.(Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU

Çocuğa Karşı Şiddet İle İlgili Olarak Sekizinci Bölüm madde 232 aile düzenine karşı suçlarda kötü muamele başlığında suçu tanımlanmaktadır.

Madde 232: Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

İdaresi altında bulunan veya büyötmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat ööretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkında doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir. Bu madde ile çocuğa karşı şiddetin evde ve diğör ortamlarda açıkça yasak olduğunu anlamak ve cezalandırmak mümkün değıldir. Maddenin ikinci kısmının tamamen değışmesi gerekmektedir.

Madde 86: Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağılığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(Ek 2. fıkra: 5328 - 31.3.2005 / m.4) (2) “Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.”⁴

Kasten yaralama suçunun;

- a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,
- b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- c) Kişinin yerine getirdiğı kamu görevi nedeniyle,
- d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- e) Silahla,

İşlenmesi halinde, (Değışik ibare: 5328 - 31.3.2005 / m.4) "şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

Cinsel suçların düzenlendiğı 102-105. maddelere bakıldığında, öncelikle çocukların cinsel istismara ilişkin 103, 104 ve 105. maddelerin, Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Mağdur çocuğun savunmasındaki zorluk ve çocuğun çok defa olayı anlatmak zorunda kalmasını engellemek için açık düzenleme gerekmektedir.

Yine çocuğun cinsel istismarı konusunda, (TCK m. 104) reşit olmayanla cinsel ilişki başlığıyla bir suç tanımı yapılmış, (cebir, tehdit ve hile yoktur) 15 - 18 yaş arasındaki çocukla *rızai* gerçekleşen cinsel ilişkide suçun kovuşturulması şikâyetle bağlanmıştır.

⁴ (Madde 86 ya, 31.3.2005 tarih ve 25772 sayılı Mükerrer R.G.' de yayımlanan, 31.3.2005 tarih ve 5328 sayılı Kanunun 4. maddesi hükmü gereğince, yukarıdaki fıkra 2. fıkra olarak eklenmiş ve diğör fıkra numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

5395 SAYILI ÇOCUK KORUMA KANUNU

Kabul Tarihi: 3 Temmuz 2005

AMACI:

- Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına,
- Haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve Esasları düzenlemektir.

KAPSAMI:

- Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsar.

ÇOCUK KORUMA KANUNUNUN TEMEL İLKELERİ

- a) Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması,
- b) Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi,
- c) Ayrımcılığa tabi tutulmaması,
- d) Çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması,
- e) Çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları,
- f) İnsan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi,
- g) Soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi,
- h) Kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimi ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi,
- i) Hapis cezasına en son çare olarak başvurulması,
- j) Tedbir için kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması,
- k) Tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları,
- l) Çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemler alınması,

Bu kanun ile Çocuklar, çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde çocuk hâkimi karşısında yargılanmaya başlamıştır. Çocuk sosyal çalışma görevlisi ile ifade verebilmektedir.

Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişiye,

Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğa,

Suçta sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan kişiye denir

Koruyucu ve destekleyici tedbirler: çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

Çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı;

- Çocuğun anası, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse,
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
- Cumhuriyet savcısının *istemi* üzerine veya
- Re'sen *çocuk hâkimi* tarafından alınabilir.

SORUN:

Bu kanun ile suça sürüklenen çocuk, konusunda uzman çocuk savcısına ifade vermektedir.

Fakat mağdur çocuk halen çocuk polisine ifade vermektedir.

- ***Mağdur çocuğun (9) defa olayı anlatmak durumunda kaldığı olmaktadır. mağdur çocuk çok fazla örselenmektedir.***

Eğitim Uzmanı Dilek YILDIRIM
Millî Eğitim Bakanlığı
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Öğrenci İşleri ve Sosyal Etkinlikler Grup Başkanlığı,

Şiddet, sahip olunan gücün, yaralanma ve kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya bir topluma karşı tehdit yoluyla ya da bizzat uygulaması olarak tanımlanmaktadır.

Şiddet tipleri tanımlanmıştır: cinsel, duygusal, sözel ve psikolojik vb. Şiddet uygulanan kişiye göre de sınıflandırılabilir: Kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, yaşlıya yönelik şiddet vb. Şiddet açısından en fazla risk altında olan grupların 30 yaş altı çocuklu kadınlar, kız çocukları, bütün çocuklar, göçmenler vb. olduğu bilinmektedir.

Çocuğa yönelik şiddet; evde, işyerlerinde, sokakta, okulda çok farklı şekillerde görülebilmektedir. Özellikle aile bireyleri tarafından şiddet uygulanan çocuklarda ciddi fiziksel ve psikolojik sorunlar yaşanmaktadır. Yapılan çalışmalar, şiddet gören anne babaların çocuğa yönelik şiddet eğilimlerinin daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Şiddete maruz kalan çocuklarda çok ciddi davranış bozuklukları görülmektedir. Örneğin bu gruplarda duygusal boyutta suçluluk, çaresizlik, korku, üzüntü ve kederli olma, fikirlerinin anlaşılmadığını düşünme, içine kapanma, anne babalarının kendilerine değer vermediğini düşünme sık görülmektedir. En çarpıcı konulardan birisi şiddete maruz kalan çocukların kendilerinin de hayatlarının bir döneminde şiddet uygulamalarıdır.

Şiddet, çocukların sağlığını olumsuz etkilemektedir. Şiddet gören bireylerin sağlık harcamaları ve sağlık hizmeti kullanma durumları artmıştır. Şiddet; ruhsal, ekonomik, sosyal, vb. sorunlara da neden olan geniş kapsamlı bir konudur. Bu nedenle çözümler de multidisipliner bir yaklaşım gerektirmektedir. Şiddet gören çocukların tespit edilebilmesi ve onlara yönelik uygun müdahalelerin yapılabilmesi aslında çok kolay olmayan bir durumdur. Bu nedenle toplumdaki her bireyin bu konuda duyarlı olması gerekmektedir. Sağlık çalışanları başta olmak üzere bireyler şüphelendikleri durumlarda şiddet gördüğünü düşündükleri çocuklar için ellerinden geleni yapmalıdırlar.

Çocuğa yönelik şiddet, uluslararası alanda da üzerinde durulan bir konudur. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre, 18 yaşından küçük her birey, çocuk olarak kabul edilmektedir. Bu sözleşmeye göre çocuğun korunması devletin temel sorumluluğu altındadır. Bu kapsamda çocuğun sağlık, sosyal, ruhsal vb. koşullarını olumsuz etkileyen hemen her durum karşısında yaptırımları bulunmaktadır. Bu konuda toplumda yaşayan bireylerin çocuğa yönelik şiddete karşı birlikte hareket etmesi çok önem taşımaktadır. Geleceğin yetişkinleri olan çocukların bu bilinçle yetişmeleri ve ileride onların da kendilerinden sonra gelen kuşaklara “şiddetsiz bir toplum” adına iyi örnek olabilmeleri gerekmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının konuyla ilgili çalışmalarını ve projelerini, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü yürütmektedir.

Biz MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Öğrenci İşleri ve Sosyal Etkinlikler Grup Başkanlığı olarak Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği doğrultusunda şiddete maruz kalan öğrencilerin nakillerinde sınavsız öğrenci alan okullara koşulsuz ve her zaman, sınavla öğrenci alan okullara ise bir defaya mahsus istedikleri okullara yapılmasına imkân tanıyoruz:

Kayıt işlemleri

MADDE 22

(3) Herhangi bir puan kullanmaksızın yapılan kayıt işlemlerinde öğrencinin ikamet adresi ve okul tercihleri dikkate alınır. Ancak parasız yatılılığı kazanan öğrenciler, şehit veya gazi çocukları, son üç ay içinde anne veya babası ölen ya da kamu görevinden dolayı anne veya babasının görev yeri değişen öğrenciler, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında “Koruma kararı verilen çocuklar”, 22 nci ve 23 üncü maddesi kapsamında koruyucu aile yanına yerleştirilmiş çocuklar, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 305 inci maddesine göre evlatlık edinme öncesi bir yıllık geçici bakım sürecinde olan çocuklar, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında eğitim veya bakım tedbiri kararı verilen çocuklar, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çerçevesinde ikameti geçici olarak değiştirilmek zorunda kalınan öğrenciler ve yargı kararına bağlı olan kayıtlarla mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına kayıtlarda adrese dayalılık şartı aranmaz.

Kontenjan belirleme, başvuru ve değerlendirme

MADDE 38/1

b) (a) bendine göre yapılan nakillerden sonra açık kontenjan bulunması hâlinde, öğrenciye bakmakla yükümlü anne veya babası ölen ya da 8.3.2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çerçevesinde ikameti geçici olarak değiştirilmek zorunda kalınan öğrencilerin nakilleri, bu halin ortaya çıkmasından itibaren üç ay içerisinde bir defaya mahsus olmak üzere, ikamet adresinin bulunduğu yerdeki, yoksa en yakın yerleşim yerinde bulunan aynı türden okullardan birine taban puan şartı aranmaksızın puan üstünlüğüne göre yapılır. Bu çerçevede nakilleri yapılan öğrencilerin yerleştirme puanı, okulun nakle esas taban puan belirlenmesinde dikkate alınmaz.

- Konuyla ilgili her türlü ihbar MEBBİM 147, BİMER ve Bilgi Edinme aracılığıyla yapılabilmektedir. Ayrıca yapılan her başvuru ivedilikle değerlendirmeye alınmaktadır.

Aylin AKÇAY
Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Çocuk ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı Taslak Çalışması

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetleri’nin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” konulu, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile çocuğa yönelik şiddetle mücadele konusunda koordinasyon görevi (mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna (SHÇEK) verilmiştir, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın (ASPB) kurulmasının ardından bu görev ASPB – Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Adı geçen Genelge ile (Mülga) SHÇEK’e verilen görevlerden biri de, ülke genelinde ilgili tüm sivil ve resmi kuruluşları kapsayacak nitelikte çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla bir eylem planı hazırlanması ve eylem planında öngörülen uygulamaların takip edilmesidir.

Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı oluşturulması hazırlık çalışmaları (Mülga) SHÇEK Genel Müdürlüğü ile başlamış, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün koordinesinde hazırlıklar son aşamasına getirilmiştir.

Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı ile en temelde çocuklar için daha güvenli bir toplum ve devlet yapısı oluşturmak, her durumda ilgili tüm taraflarca atılacak adımlarda üstün yararlarının gözetilebilmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Eylem Planı ile ülkemizde çocuğa yönelik şiddetin görüldüğü çeşitli alanlar olan aile, okul, yatılı bakım kurumları, kamusal alanlarda vb. çocuğa yönelen her türlü (fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik) şiddetin ve ihmalin önlenmesi amacıyla yürütülecek ulusal mücadele stratejisinin temel amaçlarını, bu amaçları gerçekleştirmek üzere ulaşılmaları gereken hedefleri ve bu hedeflere ulaşmak için gerçekleştirilecek temel faaliyetlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu hedef ve faaliyetlerin belirlenmesinde ise öncelikle kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerinden ilgili paydaş görüşlerinin alınması ve yansıtılması esas kabul edilmiştir.

Bu kapsamda çocuğa yönelik şiddetle mücadelede daha etkin, gerçekçi hedefleri olan, hedeflerin nasıl hayata geçirileceği belirlenmiş, zaman sınırlamalı, bilimsel bilgiye dayanan, işbirliğine dayalı ve koordineli çalışan, çocuk katılımını gözetken, etkin bir izleme ve değerlendirme metodolojisine sahip olan bir yaklaşım oluşturmak amaçlanmaktadır.

Eylem Planı Hazırlık Süreci

Eylem Planı hazırlık çalışmaları (Mülga) SHÇEK Genel Müdürlüğü tarafından başlatılmıştır. Bu kapsamda (Mülga) SHÇEK Genel Müdürlüğünde bir çalışma grubu oluşturulmuş, uluslararası mevzuat ve uluslararası belgeler tekrar incelenmiş, çalışma grubu hazırlık çalışması yapmıştır. Ayrıca çalışmalara katılmak üzere ilgili kurumlardan temsilciler istenmiştir. Eylem Planının hazırlanmasında bir örnek olması nedeniyle Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı incelenmiş, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünde bu çalışmada yer alanlarla toplantı düzenlenerek izlenen yol değerlendirilmiştir. Çalışma grubunun yaptığı hazırlıkların ardından UNİCEF’in teknik desteği, ilgili kamu kurum/kuruluşları ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinin katılımı ile 2010 yılı Aralık ayında bir çalıştay düzenlenmiş ve bu çalıştayda Eylem Planının ana hattı oluşturulmuştur.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasının ardından (Mülga) SHÇEK Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nce devralınmıştır. 2010 Yılında yapılan çalıştay çıktılarının ve çalışma grubu tarafından hazırlanmış olan raporlar incelenmiş, çıktılar eylem planı formatında düzenlenmiştir. Oluşturulan taslak, ilgili kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin görüşüne sunulmuş, alınan geri bildirimlerle Eylem Planı taslağı yeniden düzenlenmiştir. Eylem Planının tümünün gözden geçirilmesi ve politika metninin düzenlenmesi için UNİCEF tarafından iki danışman görevlendirilmiştir. Danışmanlarla birlikte kurumlardan gelen görüşler, bakanlıklarda oluşan değişiklikler, yeniden yapılandırmalar, yenilenen mevzuat doğrultusunda Eylem Planı üzerinde çalışılmıştır. Bu yeniden gözden geçirme ile, Eylem Planının Bakanlığımızın diğer belgeleri ve planları ile ayrıca 2013 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen Merkezi Koordinasyon toplantısında son hali onaylanan Çocuk Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi ve bu belgenin Uygulama Planları ile uyumlu olmasına önem verilmiştir. Eylem Planının amaçları ve

hedeflerinde, adı geçen Strateji Belgesi ve Uygulama Planlarında belirlenen çalışmalara atıfta bulunmaktadır.

Eylem Planı taslağının yeniden düzenlenen hali tekrar ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile paylaşılarak geri bildirimlerin değerlendirilmesinden sonra son hali verilerek kısa bir süre içinde yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

Bununla birlikte Eylem Planına çocukların görüşlerinin de alınması için ilk olarak taslak metnin “çocukça” versiyonu hazırlanmıştır. Taslağın bu versiyonu, Türkiye’nin iki ayrı bölgesinde toplanan İl Çocuk Hakları Komiteleri toplantılarında; ayrıca tüm bölgelerden temsilcilerin katıldığı bir forumda çocukların görüşlerine sunulmuştur. Bu çalışmalar sürecinde çocuklardan alınan değerlendirmeler ve talepler Eylem Planı taslağına yansıtılmış ve Eylem Planında önemli gelişimler sağlanmıştır. Eylem Planında sadece hazırlık sürecinde çocukların görüşünün alınması ile sınırlı kalınmamış, Eylem Planının uygulanmasında mümkün olan her aşamada çocukların istek ve ihtiyaçlarının yaklaşımı benimsenmiş, Eylem planında yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesinde, çocuk görüşlerini derleme ve analiz ederek süreçlere yön vermeye ilişkin faaliyetlere yer verilmiştir.

Tanımlar ve İlkeler

Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında; “*Çocuk daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişiyi ifade eder*” tanımı temel alınmıştır.

Çocuğa yönelik şiddet için ise ; “*Sorumluluk, güven veya güç ilişkileri bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından fiili veya potansiyel zararlar sonuçlanan her tür fiziksel veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal veya ihmalkâr davranış, ticari veya başka amaçlı sömürü*” tanımı temel alınmıştır.

Temel İlkeler

Eylem Planı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde aşağıdaki ilkeler benimsenerek hazırlanmıştır:

- Her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğu ve çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabanın devlet tarafından gösterilir,
- Çocukların kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetilmez,
- Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararının temel düşünce olarak kabul edilir,
- Görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahiptir,
- Devletin çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; devletin yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alma sorumluluğu bulunmaktadır

Eylem planının hazırlanması aşamasında ise aşağıdaki operasyonel ilkeler benimsenmiştir:

- Çocuğa yönelik şiddet olgusunun çok yönlüdür,
- Çocuğa yönelik şiddetle ancak bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde etkili bir şekilde mücadele edilebilir,
- Çocuğa karşı şiddetle mücadelede sektörler arası işbirliğinin vazgeçilemezdir.

Eylem Planında Yer Alan Kurumlar

Eylem Planında, dolayısıyla çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yer alan kurumlar şunlardır:

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Mili Eğitim Bakanlığı
- Adalet Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- İçişleri Bakanlığı
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- Gençlik ve Spor Bakanlığı
- Kalkınma Bakanlığı
- Diyanet İşleri Başkanlığı
- Türkiye Barolar Birliği
- RTÜK
- HSYK
- Üniversiteler
- Yerel Yönetimler
- TÜİK
- Sivil Toplum Örgütleri

Eylem Planında Yer Alanlar

Eylem Planında Stratejik Amaçlar, amaçlara ulaşılması için gerekli hedefler, bu hedefler çerçevesinde gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler; ayrıca her bir faaliyet için sorumlu kurumlar ve işbirliği yapılacak kurumlar, faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gereken süre ve faaliyetlerin izleme göstergelerinin ne olacağı yer almaktadır. Daha anlaşılır olması açısından taslakta yer alan hedeflerden birinin tablosuna aşağıda yer verilmektedir.

HEDEF 3.5 ŞİDDET MAĞDURU ÇOCUKLARIN ADLİ SİSTEM İÇERİSİNDE İKİNCİL ÖRSELENMELER YAŞAMASINA NEDEN OLAN MEVZUATIN SORUNLARI ORTADAN KALDIRILACAK ŞEKİLDE YENİDEN DÜZENLENMESİ¹				
FAALİYET	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM(LAR)	SÜRE (AY)	İZLEME GÖSTERGELERİ
3.5.1. Şiddet mağduru çocukların adli sistem içerisinde yaşadıkları süreçler ve bu süreçlerde "ikincil mağduriyete" neden olan alanların belirlenmesine yönelik bizzat mağdur çocukları da içerecek şekilde tüm tarafların görüşlerini değerlendirecek bir bilimsel araştırma yapılması	Adalet Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı HSYK ASPB TBB STÖ	1-6	Durum değerlendirme raporu
3.5.2. Durum değerlendirme raporunda belirlenen hususlar doğrultusunda gerekli yasal düzenlemeler /değişikliklerin yapılması	Adalet Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı HSYK ASPB TBB	7-24	Mevzuat değişiklikleri

¹ ÇHSB Hedef 7.2. ile paralel uygulanacaktır.

Eylem Planı Taslağında Yer Alan Amaçlar ve Hedefler

1. Toplumun Çocuğa Yönelik Şiddete İlişkin Bilinç Düzeyinin Arttırılması
 - Toplumda “çocuğa yönelik şiddet” konusunda kamuoyuna yönelik bilinç arttırıcı/ farkındalık oluşturuıcı kampanyalar düzenlenmesi
 - Çocuklar için çalışan profesyonellere yönelik bilinç, kapasite ve farkındalık arttırıcı eğitim programları düzenlenmesi
 - Çocukların şiddetten uzak gelişim gösterebilmeleri için ebeveynlerin çocuklarla etkileşim ve iletişim konularında bilgi ve becerilerinin arttırılması
2. Çocuğa Yönelik Şiddetin Boyutlarının Düzenli Olarak Takip Edilmesi için Sistematik ve Etkili Bir Veri Toplama Sisteminin Geliştirilmesi
 - "Çocuğa yönelik şiddet" kavramı, boyutları ve göstergelerinin ve bu göstergelere ilişkin veri toplayan kurumların ve bilgi toplama stratejilerinin belirlenmesine yönelik mevcut durum analizi yapılması
 - Farklı kurumlarda toplanan verilerin paylaşımı ve ortak bir veri havuzunda toplanmasına ilişkin stratejinin belirlenmesi
 - Genel çocuk popülasyonu içerisinde "Şiddet Tecrübeleri" konusunda düzenli olarak yapılacak araştırmalar için standartların belirlenmesi ve en az bir araştırma ile veri toplanması.
3. Çocuğa Yönelik Şiddete İlişkin Hukuki Zeminin Güçlendirilmesi
 - Ceza ve ceza usul hukukunda "Çocuğa Yönelik Şiddet" fiillerine yönelik etkin bir yaklaşım geliştirilmesi
 - Şiddet mağduru çocuklara yönelik adli yardım hizmetlerinin etkinliğinin arttırılması
 - Suça sürüklenen çocuklar için özgürlüğün kısıtlanmasına alternatif mekanizmaların güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması
 - Çocuk işçiliğine ilişkin mevzuatın düzenlenmesi ve uluslar arası standartlara uygun hale getirilmesi
 - Şiddet mağduru çocukların adli sistem içerisinde ikincil örselenmeler yaşamamasına neden olan mevzuatın sorunları ortadan kaldıracak şekilde yeniden düzenlenmesi
4. Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi ve Çocukların Şiddete Karşı Güçlendirilmesi
 - Çocukların kendilerini şiddet içerikli eylemlerden koruyabilmelerine yönelik bilgilerin mevcut eğitim ve rehberlik müfredatlarına eklenmesi
 - Çalışma ortamlarında şiddetin önlenmesi amaçlı eğitim, denetim, gözetim, destekleme, izleme ve değerlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi
 - Çocukların sokakta yaşaması ve çalıştırılmasının engellenmesi ve bu çocuklara yönelik hizmet modellerinin geliştirilmesi
 - Engelli çocuklar ve ailelerine; istismar ve ihmal vakalarını tanıma, korunma ve bildirim konusunda eğitim verilmesi
 - Çocukların akranlarından kendilerine yönelecek şiddetten korunmaları ve akranlarına şiddet uygulamamaları konusunda eğitilmeleri
 - Sosyal yardımlaşma mekanizmalarının güçlenmesi ve sürdürülebilir yardım anlayışıyla risk grubunda bulunan çocuklar ve ailelerinin desteklenmesi

5. Şiddet Mağduru Çocuklara Yönelik Kurumsal Hizmetlerin Güçlendirilmesi
 - Şiddet mağduru çocuklara temas eden kamu görevlilerine yönelik ulusal bir eğitim programı hazırlanması ve uygulanması
 - Şiddet mağdurlarının şikâyet, danışmanlık ve yönlendirme hizmetlerinin güçlendirilmesi amacıyla mevcut yardım hatlarının (183, 155, 156 gibi) çocuk ihmal ve istismarına yönelik etkinliklerinin arttırılması
 - Şiddet mağduru çocukların müracaatı, rehabilitasyonu ve sağaltımı için oluşturulan kurumların mevcudiyet, işleyiş ve programları açısından güçlendirilmesi
 - Aile içi şiddete maruz kalan çocukların ailelerine yönelik etkin bir danışmanlık ve rehberlik hizmeti geliştirilmesi
 - Çocuklara yönelik verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının uygulanmasında etkinlik ve verimliliğin arttırılması
 - Suça sürüklenen çocukların tutuklu veya hükümlü olarak kaldıkları kurumların rehabilitasyonları ve şiddete karşı güvenlikleri açısından iyileştirilmesi
6. Çocuğa Yönelik Şiddet Uygulayan Bireyler İçin Etkin Rehabilitasyon Programları Geliştirilmesi ve Uygulanması
 - Çocuğa yönelik şiddet davranışlarının bireysel dinamiklerini belirleme amacıyla detaylı bir bilimsel araştırma yapılması
 - Çocuğa yönelik şiddet uygulayan bireylere yönelik rehabilitasyon programları oluşturulması ve bu programların uygulanması amacıyla gerekli alt yapının oluşturulması
7. Medya ve İnternet Ortamında Çocuğun Yüksek Yararının Gözetilmesi ve Çocuk Haklarına Uygun Yayıncılık Politikalarının Geliştirilmesi
 - Medyada çocuğa yönelik şiddete ilişkin içerik takibi yapacak bir izleme mekanizması oluşturulması
 - Çocuğa yönelik şiddet olgusunun, failleri ve mağdurları ile şiddet vakalarının nasıl haber yapılacağı veya programlara nasıl konu edileceği yönünde mesleki ve hukuki düzenlemeler yapılması
 - Güvenli internet kullanımının yaygınlaştırılması yönünde aileler ve çocuklar arasında farkındalık oluşturulması
 - Medya okur-yazarlığının yaygınlaştırılması
8. Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planına İlişkin Uygulamaların Çocuk Dostu Bir Raporlama Mekanizması ile İzlenmesi.
 - Eylem planı çerçevesinde kurumsal bazda sorumlulukların belirginleştirilmesi
 - Kurumsal sorumluluklar çerçevesinde izleme yönteminin belirlenmesi ve bu yönetime göre izleme faaliyetlerinin başlatılması

Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi - I

Panel Başkanı: Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi

Erken Uyarı ve Yönlendirme Sistemi

Fatma ÖZDEMİR ULUÇ
UNİCEF

Sinem BAYRAKTAR
UNİCEF

Zuhal MERT
Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

DEVAMSIZLIĞIN VE OKUL TERKLERİNİN ÖNLENMESİNDE BİR MODEL
“Aşamalı Devamsızlık Yönetimi ve Edinilen Dersler”

Dr. Fatma ÖZDEMİR ULUÇ
UNICEF Eğitim Müdürü

Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Modeli (ADEY), Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (mülga İlköğretim Genel Müdürlüğü) tarafından UNICEF işbirliği ile 2009-2011 yılları arasında geliştirilmiştir. ADEY’in amacı 6-14 yaş grubu ilköğretim çağ nüfusu çocukların okula düzenli devamlarını sağlamak ve okuldan diplomasız ayrılmalarını önlemek için belirlenen devamsızlık tanımlarına uygun bir şekilde okul devamsızlığının erken tanınmasını, değerlendirilmesini, bireyselleştirilmiş müdahalelerin yapılmasını sağlamak ve bu çocukların takibini yapmaktır.

Model geliştirilmeden önce öncelikli olarak devamsızlığı oluşturan risklerin ve bu risk altındaki çocukların ihtiyaçlarının belirlenmesi, öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin devamsızlığı ve okul terklerini önlemek için aldıkları tedbirlerin ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla 2009 yılında “İlköğretimde Devamsızlık/Okul Terki ve İhtiyaç Analizi Araştırması” yapılmıştır. Araştırma bulguları, çocuğun okula uyum, akademik, davranış sorunları ve arkadaş ilişkilerinden kaynaklanan sorunlarının, çocuğun bireysel ve ebeveyn özelliklerinden, aile yapısından, ebeveyn tutumlarından, ekonomik nedenlerden ve çevresel etkenlerden kaynaklanan sorunların devamsızlık riski oluşturduğunu göstermiştir.

Araştırma bulgu ve önerilerinden hareketle devamsızlık riski altındaki çocukların erken belirlenerek bireyselleştirilmiş müdahalelerin uygulanması yoluyla çocukların okula düzenli devamlarının sağlanması için ilköğretim okullarında uygulanmak üzere bir erken uyarı ve önleme programı olarak Aşamalı Devamsızlık Yönetimi geliştirilmiştir.

Bu sistem çocuğun devamsızlık risklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış RİDEF (Risk ve İhtiyaç Değerlendirme Formları) formlarının da doldurulmasını içeren bir dizi okul içi hazırlık çalışmaları ile başlamakta ve okula devamsızlık yapan çocukların, devamsızlık tiplerine göre aşamalı eylem planları ve müdahaleleri ile devam etmektedir. Bu model her aşamada, akademisyenler, sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler, rehberlik araştırma merkezi çalışanları, ilgili genel müdürlük temsilcileri, eğitim denetmenleri ve okul yöneticilerinin katılımı ile geliştirilmiştir. Bu sistem e-okul içinde bir modül ile elektronik ortama aktarılmıştır. ADEY’in etkin uygulanmasını destekleyerek devamsızlıkları ve okul terklerini azaltmak için uygulayıcılara yönelik on-line ve yüz yüze eğitim modelleri geliştirilmiştir. Bu bağlamda tüm ilköğretim öğretmenlerinin on-line eğitimi tamamlamaları ve eğitilen il eğitimcileri aracılığı ile yüz yüze eğitim almaları planlanmıştır. ADEY yazılım modülünün etkinliğini sağlamak için yazılım ekranlarının aşamalı açılması kararlaştırılmış ve ilk olarak RİDEF ekranları açılmıştır. Süreçte ekranların tümünün açılması ve eğitimler eş zamanlı yapılamadığı için geliştirilen modelin çocukları eğitim sistemi içinde tutarak eğitim haklarının hayata geçirilmesi hedefi, yayınlanan genelgeye karşı tam olarak anlaşılamamış ve bazı uygulama hatalarına ve tepkilere yol açmıştır. Ayrıca, eş zamanlı olarak Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Mülga Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü) tarafından Bursa Yıldırım ilçesinde ilköğretim ve ortaöğretimde öğrencilerin karşı karşıya olduğu risklerin taranması suretiyle rehberlik hizmetlerinin bireyselleştirilmiş önleyici müdahaleleri uygulama kapasitesini güçlendirmeyi hedefleyen ve ilde çocuğa yönelik hizmetlerin koordinasyonunu hedefleyen yerel koordinasyon ile de bütünleştirilmiş bir pilot çalışma başlatılmıştır.

Her iki çalışmanın ortak yanı birbiri ile çok örtüşen tarama araçları kullanarak risklerin önceden belirlenmesi ve erken önleyici müdahalenin uygulanmasını sağlamaktır. Birbirinden ayrışan yönleri ise kısaca şu şekilde özetlenebilir:

1. Kapsam açısından: ADEY yalnız ilköğretim kurumları için, Erken Uyarı (EU) ise hem ilköğretim hem ortaöğretim kurumlarında uygulanmak üzere farklı genel müdürlükler tarafından geliştirilmiştir.
2. Uygulama Bölgeleri: ADEY ülke genelinde uygulanacak bir program olarak geliştirilmiş, EU ise pilot çalışma olarak bir ilçede uygulanmıştır.
3. Hedef grup: ADEY, esas olarak sınıf öğretmenleri ile şube rehber öğretmenlerin kapasitesinin güçlendirmeye odaklanmışken, EU rehber öğretmenleri hedeflemiştir.

Bununla birlikte her iki çalışmanın ortak hedeflerinin olması 2011 yılında ADEY'in uygulamaya çıkarken yalnızca devamsızlık yapan çocuklara değil tüm çocuklar için risk taraması öngörmesi suretiyle birleştirilmeye çalışılmıştır. Esasen ADEY devamsızlık durumunu tüm çocuklar için müdahale edilmesi gereken bir risk sayarken, "her risk altındaki çocuğun devamsızlık yapmayabileceği" önermesinden doğru sistem uygulamaya konurken risk altında olup da devamsızlık yapmayan çocuklar da kapsamak istenmiştir. Ancak her iki modelin özellikle risk taramasından sonraki akışı tam olarak entegre edilmemiştir.

ADEY'in uygulanması MEB merkez teşkilatındaki değişikliklerin hemen öncesinde bir genelge ile başlatılmış ancak yukarıda açıklandığı gibi yerel eğitimler tamamlanamadığı için özellikle başta öğretmenler olmak üzere uygulayıcılar arasında yoğun bir infial yaratmıştır. Öğretmenler gözlemleri ile dolduracakları risk ve ihtiyaç değerlendirme formlarını ailelere göndermişler, aileler bazı sorular karşısında olumsuz tepkiler vermişlerdir. Çocuğun ve ailenin özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiği, öğretmenlere angarya yüklendiği (hem öğrenci tanımaya yönelik formların doldurulması, hem de devamsızlık takibi için öngörülen eylemler ve özellikle ev ziyaretleri nedeniyle) gibi nedenlerle ilk uygulama beklendiği gibi olmamıştır. Uygulamanın akabinde yapılan toplantılar ve alınan geri bildirimler öğretmenlerin RİDEF formlarını doldurmak ve online eğitim konusunda "yaratıcı", "pratik" ama gerçek durumu yansıtmayan çözümler yarattığını göstermiştir. Ardından bir eğitim sendikası genelgenin iptali için dava açmıştır. İlgili genel müdürlüğün aşağıdaki temel gerekçelerle yaptığı savunma üzerine Danıştay yürütmeyi durdurma talebini reddetmiş, daha sonra bu karara yapılan itiraz kabul edilerek Şubat 2013'de ADEY'in yürütmesi durdurulmuştur.

1. **ADEY, çocuğun eğitim hakkını hayata geçirmek ve eğitim sisteminden kopmaları önlemek için geliştirilmiş bir erken uyarı sistemidir ve bu bağlamda okul yöneticisi ve öğretmenlerden beklenen mesleki ve yasal sorumluluklarla uyumludur.** Eğitim bilimleri, öğretmenlik mesleğini tanımlarken sadece akademik gelişime odaklanmayıp, öğrencinin psikososyal gelişimini sağlamayı da öğretmenlerin görevleri arasında kabul eder. MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ve MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği sınıf rehber öğretmenin görevlerinden birinin öğrenci hakkında bilgi toplamak olduğunu söylemektedir. Çocuğun korunması ve çocukları riske iten risk faktörlerinin belirlenerek risklerin ortadan kaldırılmasında da öğretmen en önemli aktörler arasındadır. Bu bağlamda sınıf rehber öğretmeni de rehber öğretmenler kadar sorumludur ve riskleri erken görebilmek konusunda yetkin olmalıdır. Elbette alan bilgisi bu konuda daha yetkin olan rehber öğretmenle işbirliği önemlidir.

2. ***ADEY kapsamında risk değerlendirmesi için geliştirilen formların doldurulması ikinci kademedeki alınan öğrenci düşünceleri hariç, öğrenci hakkında oluşturulan kanaatine göre sınıf öğretmeni ya da şube rehber öğretmeni tarafından doldurulacaktır.*** Yani bu formların hiçbir şekilde veliye doğrudan gönderilerek, veliler tarafından doldurulması istenmemelidir. Ne yazık ki uygulamalarda bu konuda hassasiyet gösterilmediği görülmüştür. Oysa bu hatırlatmalar ADEY yazılımında da öğretmene yapılmaktadır. Bu formların, 2009 yılında Devamsızlık ve Okul Terk Riski İhtiyaç Analizi Araştırması yapılan illerde kent merkezi ve ilçe/çevre okulları arasından düşük ve yüksek devamsızlığı olan 22 okulda geçerlilik güvenirlilik çalışmaları yapılarak son halini aldığı ve öğretmene yaratacağı iş yükü düşünülerek mümkün olduğunca kısaltıldığı unutulmamalıdır. İlk uygulamaların sonunda bu konuda bilimsel çalışmaların tekrarlanarak araçların en etkin biçimde geliştirilmesi planlanan çalışmalarımız arasındadır.
3. ***Risk ve ihtiyaç değerlendirme formları ile çocuk hakkında derlenen bilgilerin gizliliğinin korunması çok önemlidir.*** Bu amaçla RİDEF'in doldurulması e-okul üzerinden öğretmenlere ait şifrelerle yürütülmesi öngörülmüştür. Öğretmen tarafından gözlem, görüşme sonucunda toplanan veriler okul yöneticilerinin verdiği yetki ve şifrelerle öğretmenler tarafından e-okul sistemine işlenmektedir. Sınıf öğretmeni tarafından işlenen bilgiler diğer sınıf öğretmenleri, okul yöneticileri, ilçe ve il milli eğitim müdürlükleri ve MEB'in ilgili birimleri dahil olmak üzere üçüncü şahıslar tarafından görülememektedir. Amacın çocuğa ve ailesine ilişkin veriler toplamak değil, çocuğun eğitim hakkından yararlanmasını olumsuz etkileme olasılığı olan riskleri belirleyerek önleyici çalışmalar yapmak olduğu unutulmamalıdır.
4. ***ADEY sistemi mevzuata uygun olarak geliştirilmiştir.*** Çocuğun yüksek yararına vurgu yapan Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Çocuk Koruma Kanunu başta olmak üzere hukukumuzda çocuğun her tür kötü muameleye karşı korunması esastır ve bu konudaki riskleri erken görecekt biçimde çocuğu tanımak ve gerekli önleme çalışmalarını yapmak öğretmenin ve okul yöneticisinin mesleki sorumluluğudur. Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 51/e 'ye göre sınıf şube rehber öğretmeni çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korumakla yükümlüdür. Bu mesleki sorumluluk kapsamında edinilen bilgilerin gizliliğine özen gösterilmemesi halinde cezai müeyyideler düzenlenmiştir. ADEY sistemi RİDEF ile bu bağlamda çocuğu tanımak ve korumak amaçlı olarak öğretmen ve yöneticilerin gözlem ve kanaatleri doğrultusunda derleyeceği bilgileri içeren bir araç sunmaktadır ve Temel Eğitim Genel Müdürlüğü bu konuda yazılım açısından gizliliği sağlayacak tedbirleri almıştır. İl, ilçe ve okul düzeyinde bu gizliliğin gözetilmesi ilgili kişi ve kurumların sorumluluğundadır.
5. ***Öğretmen ve okul yöneticilerinin çocuğun güvenliğini tehdit eden ya da suç oluşturan bir bilgiye sahip olmaları durumunda kamu görevlisi olarak bildirim yükümlüğü ADEY sisteminden bağımsız olarak genel hukuki düzenlemeler kapsamında zaten bir zorunluluktur.*** Burada ADEY sisteminin erken uyarı veren bir önleme sistemi olduğu unutulmamalı ve riskli durumların vuku bulduğu ve ihbar yükümlülüğünün olduğu durumlarla karıştırılmamalıdır.

6. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, çocuğun korunmasını esas alan temel anlayışını 2011 yılı itibarıyla uygulamaya geçirilen İlköğretim Kurumları Standartlarına da yansıtmıştır. Bu bağlamda özellikle “Okulda çocukların, velilerin ve personelin özel bilgilerinin hizmete ve/veya kişiye özel gizliliği korunur” standardı ve “Okul ve yakın çevresinde, şiddet ve istismarı önlemeye yönelik tedbirler alınır” standartları ile ADEY uygulamaları tutarlıdır. Çocuklar, özel bilgilerin gizliliğe özen gösterilerek korunmalıdır. Ancak özel bilgilerin gizliliği çocuğu koruma amacının önüne geçmemelidir.

Özetle, ADEY sisteminin tasarlandığı biçimi ile çocuğu tanımayı hedefleyen araçları özel hayat bağlamında değerlendirilmemeli, bununla birlikte mesleki sorumluluğun bir parçası olarak bilgilerin gizliliğine azami özen gösterilerek geliştirildiği bilinmelidir.

2012 yılına gelindiğinde, UNICEF işbirliği ile 2009-2012 yılları arasında Erken Uyarı ve Aşamalı Devamsızlık Yönetimi olarak ayrı ayrı geliştirilmiş ve uygulanmış olan iki model “Erken Uyarı ve Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Modeli (ERADEY)” olarak, Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (mülga İlköğretim Genel Müdürlüğü) ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (mülga Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü) tarafından birleştirilmiştir. Aşamalı Devamsızlık Yönetimi, yukarıda açıklandığı üzere 2011 yılında kısmi olarak risk taramasını içeren bölümü ile ülke genelinde başlamış, Erken Uyarı sistemi ise ileri müdahalelerde il genelinde çok sektörlü koordinasyonu ve ortaöğretimi de içeren biçimi ile Bursa ilinde denenmiştir. Her iki modelde de önleme yaklaşımı esas olduğundan ve okul içinde devamsızlık vuk’u bulmadan risk taraması safhaları aynı olduğundan, modellerin bundan sonraki okul içi aşamaları ilköğretim için birleştirilerek ve risk tarama araçları da ilk uygulamalardan sonra alınan geri bildirimler doğrultusunda gözden geçirilerek ERADEY olarak tek bir model de bütünleştirilmiştir.

ERADEY’İN İÇERİĞİ

ERADEY bir önleme programıdır. Ana fikri, çocuk için risk oluşturan durumların belirlenerek olabildiğince erken bu riskleri azaltmaya ya da olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik olarak bir takım önleyici müdahalelerde bulunmak üzere öğretmenlere ve okula yol gösteren bir süreci tanımlamaktır. Bu nedenle ilk olarak tüm çocuklar için bir risk taraması öngörülür, maddi durum ile ilgili riskler, aile yapısı ve işleyişi ile ilgili riskler, ebeveynlik kapasitesi ile ilgili riskler, çocuk gelişimi ile ilgili riskler ve okul ve sınıf ortamı ile ilgili riskler olmak üzere çocuğun karşı karşıya olduğu risklere yönelik olarak tanımlanmış önleyici müdahaleler vardır. Müdahaleler de aileyi, çocuğu ve okul ortamını hedef alan müdahalelere olmak üzere gruplandırılmıştır. Bu müdahalelere başlanmasının ön koşulu çocuğun okulda olması ve yapılan tarama sonuçlarına göre risk altında bulunmasıdır. Bunun yanı sıra çocukların okul devamsızlığı da çocukla ilgili hemen müdahaleyi gerektiren riskli bir durumdur. Çocuk hakkında risk taraması yapılmış ya da yapılmamış olsun, tarama yapılmış ise çocuk risk altında bulunmuş ya da bulunmamış olsun, devamsızlık yaptığı anda, çocuğun okula döndürülmesi için yapılması gereken bazı eylemler ve riski ve devamsızlığı önlemeye yönelik müdahaleler vardır. Ayrıca, okul içinde yapılan önleyici müdahalelerin yeterli olamadığı durumlarda çok disiplinli ileri müdahalelere ihtiyaç duyulan durumlarla da karşılaşılabilir. ERADEY, bünyesinde bu üç durumu da kapsayacak biçimde modellenmiştir. Ancak bu üç durumun sıralı olarak izleneceği düşünülmemeli, yalnızca her bir vak’a özelinde hangi yolun izleneceğine karar verilmelidir.

Modelin etkili işlemesi okulda bazı ön çalışmaların ve uygulamaların düzenli olarak yapılmasını gerektirir. **Okul her şeyden önce önleme yaklaşımı ve model konusunda tüm paydaşları ile yeterince bilgilendirilmiş olmalıdır.** Sistemin etkin işlemesinin bir diğer ön koşulu **öğrenci bilgilerinin sürekli güncel tutulması, devamsızlığın düzenli olarak izlenmesi ve sisteme girilmesidir.** Aksi takdirde çocukla ilgili temel bilgilerden yola çıkılarak yapılacak olan risk taramasının bize doğru yolu çizmesi ve devamsızlığın da modelde tanımlanan eşiklerine göre sistemin harekete geçmesi mümkün olmaz. **Ön çalışmalar ERADEY uygulamalarının olmazsa olmaz ön koşuludur.** İlk uygulamalar, okulların bu modelin öngördüğü adımları bir iş yükü olarak algıladığı ve modelin bütünü ile hedefinin anlaşılmadığı durumlarda bu iki ön koşulun sağlıklı olarak yerine getirilmediğini ve özellikle devamsızlıkların işlenmesinden kaçınıldığını göstermiştir.

Okulun, risk altında bulunan ve/ya da devamsızlık yapmış çocuğa önleyici müdahaleleri uygulayabilmesi için okul içi ön çalışmaların yanında okul çevresine dönük de bazı çalışmalar yapılması gerekir. Okul etrafında risk oluşturan tüm etmenlerin taranması ve gerekli mücadelenin yapılması ve destek alınabilecek kişi, kurum ve kuruluşların belirlenmesi bu anlamda önemlidir.

Model, okulun uygulama için temel olan ön çalışmaları yaparken aynı zamanda okulda bulunan tüm çocuklar için risk taramasını yapması ile başlar. Risk ve İhtiyaç Değerlendirme Formları (RİDEF) ilköğretim ve ortaokul için öğrenci hakkında oluşan kanaatine göre sınıf öğretmeni ya da şube rehber öğretmeni tarafından doldurulacaktır. İlk uygulama sonuçları ve geri bildirimler ışığında bu formlar oldukça kısaltılmış ve bazı çok sorunlu görülen hassasiyet içeren sorular çıkarılarak rehber öğretmenleri mesleki yeterliklerine yönlendirme yapılmıştır. RİDEF'lerin doldurulması için öğretmene verilen süre ilk karşılaştığı çocuğu tanıması için öngörülen minimum süreyi karşılamak üzere iki aydır. Ancak esas olan bu formlar ile edinilen bilgilerin de güncelliğidir. O nedenle çocukla ilgili değişen durumlar ve gözlem sonuçları güncellenmelidir. Ortaokul için öğretmen görüşünün yanında öğrencilerin yanıtlaması istenecektir.

Devamsızlık da çocuk için önleme çalışmalarını başlatacak bir sonuç ve risk olarak modelde ele alınmıştır. Buna göre devamsızlık günlük olarak izlenmekte ve sisteme işlenmektedir. Çocuk okula yarım gün gelmediğinde gün sonunda sınıf/şube rehber öğretmeni, eğer o okulda değilse son derse giren öğretmen tarafından velisi aranarak veya yüz yüze görüşerek durum veliyle paylaşılır. Eğer telefonla ulaşılamadıysa SMS, e-posta veya muhtarla haber gönderme yolları da denebilir. Devamsızlık durumunda ilk yapılması gereken veliyle iletişim geçerek çocuğun okula gelmesini sağlamaktır. Devamsızlıkla ilgili yapılan araştırma bulguları ile uygulayıcı görüşleri, okullarda devamsızlığın izlenmesi ve önlenmesinde yürütülecek iş ve işlemlerin farklı devamsızlık günlerinden sonra başlatıldığı ya da hiç başlatılmadığı yönündedir. Devamsızlığın okul, ilçe, il ve Bakanlık düzeyinde izlenmesi ve önlenmesini zorlaştıran bu durumu önlemek ve standart bir uygulamaya dönüştürmek için devamsızlık tipleri tanımlanmıştır. İlköğretimde Devamsızlık ve Okul Terk Riski İhtiyaç Analizi Araştırmasında belirlenen kritik devamsızlık eşiği ve biçimleri göz önünde bulundurularak 4 tip devamsızlık tanımlanmıştır.

- 1. Ardışık devamsızlık:** Çocuğun 5 gün üst üste özürsüz devamsızlık yapma durumudur.
- 2. Kesintili devamsızlık:** Çocuğun son 15 eğitim günü içinde 3 gün kesintili olarak özürsüz devamsızlık yapma durumudur.
- 3. Gün içi devamsızlık:** Çocuğun son 15 eğitim günü içinde iki kez yarım gün özürsüz devamsızlık yapma durumudur. Gün içi devamsızlık derse geç gelme, dersten/ okuldan erken ayrılma, derse devamsızlık şeklinde olabilir. Çocuk son 15 gün içinde en az iki kez 1. ve 2. derslere düzenli veya düzensiz geç girerse bu durum "Geç Kalma" olarak kabul edilir. Çocuk son 15 gün içinde en az iki kez belirli derslere (örneğin matematik dersine) ya da belirli ders saatlerindeki derslere (3. ve 4. Derslere) mazeret göstermeden katılmazsa bu durum "Derse Devamsızlık" olarak kabul edilir. Çocuğun son 15 gün içinde en az iki kez son saatlere katılmaması ise "Okuldan Erken Ayrılma" olarak kabul edilir. Bütün bu biçimlerde çocuğun devamsızlığı günlük olarak yarım gün biçiminde işlenmektedir.
- 4. Özürlü devamsızlık:** Çocuğun ardışık ya da kesintili 5 gün özürlü devamsızlık yapması durumudur.

Bu tiplerden herhangi biri gerçekleştiğinde e-okulda, öğrenci konusunda riskli devamsızlık uyarısı gelir. Bu devamsızlık tipleri, çocuk için riskli devamsızlık oluşturan eşikler olarak tanımlanmıştır. Hakkında riskli devamsızlık uyarısı verilen çocukla ilgili devamsızlık takibini içeren eylemler derhal derinleştirilerek başlar, bu çalışmalar her öğrencinin yarım gün devamsızlık ile başlayan veli ile paylaşım ve çocuğu okula getirme çalışmalarının daha formelleştirilmiş halidir.

ERADEY, risk taraması sonucunda risk altında bulunmuş ve/ya da devamsızlık eşiğini aşmış çocuklar konusunda önleyici planlamaları yapacak olan Şube Risk Takip Kurulu toplantısı ile devam eder. Okul Yönetimi, riskli koşullar içinde yaşadığı ve devamsızlık riski altında bulunduğu belirlenen çocukların risk faktörlerini ortadan kaldırmak için uygulanacak eylem ve önleyici müdahale programlarını planlamak ve uygulamaları izlemek amacıyla okulda Risk Takip Kurullarını (RİTA)kurar. Fiilen her şubenin bir RİTA'sı bulunur. RİTA'lar sınıf/şube rehber öğretmeni, ilgili rehber öğretmen ve ilgili müdür yardımcısından oluşur. Burada esas olan her çocuk için bireyselleştirilmiş müdahalelerin yapılabilmesidir. O nedenle risk taramasının sonuçları, uygulayıcıyı bir ya da birden fazla müdahale önerisine yönlendirecek biçimde tasarlanmış olmakla beraber, çocuk ile ilgili izlenecek yol, şube RİTA'da kararlaştırılır. **Devamsızlık eşiğini aşarak** Kurul gündemine gelmiş çocuklar için öğretmenin devamsızlık nedeni ile ilgili ön bir tespit yapmış olarak kurula hazırlıklı gelmesi gereklidir. Bu nedenle sistemde hakkında devamsızlık uyarısı gelen çocuk için devamsızlık nedenlerini sıralayan menüden, ilk araştırmalara göre devamsızlık nedenin seçilmesi önemlidir. ERADEY modelinin en önemli unsurlarından biri **önleyici müdahaleler**dir. Risk taraması sonucunda risk altında bulunmuş ve/ya da devamsızlık eşiğini aşmış çocuklara, risk durumlarına göre uygulanması gereken müdahaleler ve içerikleri modelde detaylı olarak yer almıştır. Müdahaleler yukarıda söz edildiği gibi aileyi, çocuğu ve okul ortamını hedef alan müdahalelere olmak üzere gruplandırılmıştır. Elbette bu müdahalelerin bir kısmı profesyonel uygulamaları, bir kısmı okul yönetiminin çalışmalarını gerektirmektedir. Ancak esas olan çocuğa ve ailesine bu doğrultuda destek olacak tüm aktörleri çocuğu odağa alarak işe koşturmak. O nedenle müdahaleler olabildiğince özgün durumları da içerecek biçimde detaylandırılmıştır. Ancak profesyonel çalışma gerektiren hususlarda, ilgili okul çalışanının müdahaleleri uzmanlığı doğrultusunda zenginleştirilmesi ve daha da bireyselleştirmesi beklenmektedir.

Önleyici müdahalelere karşın çocuğun durumunun iyileştirilemediği ve/ya da okula devamının sağlanamadığı durumlarda uygulanması gereken **ileri müdahaleler** de modelde tanımlanmıştır. İleri müdahale aşaması risk altındaki ve/veya okula devamı sağlanamayan çocuğa okul içinde yapılan müdahalelerin yetersiz kaldığı durumlarda RİTA'nın yaptığı planlamalar doğrultusunda disiplinler arası müdahalelerin ve/veya yasal yaptırımın başladığı aşamadır. Gerektiği her noktada ileri müdahalelere geçilebilir. Devamsızlık açısından ileri müdahaleler, yasal yaptırımları içeren eylemlerden oluşur.

Süreçte, öğretmen ve okul yöneticilerinin çocuğun güvenliğini tehdit eden ya da suç oluşturan çocuk istismarı gibi bir durumla karşı karşıya kalmaları mümkündür. Bu bilgiye ulaşmaları durumunda kamu görevlisi olarak bildirim yükümlüğü ERADEY modelinden bağımsız olarak genel hukuki düzenlemeler kapsamında zaten bir zorunluluktur. Burada ERADEY sisteminin erken uyarı veren bir önleme sistemi olduğu unutulmamalı ve riskli durumların vuk'u bulunduğu ve ihbar yükümlülüğünün olduğu durumlarla karıştırılmamalıdır.

Revize edilen haliyle ERADEY iki ayrı uygulamanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilmiştir. Tüm çocukların eğitim sisteminde bireysel özellikleri ve ihtiyaçlarıyla kabul edilmeleri ve potansiyellerini hayata geçirebilmelerini desteklemek üzere eğitim sisteminin üzerine düşen görevi hakkıyla yerine getirebilmesi için kullanılabilecek araçlardan biridir. Önümüzdeki yıllar nasıl uygulamaya konacağını ve ilk uygulamalardan edindiğimiz derslerin işe yarayıp yaramadığını gösterecektir.

ERKEN UYARI VE YÖNLENDİRME SİSTEMİ
Sinem Sefa Bayraktar
UNICEF Türkiye Ofisi Çocuk Koruma Bölümü

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) 18 yaş altında her bireyi çocuk olarak tanımlamaktadır. ÇHS çocukları esenlikleri açısından zararlı olabilecek kararlar ve girişimlerden korumaktadır. Bu bağlamda **Madde 3** Çocuğun yüksek yararının gözetilmesi ilkesidir. **Madde 19** ile suistimal ve ihmalden korunma hakkı gibi koruma sorumluluğu devletlere verilmiştir. Türkiye’de çocuklara yönelik sunulan koruma hizmetleri genellikle çocuklar riske maruz kaldıktan sonra müdahale etme anlayışıdır. Koruma hizmetleri, çocuklar travmaya maruz kaldıktan sonra devreye girmektedir. Fakat olması gereken birçok ülkede olduğu gibi çocuk riske maruz kalmadan önce çocuğa yönelik risk durumunun ortadan kaldırılmasıdır. Çocuğun risk içeren yaşantılardan uzaklaştırılmasına dayanan bir anlayıştır.

NEDEN?

“Şimdiye kadar hep korumaya odaklanmış sistemler kullandık ama artık doğru zamanda doğru müdahale ile yönlendirme yapıp riski en başında önleyeceğiz”

Uzun süreli, kalıcı ve etkili destekler sağlayabilmek için risklerin belirlenmesi, tedbirlerin alınması ve ortadan kaldırılması amacıyla Avrupa Birliği’nin (AB) finansal, UNICEF Türkiye Ofisinin teknik desteği ile Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda ilgili 12 paydaş kamu kurumuyla Ağustos 2008 - Mayıs 2010 tarihleri arasında **“Önce Çocuklar - Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi Projesi”** yürütülmüştür. Bu proje yine AB finansmanlı **“Türkiye’de Çocuklar için İyi Yönetişim, Koruma ve Adalet Doğru Projesi”**nin devamıdır. Proje kapsamında ihtiyaçtan yola çıkarak **Erken Uyarı ve Yönlendirme Modeli (EUYM)**’nin kurulması ve işletilmesi öngörülmüştür.

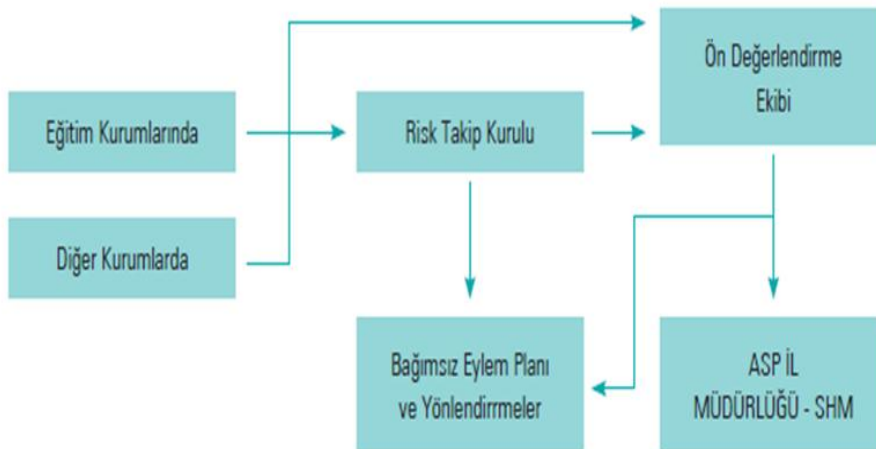
NASIL?

Erken Uyarı Modelinin 3 temel aşaması vardır;

1. Risk Değerlendirme Formları (RİDEF) ile taramalar ve sonuçların değerlendirilmesi
2. Risk Takip Kurulu (RİTA) Yönlendirme Planı
3. Ön Değerlendirme Ekibi (ÖDE) Detaylı İnceleme

Erken Uyarı ve Yönlendirme Modeli Yapısı

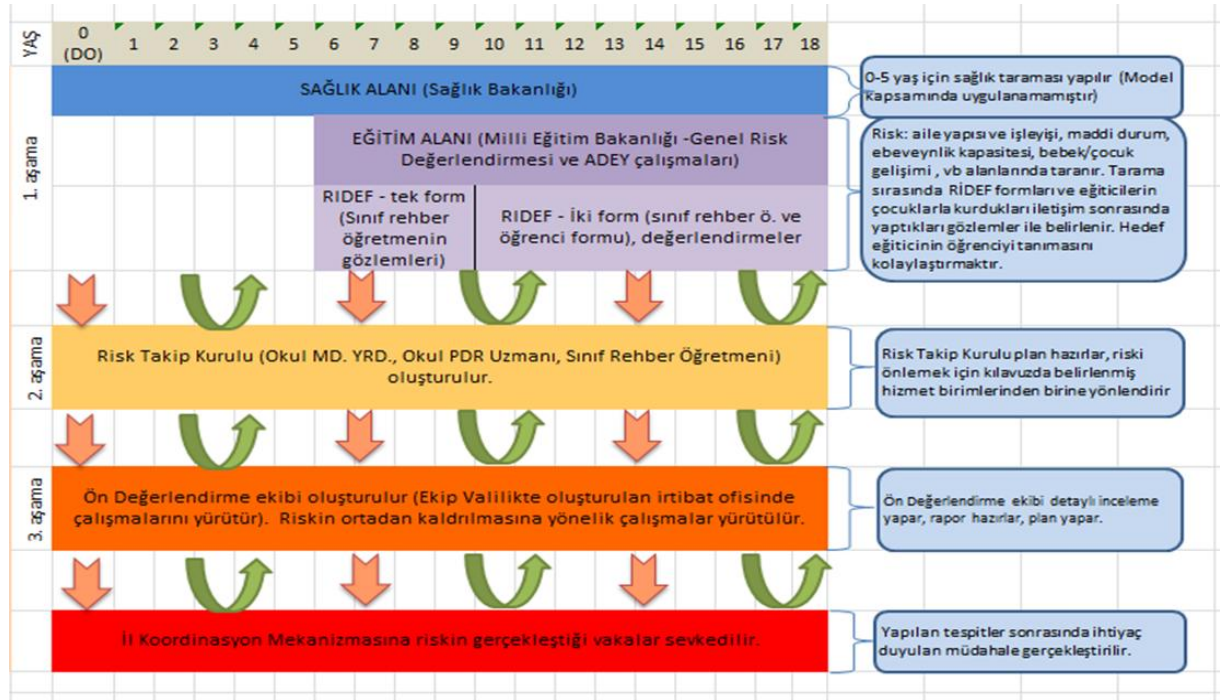
Risk Tarama Faaliyetleri

Belli bir risk durumunun varlığı gözlemlenen, bildirilen ya da tespit edilmiş öğrenciler için öğrencinin risk koşullarına ilişkin temel bilgiler sınıf rehber öğretmeni ve rehber öğretmen tarafından **RİDEF** taramaları ve gerekirse aile görüşmeleri ile edinildikten sonra, bu risklere yönelik okul içindeki ve okul dışındaki hizmetlere yönlendirme planı **RİTA**(üyeleri sınıf (rehber) öğretmeni, rehber öğretmen ve ilgili müdür yardımcısı) tarafından hazırlanarak somut adımların kimler tarafından atılacağı belirlenir ve takip süreci tanımlanır. Yönlendirme planının beklenen sonuçları getirmediği, risklerin çoğaldığı veya öğrencinin ihmal/istismara uğradığına yönelik bir şüphenin varlığında vaka **ÖDE**'ye (üyeleri sosyal hizmet uzmanı, çocuk polisi ve rehber öğretmen) yönlendirilerek daha detaylı bir inceleme sonucu öğrenciye ilişkin bir plan hazırlanır.

Sistemin amaçlarından biri de çocuğun hangi aşamada hangi kuruma yönlendirileceğinin bilinmesi, çocuğun kurumlar tarafından koordinasyon içerisinde yönlendirilmesidir. Böylece çocuğun yaşadıklarını bir kere anlatması sağlanarak, çocuğun daha fazla yıpranmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Hangi bilgilerin kimlerle paylaşılacağı belirlendiği için tüm süreç boyunca gizliliğe çok önem verilmektedir.

Erken Uyarı ve Yönlendirme Modeli Uygulama Şeması

Model başlangıçta sağlık alanını da kapsama almış olmakla beraber, uygulamada risk takibi çalışmaları sadece ilkokul, ortaokul ve liselerde gözlem ve görüşmelerin yanı sıra RİDEF ile yürütülmüştür.

Tarama ölçeği dört farklı alanı bulunmaktadır;

Ailenin yapısı ve işleyişi; Bu sayede ailenin yapısından kaynaklanan riskler, örneğin ailede şiddet veya geçimsizlik gibi sorunlar olup olmadığı belirleniyor.

Ailenin maddi durumu; aile yiyecek ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu, ebeveynlerin işi var mı, çocuğun maddi desteğe ihtiyacı var mı gibi konular araştırılıyor.

Ebeveynlik kapasitesi; ebeveynlerin çocukla kurduğu ilişkiler, çocuğun gelişimini destekleyecek durumu olup olmadığı gibi durumlara bakılıyor.

Gelişim; Çocuk/bebek/öğrenci gelişimsel özellikler, sosyal beceriler, devamsızlık gibi konular üzerinde duruluyor.

Riskleri tespit etmek ne tür hizmetlerin gerektiğini belirlemek için de önemli.

Tarama ölçeğinin temel kullanıcıları;

- Öğretmenler (sınıf, rehberlik)
- Sosyal Çalışmacılar ve gerekirse Çocuk Polis

ÖZET

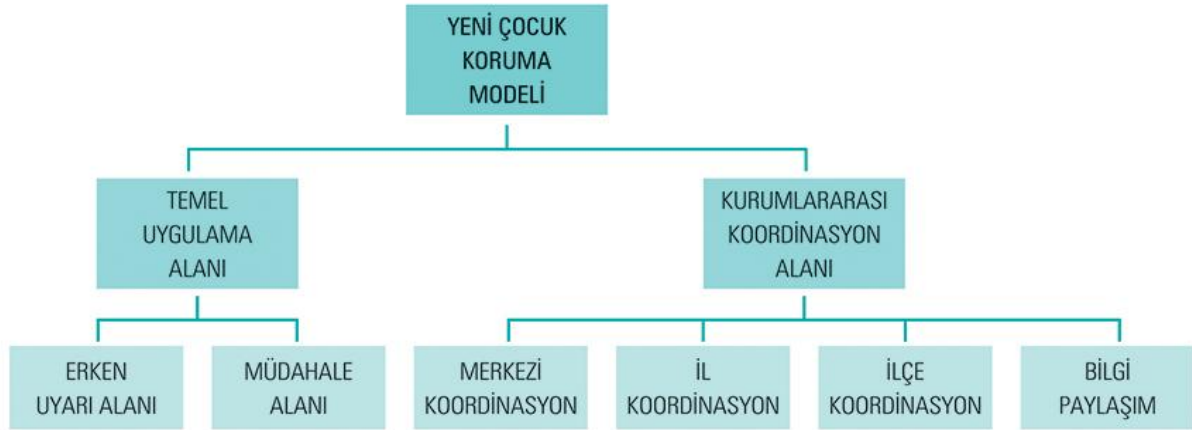
Öğretmenler tarama ölçeğini kullanarak düzenli olarak sınıftaki çocukları tarayacak, bilgi edinecekler. Riskli durumda olduğunu düşündüğü çocukların aileleri ile görüşecek, çocuklar hakkında daha detaylı bilgi toplayacaklar. Tespitlerini okullarda bulunan Rehberlik Hizmetleri Danışma Kurulu'nun altında kurulması öngörülen Risk Takip Ekibi'ne bildirecek. Buna göre çocuğun durumunu anlatacak, okul içerisinde yapılabilecekler ile ilgili bir plan hazırlanacak ve bu planın yeterli olmayacağının düşünüldüğü durumlarda ise gerekli kurumlara yönlendirme yapılacaktır. Bir ay sonra da çocuk bir daha değerlendirilerek durumunda herhangi bir değişiklik olup olmadığının takibi yapılacaktır. Acil bir biçimde müdahale gerektiren bir risk taşıyorsa, örneğin istismardan şüpheleniyorsa, bir sosyal hizmet uzmanı ve gerekirse çocuk polisinden oluşan bölgeden sorumlu ön değerlendirme ekibi ile iletişime geçilecek. Ön Değerlendirme Ekibi çocuğun durumunu yerinde inceleyecek, ne tür bir hizmete ihtiyacı varsa (örneğin sağlık kuruluştur) çocuğu oraya yönlendirecek.

NEREDE?

4 ayrı ilde (Ankara, Diyarbakır, Kocaeli, Samsun) tüm proje paydaşı kurumların temsilcilerinin hazır bulunduğu atölye çalışmalarının ardından 'Merkezi Koordinasyon Kurulu Toplantısı' kararı ile EUYM'nin pilot uygulaması Bursa ili Yıldırım ilçesinde birer ilköğretim ve ortaöğretim okulunda başlatılmış daha sonra Yıldırım ilçesindeki tüm okullar dahil edilmiştir.

KİMİNLE?

EUYM'nin pilot uygulaması Bursa Valiliği, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), İç İşleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) ve UNICEF'in teknik desteğiyle yürütülmüştür. Proje sağlık, eğitim, adalet ve sosyal hizmet alanlarının birlikte çalışmasını ve riskin ortaya çıktığı alanların koordine şekilde çalışmasını ön gören bir temel üzerinde yapılandırılmıştır. Bu sistem aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın yürüttüğü "Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Stratejisi" ile de bütünleştiren yani İl Koordinasyon yapılanması ile örtüşen noktadır.

NE ZAMAN?

Pilot uygulama Ocak 2010 – Haziran 2013 tarihleri arasında yürütülmüştür. AB finansmanlı Önce Çocuklar Projesi 25 Mayıs 2010 itibariyle sona ermekle birlikte UNICEF teknik desteğini ve azda olsa finansal katkısını devam ettirmiştir.

KİME?

- *Çocuklar geleceğimiz. Çocuklarımızın BUGÜN sağlıklı, mutlu, huzurlu olmaları gerekli çünkü gelecek nesiller de onları örnek alarak büyüyecekler.*
- *Çocuklarımıza ne verirse onu yaşayacaklar.*
- *Biz de güzel olanı vermek istiyoruz. Katkımız çocuklar için...*

“ÖĞRENCİ İZLEME MODELİ”
Zuhal MERT
MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü
Eğitim Uzmanı

25.08.2011 tarihli ve 2011/47 nolu Genelge ile uygulamaya konulan Aşamalı Devamsızlık Yönetimine İlişkin Bakanlığımız aleyhinde 13.02.2013 tarihinde YD itiraz No:2012/617 sayılı yürütmenin durdurulması hakkında açılan dava sonucunda Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca söz konusu uygulamanın yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Danıştay’ın yürütmeyi durdurduğu maddeler şunlardır;

- Okul sistemi ekranlarında "Öğrenci İşlemlerinde" yer alan "Risk ve ihtiyaç Değerlendirme Formunun (RİDEF)" her öğrenci için doldurulması,
- Yarım veya bir tam gün özürsüz devamsızlık yapan çocuk hakkında sınıf öğretmeni/şube rehber öğretmeni veya ilgili müdür yardımcısı tarafından telefonla velisinin aranması veya yüz yüze görüşme yapılması.

Bu aşamadan sonra,

“Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Modeli”nin, “Öğrenci İzleme Modeli” olarak değiştirilmesi ve bu kapsamında yürütülecek çalışmaların İlköğretim Kurumlarında Devam Oranlarının Arttırılması Projesi kapsamında yürütülmesine karar verilmiştir.

Bu amaçla e-okul veri tabanına “Öğrenci İzleme Modeli” modülünün eklenmesi planlanmıştır.

ÖĞRENCİ İZLEME MODELİ

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi 3 bölümden oluşan öğrenci izleme modelinin şu şekilde işletilmesi planlanmaktadır.

Kişisel Bilgiler: Kayıt esnasında müdür/müdür yardımcısı tarafından öğrencinin kimlik bilgileri ve veli bilgileri işlenecek.

Özel Bilgiler: Sınıf öğretmeni/şube rehber öğretmeni tarafından işlenecek olup, risklerin belirleneceği asıl alan olarak tasarlanacaktır.

Öğretmen Görüş Formu: Öğretmenin öğrenci hakkındaki görüşlerini kişisel olarak ifade etmesine olanak sağlayan bir bölüm olarak planlanmıştır.

Tarama sonucuna göre;

- Riskli çıkan öğrencilere “Risk ve İhtiyaç ve Değerlendirme Formu (RİDEF) uygulanacak ve uygun müdahale alanı belirlenecektir.
- Okulda yapılması uygun müdahaleler idare ve ilgili öğretmenlerce gerçekleştirilecek; yapılamayacaklar ise çocuk koruma hizmetlerinde “Koordinasyon Strateji Belgesi” kapsamında kurulan “Ön Değerlendirme Ekibi”ne yönlendirilecektir.

Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi – II

Panel Başkanı: Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Stratejisi

Hurican ÇUFADAR
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Koruyucu ve Önleyici Hizmetler
Daire Başkanlığı

Dilek KARAGÖZ
UNICEF

ÇOCUK KORUMA HİZMETLERİNDE KOORDİNASYON

Hurican ÇUFADAR

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

Çocuk ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Çocuk; Yaygın olarak algılandığı şekilde “*Yetişkinin küçük hali/modeli*” değildir. Çocuk Koruma Kanununa göre Çocuk: Daha erken yaşta *ergin olsa bile*, on sekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmıştır.

Çocuğa yönelik hizmetlerin ağırlıklı olarak müdahale odaklı sunulduğu görülmektedir. Müdahale odaklı hizmetlerin ise hizmet alanlar açısından olduğu kadar hizmet verenler açısından da güçlükler barındırdığı, risk olarak belirlenen durumun gerçekleşmesinin ardından iyilik haline ulaşmanın zahmetli olduğu, çoğu kez tam iyilik haline ulaşamadığı anlaşılmıştır.

Çocuğa yönelik hizmetlerde modern anlayış ise önleme odaklı hizmetleri içermektedir. Çocuklara yönelik riskleri önceden fark edip önlemeye çalışmak, “çocuk koruma” kavramının en önemli unsurudur.

Çocukları, onların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü riskten koruma anlayışı, öncelikle gelişimi olumsuz yönde etkileyen koşulları önceden tespit etmeyi ve müdahaleyi içerir. Bu yönüyle önleyici sistem, ihmal ve istismar sonrasında oluşturulan koruyucu müdahaleden kapsam ve yöntem açısından farklı esaslara göre çalışmaktadır.

Ancak bunların birbirini izleyen süreçler oldukları ortadadır. Önleme aşamasında yeterli müdahale yapılamadığı durumlarda karşımıza kötü muameleye maruz kalmış çocuk ya da gençler çıkmaktadır. Bu durumda geri dönüş olanağı kalmamakta, müdahale ise çok daha zor (iyileştirme) hale gelmektedir.

2005 yılında yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunun temel ilkeleri arasında;

- Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması,
- Çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları,
- Kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimi ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi,
- Çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvurulması,
- Tedbir kararı verilirken kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının
- Sağlanması hususları da yer almaktadır.

Kanuna göre koruyucu ve destekleyici tedbirler ile tedbirlerin yerine getirilmesinden sorumlu kurumlar;

Danışmanlık	MEB, SHÇEK, Yerel Yönetimler
Sağlık	Sağlık Bakanlığı
Eğitim	MEB, ÇSGB
Bakım	ASPB
Barınma	MEB, ASPB, Yerel Yönetimler

Olarak belirlenmiştir.

TEDBİRLERİN İZLENMESİ

2005 yılından bu güne mahkemelerce çocuklara ilişkin olarak yukarıda sıralanan tedbirler verilmiştir. Ancak; ihmal/istismar/ suça sürüklenme vakalarında tekrarlar gözlenmiştir. Uygulamalar izlenememiş, sonuçlar gözlenememiş buna bağlı olarak tedbirlerin uygulanmasındaki engeller tespit edilememiş olup engellerin giderilmesinde güçlükler devam etmiştir.

Kanunun birden fazla tedbiri içermesi ve bu tedbirleri uygulamakla birden fazla kurumu görevlendirmesi olumlu bir gelişme olmakla birlikte bu durum beraberinde bir koordinasyon ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

ÇOCUK KORUMA HİZMETLERİNDE KOORDİNASYON STRATEJİ BELGESİ

Profesyonellerin /uygulayıcıların, Kurumların, STÖ'lerin, üniversitelerin, meslek örgütlerinin gerçekleştirdiği projeler, projeler sonrası hazırlanan değerlendirme raporları, araştırmalar, bilimsel toplantılar sonucu ulaşılan bilgilere dayanılarak hazırlanmıştır.

Yeni Çocuk Koruma Modelinin Gelişiminde aşağıda belirtilen uygulama, inceleme, rapor ve diğer çalışmalar temel yapı taşlarını oluşturmuşlardır:

- 2006 – 2008 yılları arasında İzmir ve Kocaeli'nde yürütülen il koordinasyonlarının güçlendirilmesine yönelik pilot uygulamaların sonuçları,
- il koordinasyon toplantı tutanakları,
- Çocuk Koruma Kanununun 4 yıllık değerlendirme toplantısı raporu,
- Hakim ve savcılar, sosyal çalışma görevlileri, gibi alan çalışanları ile yapılan eğitim çalışmaları ve toplantılar,
- SHÇEK Genel Müdürlüğü İç Denetçilik Makamının 2010 yılında yürüttüğü çalışmalar
- On iki ilde çocuk koruma alanında çalışanların uygulamaya ilişkin görüşlerini almaya yönelik anket çalışması,
- Dört ilde gerçekleştirilen alan incelemesi,
- İki ülkede gerçekleştirilen model incelemesi,
- Akademisyenler ve çocuk koruma alanında çalışan vali, il sosyal hizmetler müdürü, çocuk mahkemesi hâkiminden oluşan danışma kurulu ile bir model hazırlanması,
- Modelin bir ilde pilot uygulaması

Yeni Model- ÇKHKSÖ Oluşturulma süreci İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ve üniversitelerin de katılımı ile ulusal düzeyde hedeflerin belirlendiği işbirliği ve koordinasyon odaklı bir strateji belgesi hazırlanmıştır.

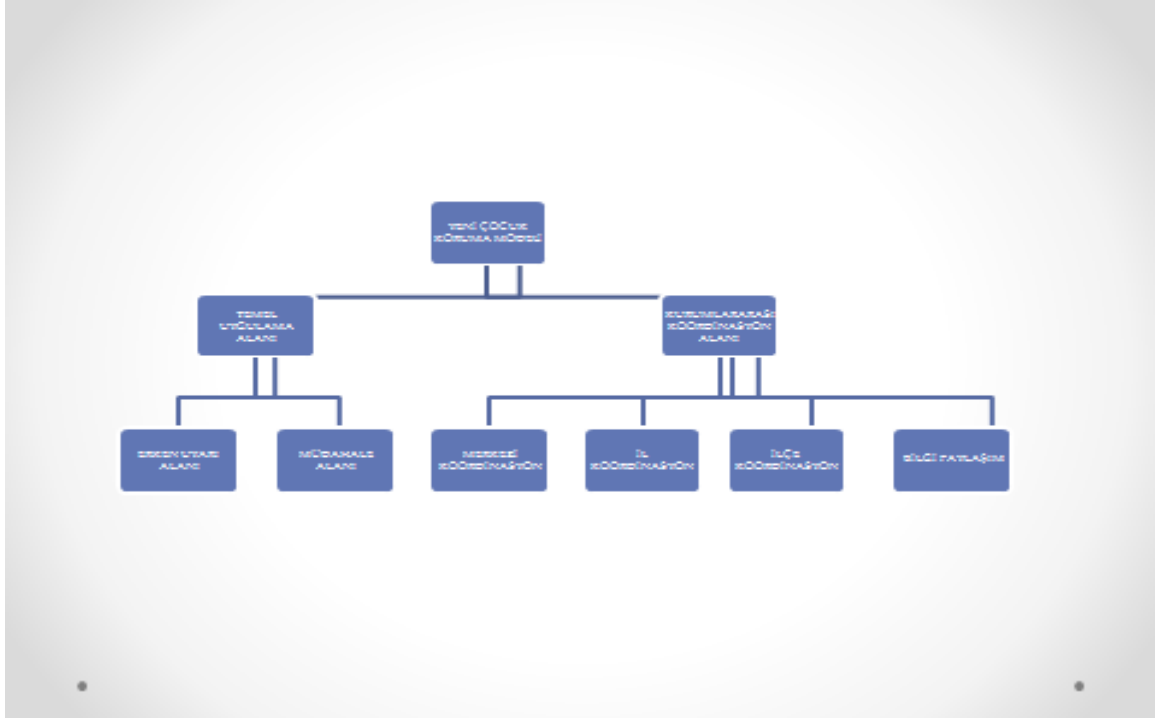
Çocuk Koruma Hizmetlerinde Strateji Belgesi yaklaşık beş yıl süren ve birbirini takip eden önemli ve çok sektörlü çalışmalar neticesinde son şekli verilerek 27.11.2013 tarihli Merkezi Koordinasyon kararı ile kabul edilmiş, 2019 yılına kadar izlenecek ulusal stratejik hedefleri belirlemiştir.

Çocuk Koruma Hizmetlerinde Strateji Belgesi ve Uygulama Planlarının hazırlanmasında görev alan kurumlar;

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Gençlik ve Spor Bakanlığı
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Milli Eğitim Bakanlığı
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- Türkiye Barolar Birliği
- Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu
- Türkiye İstatistik Kurumu
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- İçişleri Bakanlığı
- Yüksek Öğretim Kurulu
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
- Üniversiteler

Belirlenen stratejik hedeflere ulaşım yolları Uygulama Planı ile ortaya konulmaktadır. Uygulama Planı mevcut hali ile Stratejik Planın ortaya koyduğu “*neler yapılmalı?*” sorusunun cevaplarına ek olarak “*nasıl yapılmalı?*”, «ne kadar sürede yapmalı?» sorusunun da cevaplarını ortaya koyarak Stratejik Planda rolü olan kurumlar için yol haritasını netleştirmektedir.

YENİ ÇOCUK KORUMA MODELİ

MERKEZİ KOORDİNASYON

- Merkezi İl ve İlçe koordinasyonların amacı; 5395 sayılı Kanun kapsamında çocuklara yönelik koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının izlenmesi ve etkin uygulanmasının önündeki engellerin giderilmesi, çocuk koruma bir suçun mağduru olmadan veya suça sürüklenmeden riskleri erken dönemde fark etme ve erken dönemde müdahale etme amacıyla gerekli tedbirleri almak olarak ifade edilebilir.
- Ülke düzeyinde çocuk koruma alanında hizmetlerin yürütülüşü ve Strateji Belgesinin uygulanması Merkezi Koordinasyon tarafından izlenir.
- İllerden gelen il stratejik planları ve çalışma programları ile bunların uygulanmasına ilişkin raporlar ve çocuk koruma alanındaki istatistikler ve araştırma sonuçları dikkate alınarak, çocuk koruma hizmetlerinin koordinasyonu için bundan sonraki stratejik planlar Merkezi Koordinasyonda hazırlanacaktır.
- Merkezi Koordinasyonun Başkanlığını Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı veya görevlendireceği Müsteşar Yardımcısı gerçekleştirir. Sekreteryaya hizmetlerini ASPB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Dairesi Başkanlığı yürütür.
- ASPB Müsteşarının veya görevlendireceği bir müsteşar yardımcısının başkanlığında; İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müsteşar yardımcıları, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü ile Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü merkezi koordinasyon çerçevesinde düzenli olarak toplanır.

İL KOORDİNASYON

İl koordinasyonları çocuk koruma sürecinde; İl düzeyinde gerekli altyapının oluşturulması mekân, personel ve hizmet içi eğitim gibi her türlü ihtiyacın karşılanması koruyucu ve destekleyici tedbirlerin eşgüdüm hâlinde yerine getirilmesi ile görevlidir. Sekretarya hizmetleri “İl koordinasyon sekretaryası” tarafından yürütülür.

Görevleri;

- İlde, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve üniversiteler tarafından çocuğa yönelik olarak verilen hizmetlerin koordine edilmesi ve bütünlük içinde sunumu sağlamak.
- Çocuğun yüksek yararı için önleme ve erken müdahale mekanizmalarının kurulmasını sağlamak ve koordine görevi yürütmek.
- Çocuğa yönelik verilen hizmetlerin geliştirilmesi için kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer teşebbüsler tarafından hazırlanan projeler koordine edilir ve desteklemek.
- İlin çocuk koruma alanındaki ihtiyaçları ve güçlü yanları analiz edilerek kısa, orta ve uzun vadede yapılması gereken çalışmalara yönelik planlamalar yapmak.
- Ulusal ve uluslararası iyi uygulama örneklerini gündemine almak ve değerlendirmek.
- Her toplantıda bir önceki toplantıda alınan kararlara istinaden gerçekleştirilen çalışmaların değerlendirmesini yapmak.
- Merkezi koordinasyon kararlarına ilişkin gerekli çalışmalar yapmak.

İl koordinasyonun ilçe bazına yansımış hali ise İlçe Koordinasyondur.

İl/ilçe Koordinasyondan Beklenenler:

- Kamu kurum ve kuruluşları ile özellikle eğitim, araştırma, profesyonel ve topluma yönelik farkındalık ve duyarlılık yaratma amaçlı çalışmalarda STÖ'lerin , meslek örgütleri ve üniversitelerin hizmetlerini, kaynaklarını, önceliklerini tanımlarını sağlamak,
- İlin güçlü yönleri ile güçlendirilmesi gereken yönlerini belirlemek,
- Çocuk koruma alanında dil birliği sağlamak, var olan mevzuat ve stratejiler konusunda operasyonel personelin(kamu ve STK) bilgilendirilmesini sağlamak(eğitim/il hizmet katalogları oluşturularak)
- İl özelinde güçlendirilmesi gereken alanlara yönelik çalışmalar gerçekleştirmek.

YÖNERGE

“Çocuk Koruma Kanunu’na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Yerine Getirilmesi Amacıyla Kurulan Merkezi, İl ve İlçe Koordinasyonların Çalışma, Usul ve Esasları Yönergesi” 16.07.2013 tarih ve 815 sayılı yazı ile onaylanmıştır. Bu yönerge ile Sekretarya Sorumlusunu tanımlamıştır.

Yönerge ile Koordinasyonun görevlerine önleme odaklı, kurumların vaka bazında da birlikte çalışabilecekleri bir yaklaşım eklenmeye çalışılmıştır.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Merkezi Koordinasyon Sekretarya görevini yerine getirmekte olup, tedbirlerin etkin uygulanması, erken uyarı amaçlı çalışmaların gerçekleştirilebilmesi amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmekte olup bu kapsamda öncelikle yeni çocuk koruma hizmetlerinin belirlenmesi çalışmasını tamamlamış ardından hazırlanan yeni model ile strateji belgesi ve yürürlüğe giren yönergenin tanıtılması amacıyla bir eğitim modeli oluşturmuş ve 20 kişiye eğitici eğitimi vermiştir. Bu eğitimcilerin yer aldığı eğitim programı 21 pilot ilden 400 kişiye yönelik olarak tamamlanmıştır.2014 yılı içerisinde Eğitim verilen illere yönelik il ziyaretleri planlanmıştır. Ayrıca 81 il sekretarya sorumluları eğitimi planlanmıştır.

Oluşturulan yapıda amaç; il ve ilçe sekretarya sorumlusunun kolaylaştırıcılığında çocuğa hizmet veren tüm tarafların katılımcılarının alt komisyon adı altında bir araya gelerek il/ilçede mevcut tedbir kararlarının uygulanamama durumlarına çözüm üretmeleri, gerektiğinde vakaları birlikte ele alarak riskleri belirleme, müdahale planı oluşturma ve uygulamaları izleme süreçlerini birlikte gerçekleştirmeleri, ilin ihtiyaçları doğrultusunda yapacakları çalışmaları il/ilçe koordinasyona sunmaları, ilçe de çözüm bulunamayan konuların il koordinasyona, il koordinasyonda çözülemeyen konuların merkezi koordinasyona taşınması, bu sayede yerelden merkeze bilgi akışının mümkün kılınması, bu yöntemle ülke geneli için hazırlanan strateji planları esas alınarak il/ilçe düzeyinde uygulamaların gerçekleştirilmesidir.

NİHAİ HEDEF

Tüm çalışmalarda amaç öncelikle çocuk üzerindeki risk faktörlerinin istenmeyen sonuçlar oluşmadan fark edilip bertaraf edilmesi, riskin gerçekleştiği durumlarda erken ve etkin müdahalelerin gerçekleştirilerek çocuğun suç mağduru olmasının veya suça sürüklenmesinin önüne geçilmesi ve bu sorumluluğun çocuk alanında çalışan tüm kurum ve kuruluşlar ile birlikte gerçekleştirilmesi olarak özetlenebilir.

ÇOCUK KORUMA HİZMETLERİNDE KOORDİNASYON STRATEJİ BELGESİ VE UYGULAMA PLANLARI

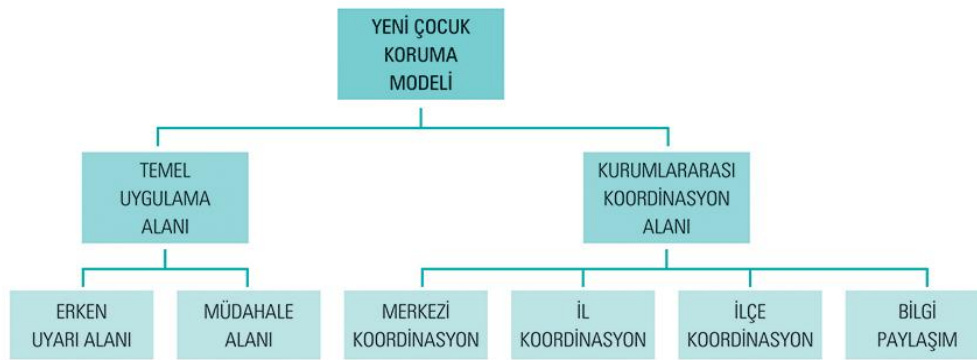
Dilek KARAGÖZ

UNICEF

Türkiye Ofisi Çocuk Koruma Bölümü

Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Stratejisi hazırlık çalışmaları ilk olarak Avrupa Birliği tarafından finanse edilen "Önce Çocuklar: Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi" projesi çerçevesinde Adalet Bakanlığı'nın koordinasyonu ve UNICEF'in teknik desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan çıktılar, 27 Ocak 2011 tarihli Merkezi Koordinasyon toplantısında son değişiklikleriyle onaylanarak Strateji Belgesi haline getirilmiş, Avrupa Birliği'nin mali, UNICEF'in teknik desteği ile gerçekleştirilen "Çocuklar için Adalet Projesi [Türkiye'deki Çocuklar İçin İyi Yönetim, Koruma ve Adalet Doğru (2005) ve Önce Çocuklar: Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi (2008) projelerinin devamı]" çerçevesinde revize edilmiştir⁵. 27 Aralık 2012 tarihli Merkezi Koordinasyon kararı ile revize edilmesi ve akabinde uygulama planlarının hazırlanması kararı alınan belgenin revizyonu "Çocuklar İçin Adalet" projesi kapsamında tamamlanmış; uygulama planları hazırlanmış ve revize Strateji Belgesi ve Uygulama Planları 27 Kasım 2013 tarihli Merkezi Koordinasyon Toplantısı'nda oybirliğiyle onaylanmıştır⁶.

Belgenin temelini oluşturan Yeni Çocuk Koruma Modeli aşağıda aktarıldığı üzere erken uyarı ve müdahale süreçlerini içine alan *temel uygulama alanı*; ve merkezi koordinasyon ile il/ilçe koordinasyon yapılanmalarının şekillendirdiği *kurumlar arası koordinasyon alanını* kapsamaktadır.

Erken uyarı alanı öncelikli olarak düzenli risk taramaları ve çocukla çalışan profesyonellerin riski fark etme kapasitelerinin arttırması yolu ile (sağlıkta 0-18 ilgili birimler; eğitim kurumlarında sınıf öğretmeni, rehber öğretmeni) kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon çerçevesinde çocukların gerekli birimlere yönlendirilebilmesi; yönlendirme yapılan birimlerinde sunulacak hizmetlerle çocukların korunma ihtiyacı oluşmadan önce desteklenmesi süreçlerini kapsamaktadır. Müdahale alanı, yüksek riskli olduğu belirlenen durumlarda tedbir kararlarının mahkemelerce alınması, ilgili kurumlara iletilmesi, uygulayıcı kurumların tedbir kararlarına ilişkin uygulama planı hazırlaması ve bu plan çerçevesinde izleme/bildirim yapması ve yine mahkemelerce verilen denetim kararlarının yerine getirilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

⁵ Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi ve UNICEF Türkiye proje paydaşlarıdır.

⁶ 08/06/2011 tarih ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 633 sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2/c ve 8/i maddesi, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda belirlenen tedbirlerin yürütülmesi ve koordinasyonunun sağlanmasını Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın görevleri arasında saymıştır. Aynı Kanun Hükmünde Kararname'nin 35'inci maddesi gereğince ise; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne yapılan atıfların "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı"na yapılmış sayılacağı belirtilmiştir.

Yeni Çocuk Koruma Modelini hayata geçirmek üzere 10 temel stratejik amaç belirlenmiş ve bu stratejiler çerçevesinde oluşturulan hedeflere ulaşmak üzere takip edilecek adımlar ayrıntılandırılarak uygulama planları hazırlanmıştır. Temel stratejik amaçlar aşağıda sıralanmıştır:

- 1- Erken Uyarı Alanı-Duyarlılık Yaratma: Toplumun ve devletin tüm kurumlarının çocuklara ilişkin riskleri önceden fark etmeleri ve gerekli yönlendirmelerle önleme çalışmalarının önemini benimseyerek desteklemeleri için anlayış değişiminin yerleşmesi ve böylelikle kurumların bu konuda daha aktif rol almalarını sağlamak.
- 2- Erken Uyarı Alanı-Risk Tarama: Çocukların yaşam koşullarında gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek risk faktörlerinin 1'inci basamak sağlık birimleri ve eğitim kurumlarında düzenli olarak ve bilgilerin doğruluğuna özen gösterilerek takip edilmesini sağlamak.
- 3- Erken Uyarı Alanı-Ön Değerlendirme: İllerde belli bir nüfustan sorumlu Ön Değerlendirme Ekiplerinin oluşturulması ve illerde en riskli bölgelerden başlayarak, personel alımı tamamlandıktan sonra ilin tümünü kapsayan ekiplerin oluşturulmasını, gerekli standart eğitimlerden geçmelerini ve önleme çalışmalarında etkin rol alabilecek kapasiteye erişmelerini sağlamak.

İlk üç stratejik amaç ve eylem planları çocuk ihmal ve istismarının; çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi, fark edilmesi ve doğru yönlendirmelerle gerektiğinde hızla müdahale edilebilmesi konusunda işlevsel bir modelin hayata geçirilmesini hedeflemektedir. Aşağıda yer alan şekilde aktarıldığı üzere Ön Değerlendirme Ekibinin (ÖDE) ve Risk Takip Kurullarının (okullarda) yer aldığı bu izlek içinde, eğitim kurumlarında öncelikle mümkün ve yeterli ise çocuğun ihtiyaç duyduğu destek kurumda kurum içi imkânlarla sağlanmaya çalışılmakta; yetersiz kaldığı noktada vaka ÖDE' ye devredilmektedir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında korunma ihtiyacı olduğu tespit edilen çocuk için ÖDE ile doğrudan bağlantı kurulmaktadır.

- 4- Önleyici Hizmetlerin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması: Erken Uyarı modelinin ildeki tüm çocukların sağlıklı gelişmelerini desteklemek ve risk altındaki çocukların uygun yönlendirmelerle yaşamlarında var olan riskleri bertaraf edebilmesi için ilde çocukların ve ailelerinin çeşitli eğitimlere ve hizmetlere ulaşabilmesi gerektiğinden mahalle düzeyinde örgütlenmiş sosyal hizmetlere, sosyal yardımlara ve koruyucu faktörleri arttıracak faaliyetlere ulaşabilmelerini sağlamak.
- 5- Çocuk Koruma Sistemine Giriş Alanının Düzenlenmesi: Çocuklar ve onlarla çalışanlar bakımından risk oluşturan durumlarda başvurulabilecek, güvenilir bir başvuru biriminin ve ön değerlendirme sürecinin oluşturulmasını sağlamak.
- 6- Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler Alanı-Tedbire Karar Verilen Alan: Çocuklar hakkında adil bir yargılama sonucunda, yeterli sosyal incelemeye dayalı, uygulanabilir ve onların yararlarına önceliği verir nitelikte koruyucu ve destekleyici tedbir kararları verilmesini sağlamak.

- 7- Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler Alanı-Tedbirlerin Uygulandığı ve Denetlendiği Alan: Mahkemelerce verilen her türlü tedbir kararının etkili biçimde uygulanması yolu ile sisteme giren bütün çocuklara ihtiyaçlarına uygun bir koruma sağlamak.
- 8- Çocuk Koruma Sisteminin İl ve İlçe Düzeyinde Koordinasyonu Alanı: İl ve ilçe düzeyinde tedbirleri uygulamaktan sorumlu kurumlar arasında eşgüdümü sağlayacak olan ve kanunda öngörülen mekanizmaları güçlendirmek.
- 9- Çocuk Koruma Sisteminin Genel Yapısı: Çocuk koruma sisteminin önleme odaklı ve disiplinler arası işbirliği ile çalışır hale gelmesini sağlamak.
- 10- Stratejik Planın Uygulanması ve Uygulamanın İzlenmesi: Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi ve Uygulama Planlarının, kurum eylem planlarına ve uygulamalarına yansımaları izlemek ve stratejik planın öngörülen zaman da hayata geçirilmesini sağlamak.

Yeni Çocuk Koruma Modelinin hayata geçirilmesini kolaylaştırmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca (ASPB) Tedbir Kararları Bilgi Sistemi Yazılımı (TKBS) geliştirilmiş; merkezi koordinasyon, il ve ilçe koordinasyonlarının çalışma usul ve esaslarını belirler bir yönerge hazırlanmıştır. Denebilirki böylece strateji belgesi ve uygulama planları yanı sıra yeni çocuk koruma modelini hayata geçirmek üzere çocuk koruma alanı profesyonellerinin çalışmalarını kolaylaştıracak iki yeni araç daha geliştirilmiştir.

TKBS, Çocuk koruma sisteminin hayati bir kısmını oluşturan koruyucu-destekleyici tedbir kararlarının etkin ve verimli bir biçimde hayata geçmesini, aksayan yönlerin tespit edilmesini ve uygulama süreçlerinin takibinin kolaylaştırılmasını sağlamak üzere oluşturulmuş bir yazılımdır. Bu yazılım çerçevesinde oluşturulacak siber platform ile tedbir kararını veren hâkimlerin, bu tedbir kararına ilişkin uygulamayı yapacak kurum yöneticilerinin, illerde oluşturulan koordinasyon sekreteraryalarının, tedbir kararlarını bizzat uygulayacak olan uzmanların ve Merkezi Koordinasyon Sekreteraryasının bir araya getirilmesi yoluyla alınan tedbir kararlarının daha etkin bir şekilde izlenebilmesini sağlayacaktır.

TKBS, ‘kanunla ihtilafa düşmüş’, korunma ihtiyacı olan çocukların çocuk adalet sistemi içine girdiği durumlarda, çocuğa ilişkin gerekli tüm verilere (tedbir kararları, sosyal inceleme raporu vb.) tedbir kararlarının uygulanmasından sorumlu tüm kurumlarca ulaşılmasını sağlayarak kurumlar arası koordinasyonu güçlendirmeyi hedeflemektedir. TKBS, tedbir kararlarının ilgili kurumlarca yazılım üzerinden eşzamanlı görülmesini; çocuk hakkında daha önceden alınmış tedbir kararlarına ulaşılmasını; hazırlanan uygulama planlarının ve sosyal inceleme raporlarına erişilebilmesini sağlayacaktır.

Panel : Çocuk Koruma Alanında Önleme Modelinin Önemi – III

Panel Başkanı: Erdal ŞAHBAZ
Eskişehir Gelişim Koleji

Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri

Prof. Dr. Tolga DAĞLI
Çocuk Koruma Merkezlerini Destekleme Derneği

Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM)

Nilüfer KESER
Ankara Çocuk İzleme Merkezi

5'te 1 Tanıtımı

Selim CESUR
Uluslar Arası Çocuk Merkezi

AB Destekli MEB-Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi” Projesi Tanıtımı

Robert KROISS
Proje Ekip Lideri

Osman ADIKUTLU
Proje Eğitim ve İletişim Uzmanı

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNE BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM VE HASTANE TEMELLİ ÇOCUK KORUMA MERKEZLERİ

Prof. Dr. E. Tolga DAĞLI

Çocuk Koruma Merkezleri Derneği Başkanı

Çocuk istismarı ve ihmali Dünya Sağlık Örgütü tarafından, “bir sorumluluk, güven ya da güç ilişkisi bağlamında; çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi ya da onuru açısından, fiilen zararlı veya potansiyel olarak zararlı sonuçlar verebilecek her tür fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal ya da ihmalkar davranış veya ticari amaçlı, ya da diğer her türlü sömürü” olarak tanımlanmaktadır.

Ne yazık ki, dünyada milyonlarca çocuk şiddete maruz kalmakta ve şiddet olaylarının çok azı açığa çıkmaktadır. Kimi zaman şiddeti uygulayan, çocuğun kendi anne babasıdır. Şiddetin kısa ve uzun dönemdeki etkileri çok yıkıcı olabilir. Ülkemizde çocuk istismarının görülme sıklığı konusunda yapılan sınırlı çalışmalarda; fiziksel istismar sıklığının %30-35, cinsel istismar sıklığının ise % 4-18 arasında değiştiği görülmektedir.

Fiziksel ve duygusal istismar toplumda çoğu kez normalleştirildiği için hastanelere bu nedenlerle başvuru azdır. Ancak ağır yaralanmayla sonuçlanan fiziksel istismar olguları sağlık çalışanlarının karşısına gelmektedir. Bu olgularda sağlık çalışanlarının sadece yaralanmanın şiddetine odaklanmadan olayın sosyal boyutunu da fark edip gerekli önleyici çalışmaları yapmaları ve çocuk koruma sisteminin tüm elemanlarıyla işbirliğine geçmeleri çocuğun sağlığı açısından son derece önemlidir.

Cinsel istismar ise konunun toplumda bir tabu olarak ele alınması ve farklı değer yargıları nedeniyle çok daha hassas bir durumdur. Bu olgularda, çocuğun tanı sürecinde ve sonrasında çeşitli aşamalarda karşılaştığı sorunlar nedeniyle ağır biçimde örselenmesi mümkündür. Cinsel istismar mağduru çocuklar yaşadıkları olayı; utanç, suçluluk, korku gibi duygularla saklama eğilimindedirler. Aileleriyle paylaşabilenler de çoğu kez “ailenin ya da çocuğun namusunun kirlenmesi” gibi yanlış değer yargıları nedeniyle istismarı yadsımaya veya ortaya çıkarmamaya zorlanmaktadır. Bu aşamayı atlatıp yasal ya da tıbbi olarak yardım almak üzere başvurma kararı verdiklerinde ise, istismara uğrayan çocukların başvuracakları uygun merkezler bulunmadığı için, iyi işlemeyen sistemler nedeniyle bir kez daha örselenmektedirler.

Tıbbi ya da psikolojik destek için sağlık kuruluşuna başvurulduğunda, ülkemizdeki hastanelerin çoğunda bu vakaların izleminin bir ekip çalışması gerektirdiği bilinci gelişmediğinden ya da ekibi oluşturacak yeterli sayı ve donanımda meslek elemanı bulunmadığından, bu elemanların bulunduğu hastanelerde bile çoğu kez ekip çalışması anlayışı yerleşmemiş olduğundan, istismar mağduru çocuk, hastanede bölümler arasında dolaşmaktadır. Çocuk, iyileştirilmesi ya da korunması gereken sistem tarafından mağdur edilmektedir. Olayın yıpratıcı etkisinin yanında başından geçen travmatik olayı defalarca farklı kişilere anlatmak ve özellikle genital bölge muayenesi gibi erişkinleri bile zorlayan bir muayeneye, hem de birkaç kez katlanmak zorunda kalmak, çocuğu olayın kendisinden daha fazla örselenmektedir. Çocuk ve ergen psikiyatrisi gibi bazı bölümlerdeki uzman sayısının yetersizliği, randevuların çok ileri tarihlere verilmesini zorunlu kılmakta, bu da çocuğun o sırada belki de en çok gereksinim duyduğu psikolojik desteğin gecikmesine, ya da yapılamamasına yol açmaktadır.

İstismara uğrayan çocuğa ideal yaklaşım; çocuğun tek bir merkezde bütüncül değerlendirme yapabilen uzman bir ekip tarafından ele alınarak hukuki süreç için gereken tanıtıl yaklaşımın yanı sıra tıbbi ve psikolojik tedavisinin yapılması, bu arada hukuki ve sosyal desteğin de o merkezin temasa geçeceği uzmanlar tarafından sağlanması ve çocuğun uzun süreli psiko-sosyal izleminin bu merkezde sürdürülmesidir. Böyle bir koruma şemsiyesi altındaki çocuk kendisini izleyen uzmana her gereksinim duyduğunda ulaşabilir, danışmanlık hizmeti alabilir, gerektiğinde okulda ona destek olacak kişiler ve sosyal hizmet görevlileri ile işbirliği kurularak çocuğa bütüncül bir destek sağlanır.

Üniversiteler ve Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri

2008 yılında Avrupa Birliği'nin mali ve UNICEF'in teknik desteği ile başlatılan “Üniversitelerde Çocuk Koruma Merkezleri'nin Yapılandırılması” çalışmaları “Üniversite Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin” kurulması önermesiyle sonuçlanmıştır. Merkezlerin kurulmasıyla birlikte üniversitelerin tüm olanakları kullanılarak koruma ihtiyacı olan çocukların tanı, tedavi ve izlemlerine dair eğitim, uygulama ve araştırmalarının yapılacağı ortamın sağlanabileceği düşünülmüştür. Çok sevindiricidir ki, proje sonrası 8 üniversitemizde YÖK onayıyla Çocuk Koruma Merkezleri'nin kuruluşları tamamlanmıştır.

Üniversitelerde kurulan “*Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri*”, hem yaşadığı travma nedeniyle zaten incinmiş olan hastanın, bölümden bölüme dolaşmak zorunda kalmadan, tüm tanı ve tedavi yaklaşımlarının tek elden, hızla, en nitelikli biçimde gerçekleştirilebileceği; hem de böyle bir hizmetin nasıl olması gerektiği konusunda bilimsel araştırmalara dayanan programların geliştirilip uygulanabilmesini sağlaması açısından yukarıda anlatılan ideal yaklaşıma en uygun oluşumlardır. Bu merkezler; meslek ve disiplinlerin çocuk istismarı konusundaki bilgi, beceri ve deneyimlerini paylaşarak, soruna çok yönlü ve sistemli müdahale edilmesine ve daha etkili izlem ve değerlendirmeye olanak sağlanmaktadır. Böylece muayene tekrarları ve delil kayıpları önlenmekte, ihtiyaca uygun ve zamanında raporlama yapılmakta, yargıdaki gecikmelerin önüne geçilmekte ve uygun koruma hizmetleri sunulabilmektedir. Üniversite Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezleri bünyesinde yapılacak araştırmalar da farklı mesleklerin soruna yaklaşımlarını ortaya koyarak farklı boyutlarda çözümler üretilmesine katkıda bulunmaktadır.

Proje sonrası, UNICEF'in teknik desteğiyle; Marmara, Hacettepe, Gazi ve Erciyes Üniversiteleri öğretim üyeleri, “Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği ” ve “Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği” temsilcileriyle birlikte üniversite çocuk koruma uygulama ve araştırma merkezleri/birimleri arasında eşgüdüm çalışmaları başlatmışlardır. Eşgüdüm çalışmaları; yeni merkezlerin kurulması, kurulmuş merkezlerin geliştirilmesi, merkezler arası eşgüdümün sağlanması, çocuk koruma birimlerinin akreditasyonu, çocuk koruma birimlerinde çalışacak olan uzmanların bilgi-becerilerinin geliştirilmesi ve belgelendirilmesi, eğitim programlarının geliştirilmesi ve eğitim materyallerinin hazırlanması gibi bir dizi alanı kapsamaktadır. Bu çalışmaların devamlılığını sağlamak, çocuk koruma ve benzeri hizmetlerin geliştirilmesi ve desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütmek amacıyla “Çocuk Koruma Merkezlerini Destekleme Derneği” (ÇOKMED) www.cokmed.org kurulmuştur.

Marmara Üniversitesi Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi

Marmara Üniversitesi Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi (MAÇOK) <http://macok.marmara.edu.tr>, YÖK tarafından 28.08.2009 tarihinde 27333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak Üniversite Rektörlüğüne bağlı olarak kurulmuştur ve alanında ilklere sahiptir. Çocuk Koruma Birimi (ÇKB) ise Merkezin bir uzantısı olup; ihmal ve istismara uğrayan çocuğa çok disiplinli bütüncül yaklaşım temeline dayalı olarak, Üniversite Hastanesi içerisinde yapılandırılmıştır. Çocuk Koruma Birimlerinde; korunma ihtiyacı olan çocukların tanı, tedavi, korunma ve izlemine dair uygulamalar ve araştırmalar yapılmaktadır. Birimin işbirliği yaptığı kurumlar arasında öncelikle Cumhuriyet Savcılıkları, Mahkemeler, Çocuk Polisi ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü gelmektedir. Bu işbirliğiyle, ihmal ve istismara uğramış çocuğa bütüncül yaklaşımla çocuğun tekrar tekrar olayın öyküsünü anlatması engellenerek, süreçte çocuğun yeni örselenmelerle karşılaşma riski ortadan kaldırılmaktadır. 30 Mart 2012’de resmi açılışı yapılan Marmara Üniversitesi Çocuk Koruma Birimine açılıştan itibaren 700 çocuk başvurmuştur. Adli Tıp Mevzuatına uygun olarak kurulmuş olan ÇKB Sağlık Kurulu; Adli Tıp, Çocuk Cerrahisi-Çocuk Ürolojisi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Psikiyatri ve Kadın Hastalıkları Doğum uzmanlık dallarının katılımı ile yapılandırılmış olup, haftalık toplantılarla raporlama işlemlerini sürdürülmektedir.

Sağlık Bakanlığı Çocuk İzlem Merkezleri ve Üniversite Çocuk Koruma Merkezleri

Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler bünyesinde kurulmuş olan Çocuk İzlem Merkezleri ile Üniversite Çocuk Koruma Merkezleri birbirini tamamlayan, destekleyen ve benzer amaçları olan kuruluşlardır. Bu merkezlerin diğer ilgili kurumlarla yapılmaya çalışıldığı gibi işbirliği içerisinde çalışmaları çok önemlidir. İstismara uğrayan çocuğa bütüncül yaklaşım bu şekilde çok daha başarılı bir şekilde sağlanabilecek, mağdur çocuğun sistem içerisinde ikincil örselenmeleri önlenebilecek ve izlem ve rehabilitasyonu çok daha etkin yapılacaktır.

Sonuç

Son yıllarda çocuk istismarı konusunda toplumsal farkındalığımızın artması, olguların ele alınması ve istismarın önlenmesi konusunda olumlu gelişmelerin olması sevindiricidir. Şüphesiz yapılmasını dilediğimiz çok şey var. Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezlerinin ülkemizde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin, istismara uğrayan çocukların tıbbi, sosyal ve hukuksal izlem süreçlerinde yaşanan birçok sorunun çözümüne olumlu katkılar sunacağını düşünmekteyiz.

ÇOCUK İZLEM MERKEZLERİ

Ankara Çocuk İzlem Merkezi

Uzm.Psk. Dan. Nilüfer Keser

Çocuğun beden veya ruh sağlığına zarar veren, zarar verme riski taşıyan, fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimini olumsuz etkileyen, kaza-dışı ve önlenabilir bir davranışa maruz kalması çocuğa karşı kötü muamele ya da çocuk istismarı şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuğun henüz bedensel, ruhsal ve cinsel gelişimini tamamlamadığı dönemde meydana gelen çocuk istismarı, toplumsal bir sorun olup, birçok ruhsal sıkıntılara yol açmaktadır. Yapılan araştırmalara göre; cinsel istismar ile travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), kaygı bozukluğu, depresyon, yeme bozuklukları, uyku bozuklukları, disosiyatif kimlik bozukluğu, psikotik semptomoloji, somatizasyon, madde kullanımı, intihar/kendini yaralama girişimleri, benlik algısında düşüklük gibi birçok bozukluk ve sorun ile anlamlı olarak ilişkilidir (Chen v.d., 2010; Maniglio, 2009).

Psiko-sosyal birçok olumsuz sonuçlara yol açan cinsel istismar maruziyeti sonrası mağdur çocuğa sergilenecek yaklaşım, ikincil travmaların önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Cinsel istismara uğrayan mağdur çocukların, yeteri kadar işbirliği ve koordinasyon olmayışından dolayı kolluk kuvvetleri, adli merciler ve sağlık kurumları tarafından ayrı ayrı değerlendirilmesi ve uygun olmayan koşullarda çocuğun yaşadıklarını farklı farklı kişilere dile getirmek zorunda bırakılması, gizliliğin sağlanamaması, ilgili kurumlarda çocukla görüşme yapanların çoğu zaman çocuğun ruhsal durumunu gözeterek görüşme yapabilecek niteliklere ve eğitime sahip olmaması gibi çeşitli nedenler ikincil travmalara yol açmakta ve çocuğun uğradığı travmayı şiddetlendirebilmektedir (Dağlı ve İnancıcı, 2010; Yüksel v.d., 2013a). Çocuk Hakları Sözleşmesi göz önünde bulundurularak, cinsel istismara uğramış çocukların ikincil őrşelenmesini asgariye indirmek, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş kişilerden oluşan bir merkezde tek seferde yapılmasını temin etmek ve istismarı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak üzere Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastaneler bünyesinde Çocuk İzlem Merkezlerinin (ÇİM) kurulması ve bu merkezlerin işleyişinin Sağlık Bakanlığı koordinesinde yürütülmesi uygun görülmüştür.

Sağlık Bakanlığı koordinasyonunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla bir koordinasyon kurulu oluşturulmuş, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yargıtay Başkanlığı ve ilgili İl Cumhuriyet Başsavcılığı temsilcileri de kurula davet edilmiştir. Koordinasyon kurulunun bir dizi toplantıları sonrasında pilot uygulama olarak ilk ÇİM Ankara'da kurulmuş olup, Ekim 2013 itibariyle ülke genelinde ÇİM'lerin sayısı 13'e ulaşmış, toplamda 28 merkezin kurulması hedeflenmiştir. ÇİM kurulduktan sonra koordinasyon kurulunun kararı ile Ankara'da görev yapan ve çocuklarla çalışan okul psikolojik danışmanı, öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, sağlık personeli, din görevlisi gibi kamu görevlileri ile kolluk görevlileri "Çocuk İzlem Merkezlerinin Amacı ve İşleyişi" konusunda bilgilendirilerek eğitilen her kurum temsilcisinin de kendi personeliyle eğitimi sağlanmıştır (Yüksel v.d., 2013a; Yüksel v.d., 2013b).

Çocuk İzlem Merkezleri, hastane bünyesinde fiziki olarak dışarıdan bakıldığında hastanenin diğer bölümlerinden ayırt edilemeyecek şekilde, iç donanımı adli ve tıbbi işlemlerin eksiksiz şekilde yapılması, çocukların kendini rahat ve güvende hissetmelerini sağlayacak şekilde çocuk dostu bir ortam hazırlanması, çocukla görüşen personelin özel olarak seçilmesi, özel bir eğitimden geçerek çocukla görüşme teknikleri, yasal mevzuat, iletişim, bilgi alma, rapor yazma konularında bilgilendirilmesi, elde edilen bilgilerin kayıt altına alınması ve veri güvenliğinin en üst düzeyde sağlanması öncelikli olarak ele alınmıştır. 2010 yılında kurulan Ankara ÇİM'in ardından şu an 13 farklı ilde Çocuk İzlem Merkezi faaliyet göstermektedir. Bu iller: Ankara, İzmir, Bursa, Diyarbakır, Samsun, Kayseri, Gaziantep, Konya, İzmit, Antalya, Adana, Erzurum ve Elazığ'dır (Yüksel v.d., 2013b). Edirne ve İstanbul ÇİM'in açılması ise 1 Nisan 2014 tarihinde planlanmaktadır.

ÇİM’de sorumlu hekim, özel eğitim almış adli görüşmeci, aile görüşmecisi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Genel Müdürlüğü Temsilcisi, hemşire, sekreter ve konsültan doktorlar bulunur. Merkezde adli görüşmeci olarak görev yapabilmek için psikolog, psikolojik danışman, çocuk gelişimi uzmanı, sosyal hizmet uzmanı, hemşire (lisans mezunu) ve hekim gibi meslek gruplarından birine mensup olmak ve Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış adli görüşmeci eğitimini almak gerekmektedir.

ÇİM’lerde çalışan adli görüşmecinin görevi; çocukta ikincil travmaya yol açmadan cinsel istismar olayına dair çocukla görüşme yaparak suç unsurlarının belirlenmesini sağlamaktır. Aile görüşmecisinin görevi ise ailelerle görüşerek çocuk ihmaline ve istismarına yönelik risk faktörlerini belirlemek, risk faktörlerine ve/veya ailenin yaşadığı krize yönelik müdahalelerde bulunmak, süreç ve merkezin işleyişi hakkında ailelere danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunmaktır. “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Temsilcisi” olarak çalışan sosyal hizmet uzmanı ise çocuklarda tespit edilen risk durumunda sosyal incelemeler yapmakta, çocuk koruma kanunu çerçevesinde çocuk için gereken bakım, barınma, sağlık, eğitim, danışmanlık tedbiri ya da aynı-nakdi yardım hizmeti sağlamaktadır (Ulukol v.d., 2013; Yüksel v.d., 2013).

ÇİM’lerin işleyişi şu şekilde gerçekleşmektedir: Çocuğun cinsel istismara maruz kaldığı veya maruz kalma şüphesinin olduğu bilgisini alan kişi, Cumhuriyet Başsavcılığı’na ya da ilgili kolluk birimine bildirimde bulunmaktadır. Cumhuriyet Savcısının emir ve talimatları doğrultusunda da olay hakkında çocukla hiçbir görüşme yapılmadan çocuk sivil ekip ve araç ile ÇİM’e getirilmektedir. Çocuk, bu alanda eğitim almış psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimci veya hemşire tarafından karşılanarak yaş grubuna göre çocuklar için düzenlenmiş bekleme alanında ön görüşmeye alınmaktadır. Çocukla yapılan ön görüşmede çocuğun gelişimsel özellikleri değerlendirilmekte, çocukla güvene dayalı bir iletişim sağlanarak cinsel istismar olayına dair çocuktan bilgi alınmakta, çocuğun merkezi tanınması ve süreç boyunca neler olacağına dair (örn., adli görüşme) çocuğun bilgilenmesi sağlanmaktadır. Ön görüşmenin ardından da çocuk; savcı, çocuğun avukatı, aile görüşmecisi, Aile ve Sosyal Politikalar Temsilcisi’nin izlediği adli görüşmeye alınmaktadır. Görüşme aynalı odada kayıt altında yapılmaktadır. Çocuğun adli muayeneye onay verip vermediği görüşmede sorularak, görüşme sonrası da ailesinin de izni alınarak, çocuğun adli muayenesi yapılabilmekte, gerekli durumlarda gebelik testi gibi tıbbi tetkikleri, psikiyatrik muayenesi yapılmaktadır. Adli, psikiyatrik, tıbbi ve sosyal açılarından merkezde çok yönlü değerlendirilen mağdurlardan elde edilen tüm bilgiler rapor haline getirilip, ses ve görüntü kayıtları ile birlikte ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderilmektedir (Ulukol ve ark., 2013; Yüksel v.d., 2013a; Yüksel v.d., 2013b).

Sonuç olarak, adli mercilerin, kolluk kuvvetlerinin ve sağlık personelinin işbirliği ve koordinasyon içerisinde hareket ettiği Çocuk İzlem Merkezleri'nde; cinsel istismar mağduru çocukların gizliliği sağlanarak, çocuk dostu koşullarda, eğitim almış personeller aracılığıyla yaşadığı travmatik olaylar öğrenilmekte, adli ve psikiyatrik muayenesi sağlanmakta, psiko-sosyal yönden çocuğun ve ailesinin ihtiyaç duyduğu kişisel, eğitsel ve adli konularda rehberlik hizmetinde bulunulmakta ve ilgili kurumlara gerekli yönlendirmelerde bulunmaktadır. Bu sayede; cinsel istismar mağdurları bütünsel bir bakış açısı ile ele alınmakta ve ikincil travmadan korunmaktadır.

Kaynaklar

- ✓ Chen LP, Murad MH, Paras ML, Colbenson KM, Sattler AL, Goranson EN, Elamin MB, Seime RJ, Shinozaki G, Prokop LJ, Zirakzadeh A. (2010). Sexual abuse and lifetime diagnosis of psychiatric disorders: systematic review and meta-analysis. Mayo Clin Proc, 85(7), 618-29.
- ✓ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Erişim adresi: www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf
- ✓ Dağlı, T. ve İnanıcı, M.A. (2010). Üniversiteler için hastane temelli çocuk koruma merkezleri el kitabı. Ankara.
- ✓ Maniglio R. (2009). The impact of child sexual abuse on health: a systematic review of reviews. Clin Psychol Rev, 29(7), 647-57.
- ✓ Ulukol, B., Kahilogullari, A., Torunoglu, M.A., Kocak O.F., Oral, R., Yuksel, F., Celik, S., ve Akdag, R. (2013). A new project; A structured child protection service in Turkey. International Congress of Pediatrics, 24-29 Ağustos 2013, Australia: Melbourne.
- ✓ Yüksel, F., Çelik, S., Daşkafa, F., Keser, N., Odabaş, E., Yazıcı, D., Yılmaz, İ., Yurtkulu, F., Alan-Ersöz, B., ve Ulukol, B. (2012). The First Year Experience of Ankara Child Follow up Center. XIX. ISPCAN International Congress on Child Abuse and Neglect, 9-12 Eylül 2012, İstanbul.
- ✓ Yuksel, F., Arslan, F., Daskafa, F., Kars, G.B., Keser, N., Odabas, E., Yazici, D., Yilmaz, I., Yurtkulu, F., Caliskan, N., Bodur, S., Celik, S., Orsel, S., ve Ulukol, B. (2013a). Intervention for child sexual abuse - The experiences of Ankara Child Follow Up Center. International Congress of Pediatrics, 24-29 Ağustos 2013, Australia: Melbourne.
- ✓ Yüksel, F., Keser, N., Odabaş, E., Yurtkulu, F., Daşkafa, F., Kars, G.B., Arslan, F., ve Cayrat, E. (2013). Çocuk İstismarı ve Çocuk İzlem Merkezleri. Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 2, 18-23.

Türkiye’de Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürüye Karşı Korunması
“BEŞTE BİR KAMPANYASI”
Selim CESUR
Uluslar Arası Çocuk Merkezi

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2006 yılında yapılan bir araştırmaya göre, 18 yaşından küçük tahminen 150 milyon kız ve 73 milyon erkek çocuk cinsel ilişkiye girmeye zorlanmış ya da cinsel şiddetin diğer biçimlerine maruz kalmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 2000 yılı tahminlerine göre de fuhuş ve pornografi bağlamında cinsel sömürüye maruz kalan çocuk sayısı yaklaşık 1,8 milyondur. Bu arada UNICEF tüm dünyada her yıl 2 milyon çocuğun seks endüstrisi tuzağına çekildiğini tahmin etmektedir.

Çocuklara karşı cinsel şiddeti sonlandırmak amacıyla; Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürüye Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi); Suç Sorunlarına dair Avrupa Komitesi’nin altında 2005 yılında oluşturulan Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürüye Karşı Korunmasına İlişkin Uzmanlar Komitesi tarafından Türkiye de dahil Avrupa ve diğer ülkelerdeki yasal düzenlemeler, etkili uygulamalar, soruna dair akademik ve diğer araştırmalar kullanılarak hazırlanmıştır.

Cinsel İstismar ve Sömürüye Karşı Çocukların Korunmasına dair Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) 25 Ekim 2007 tarihinde İspanya’nın Lanzarote Adasında gerçekleştirilen bir Bakanlar Kurulu toplantısıyla imzaya açılmış ve 1 Temmuz 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu sözleşme ile ilk kez bir uluslararası anlaşma, cinsel istismar suçunu tanımlamakta ve cinsel istismarı suç saymaktadır. Sözleşme, cinsel sömürü ve cinsel istismar oluşturan davranışları Madde 18-23’te tanımlamaktadır. Yasalar için çocukları cinsel istismar ve sömürüden korumak amacıyla dünyadaki en yüksek yasal standartları açık ve anlaşılır bir şekilde tanımları ile birlikte sunar.

Bu sözleşme ile bağlantılı olarak Avrupa Konseyi 2010 yılında çocuğa karşı cinsel şiddeti sonlandırmak için bir kampanya başlatmıştır.

Avrupa Konseyi Kampanyası mevcut verileri kullanmaktadır ve bu veriler Avrupa’da her BEŞ çocuktan BİRİNİN cinsel şiddetin herhangi bir biçiminin mağduru olduğunu ortaya koymaktadır. Kampanyanın ismi de bu istatistiklerden kaynaklanmaktadır. Cinsel istismar olgularında, tüm vakaların % 70 ila %85’inde fail, çocuğun tanıdığı ve güvendiği bir kişidir. Çocuklara karşı cinsel şiddet çeşitli biçimler alabilir: aile çevresinde, bir kurumda ya da başka bir yerde cinsel istismar; “çocuk pornografisi” aracılığıyla cinsel sömürü; fuhuş, internet aracılığıyla ayartma; akranların cinsel saldırısı bunlar arasındadır.

Lanzarote Sözleşmesi, sözleşmeyi onaylayan her ülkenin cinsel şiddetin önlenmesi için çocuklara ve ailelerine bilgi sağlayarak onları güçlendirecek unsurları içeren bir kampanya yürütmesini öngörür. Sözleşmeyi onaylayan her ülke, ayrıca parlamento ve yerel yönetimlerini, sözleşmede belirtildiği gibi politika ve hizmet çözümleri geliştirmeye yönlendirmelidir.

Lanzarote Sözleşmesi ve bağlantılı olduğu iki Avrupa Konseyi Sözleşmesi çocuğa karşı şiddetin önlenmesi, çocukların güçlendirilmesi ve korunması ve failerin cezalandırılması için gerekli bütün önlemleri içermektedir.

Türkiye tarafından 7 Aralık 2011 tarihinde onaylanan Lanzarote Sözleşmesi, Türkiye açısından 1 Nisan 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bir sivil toplum örgütü olan Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) 2011 yılından bu yana Avrupa Konseyi ile yakın işbirliği içinde Beşte bir kampanyasının Türkiye’de gerçekleştirilmesi için ön çalışmalara başlamıştır. UÇM, Beşte Bir kampanyası materyallerinin Türkçeye çevrilmesi ve bu materyallerin adapte edilmesi için küçük çocuklu ailelerden oluşan bir odak grubu toplantısını gerçekleştirmiştir. Avrupa Konseyi Eylül 2012’de Strasburg’da hükümetler ve STK’lar ile bir toplantı yapmış, ve bu toplantıda, UÇM’nin bu kampanyayı Türkiye’de başlatması kabul edilmiştir.

UÇM tarafından Türkiye’de çocukların cinsel istismar ve sömürüsü konusunda son 10 yılda yayınlanan Türkiye kaynaklı 44 bilimsel makale temel alınarak, bu kampanya aktivitelerini desteklemek için kanıt dayanakları oluşturulmaktadır.

Kampanyanın Türkiye’de iki sene sürmesi planlanmaktadır.

Kampanya’nın 3 ana odağı vardır:

Odak 1: Politika yapıcılar

Amaç 1: Türk kanunlarının Lanzarote Sözleşmesi (Cinsel Suiistimale Ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ile uyumlu hale getirilmesine, yürürlüğe konulmasına ve Avrupa Konseyinin bağlantılı iki sözleşmesinin onaylanmasına yardımcı olmak:

- Siber Suçlara Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- İnsan Ticaretine Karşı Eyleme Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Odak 2: Yerel Yönetimler

Amaç 2: Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin Türk üyelerinin kampanyaya dahil olmasını kolaylaştırmak

Odak 3: Küçük çocuklar ve aileleri

Amaç 3: Çocukları, ailelerini/bakıcılarını çocuğa karşı cinsel şiddetin önlenmesi ve rapor edilmesi konularında bilgi ve araçlar ile donatmak ve bu konuda farkındalığı artırmak.

Kampanya Kapsamında Yapılan Önemli Faaliyetler:

- 20 Kasım 2013, Dünya Çocuk Hakları günü çerçevesinde, Uluslararası Çocuk Merkezi, UNICEF ve Yasama Derneği ortaklığında, TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu – Çocuk Hakları İzleme Komitesi Himayelerinde, TBMM Küçük Grup Toplantı Salonunda panel düzenlenmesi. TBMM’de grubu bulunan bütün partilerin temsilcilerinin konuşma yaptığı panelin bütün koordinasyonu UÇM tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu panelin ardından, UNFPA Türkiye Ofisi ve Uluslararası Tıp Öğrencileri Birliğinin de içinde bulunduğu birçok organizasyon UÇM ile temasa geçerek desteklerini belirtmişlerdir. Ulusal ve yerel basın kampanyanın hikâyesine büyük ilgi göstermişlerdir. Medya ilgisinin ve kampanyanın basında yer almasının önemi, ilginin sadece STK’lar ile ilgili haberleri yapan medya tarafından değil, ulusal düzeyde yayın yapan ve baskı sayısı yüksek Hürriyet, Milliyet, HaberTürk ve Cumhuriyet gazeteleri tarafından da gelmesidir. Basında çıkan haberlerle beraber farklı şehirlerden kampanya materyallerine ulaşmak için talepler gelmiştir.
- Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin “Kentler ve Bölgeler sözleşmesi” imza töreni. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, 28 Kasım 2013 tarihinde sözleşmeyi imzalayan ilk yerel yönetim olmuştur. Medya tarafından büyük ilgi gösterilen imza töreni ile ilgili haber 25’in üzerindeki medya organında haber olarak yayınlanmıştır. Büyükçekmece Belediyesi sözleşmeyi imzalayan ikinci yerel yönetim olmuştur. Sakarya, Diyarbakır ve Seferihisar Belediyeleri UÇM ile temasa geçerek kampanyaya olan ilgilerini iletmışlerdir.

Kampanya Materyalleri:

1. Kiko ve El Hikaye Kitabı
2. Kiko ve El Hikaye Kitabı Klavuzu (KısaVersiyon)
3. Kiko ve El Hikaye Kitabı Klavuzu (UzunVersiyon)
4. Kampanyanın 4 mesajını içeren Kiko ve El Bilgilendirici Posterleri
5. Kampanyanın 4 mesajını içeren Kiko ve El Bilgilendirici Kartpostalları
6. Kampanyanın 4 mesajını içeren Kiko ve El Bilgilendirici Yapracıkları
7. Türkiye’de Çocuğa Karşı Cinsel Şiddet Araştırmaları Sistematiik Literatür Taraması”
8. “Lanzarote Sözleşmesi” Parlamenterler için El Kitabı
9. Eylem ve Örnek Uygulamalar Derlemesi (2011-2012)
10. “Kentler ve Bölgeler: Çocuklara Yönelik Cinsel Şiddeti Durdurmak için Bir Anlaşma” El Kitabı
11. Lanzarote Sözleşmesi Broşürü
12. Kentler ve Bölgeler: Çocuklara Yönelik Cinsel Şiddeti Durdurmak için Bir Anlaşma Broşürü
13. Siber Suçlara Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi Broşürü
14. İnsan Ticaretine Karşı Eyleme Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi Broşürü
15. Kampanya Tanıtım Broşürü
16. Türkiye’de Çocuklara karşı Cinsel Şiddetin Boyutları ve Etkileri Hakkında Bilgi Notları
17. Cinsel Şiddetin Sonlandırılmasında Yasal ve Sosyal Hizmet Tedbirleri Hakkında Politika Metni

Kampanya ile ilgili daha fazla bilgi için:

www.5te1.cocukhaklariizleme.org

www.icc.org.tr

Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi
Osman ADIKUTLU
Robert KROISS
AB Destekli MEB Proje Birimi

“ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ PROJESİ HAYATA GEÇİYOR...”

Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin finanse ettiği, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülecek “Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi” hayata geçiyor.

Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye Cumhuriyeti'nin finanse ettiği, ‘Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi’ ile çocukların fiziksel, duygusal, sözel ve psikolojik her türlü şiddetten korunması amaçlanmıştır. 3 milyon Euro bütçeye sahip proje, 24 ay sürecek ve aralarında Erzurum, Adana ve Mersin gibi şehirlerin bulunduğu 10 pilot ilde uygulanacaktır. Proje ile belirlenen 10 ilde ‘Kendine Güveni olan Yaşam Becerileri Gelişmiş Öğrencilerden Oluşan’ model okullar geliştirilecek. Pilot illerden seçilecek bu okullarda uygulanacak eğitim programları vasıtasıyla, yaşanan şiddet olaylarının azaltılması sağlanacak. Proje ilerleyen dönemlerde 81 ilde yaygınlaştırılacak.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği desteği ile ‘Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi’ni başlatıyor. Proje ile çocukların esenliğinin, refahının ve sosyal bütünlüğünün yüksek düzeyde gözetilmesi amacıyla fiziksel, duygusal, sözel ve psikolojik her türlü şiddetten korunmasına katkıda bulunmak amaçlanıyor. Projenin ortakları arasında Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'na bağlı Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı, Ruh Sağlığı Programları Daire Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı, Ankara Valiliği ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) yer almaktadır.

24 ay sürecek projenin bütçesi 3 milyon Euro olarak belirlendi. Projeye AB desteği de alınacak. Proje Erzurum, Elazığ, Malatya, Konya, Kayseri, Çorum, Diyarbakır, Gaziantep, Adana ve Mersin olmak üzere 10 pilot ilde uygulanacak. 3 bileşeni bulunan projede ilk etapta okullardaki rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri geliştirilecek. Çeşitli önlemler almak amacıyla yasal tedbirler almaya yönelik politikalar geliştirilerek, önleme ve izleme hizmetlerinin kapasitesi artırılacak. MEB'in çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi konusunda kurumsal kapasitesi artırılarak, mevzuat iyileştirilecek. Bununla birlikte okuldaki rehberlik servisleri ve 10 ilde mevcut olan Psiko-sosyal Müdahale Ekipleri desteklenecek.

Projenin ikinci etabında fiziksel, sözel ve psikolojik şiddetten uzak ‘Kendine Güveni olan Yaşam Becerileri Gelişmiş Öğrencilerden Oluşan’ model okul geliştirilecek. Proje illerden seçilen pilot okullarda Yaşam Becerileri Eğitim Programı uygulamaları ile model okullar belirlenecek. Bu uygulama sayesinde okullarda yaşanan şiddet olaylarının azaltılması sağlanacak. Şiddetten arındırılmış okul modelinde Çocuk Hakları Sözleşmesinde yer alan öğrenci odaklı, kaynaştırma eğitimine imkân sağlayan, cinsiyet duyarlı, sağlıklı, güvenli ve demokratik katılım fırsatı tanıyan okul ortamı gibi temel haklar göz önünde bulundurulacak.

“2 DAKİKALIK 5 EĞİTİCİ KISA FİLM KANALLARDA YAYINLANACAK”

Projenin son bölümünde ise aile-içi ve diğer her tür şiddet dâhil okul dışındaki ortamlarda çocuğa yönelik şiddet önlenmeye çalışılacak. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi ve azaltılması üzerine seminerler, eğitimler ve konferans düzenlenecek. Bu etkinliklerle velilerin, STK üyelerinin, eğitimci ve eğitim dışı personelin ve öğrencilerin farkındalıkları artırılacak. Ayrıca aile eğitim programları, duyarlılık çalışmalarında kullanılmak üzere hazırlanacak kısa filmler, afiş-broşür çalışmaları tanıtım, farkındalık artırma kampanyaları da yürütülecek. Şiddetin önlenmesine ilişkin 100 bin broşür, 5 bin CD ve 10 bin el kitabından oluşan, farkındalık ve bilgilendirme materyalleri hazırlanacak. 2 dakikalık 5 eğitici kısa film hazırlanarak ulusal ve yerel TV kanallarında yayınlanacak.

Proje sonunda çocuklara yönelik şiddeti önlemek ve izlemek için yasal tedbirler alınmasına yönelik politikalar geliştirilecek. Aile-içi ve diğer her tür şiddet dâhil okul dışındaki ortamlarda çocuğa yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili duyarlılık artırılarak, farkındalığın gelişmesi sağlanacaktır .

Ülkemizi hedeflenen kalkınmışlık düzeyine taşıyabilecek bireyleri yetiştirebilmek üzere eğitim sistemimizde gerçekleşmekte olan önemli değişikliklere, bu proje ile de katkı sağlanması planlanmaktadır.

ÇALIŞTAY ALT GRUP RAPORLARININ SUNUMU

6 MART 2014

EV İÇİ ŞİDDET TARTIŞMA GRUBU SONUÇ RAPORU

EV İÇİ ŞİDDET TARTIŞMA GRUBU

MODERATÖRLER

Av. Türkay ASMA,	Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği
Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR	
Prof. Dr. Bahar GÖKLER	
Bilge BİLGİN	Türk Anneler Derneği

RAPORTÖRLER

Canan OKUYAN	Rehber Öğretmen
Tuğba ALTINTAŞ	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

KATILIMCI LİSTESİ

ALİ TARAN	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI
Aylin AKÇAY	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Aysun BARANSEL ISIR	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
Bahar GÖKLER	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
Belkis DEDE	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Bilge BİLGİN	ESKİŞEHİR TÜRK ANNELER DERNEĞİ
Bülent YILDIRIM	ESKİŞEHİR SHU DERNEĞİ
Canan OKUYAN	RAPORTÖR
Cemile Ufuk KABAL	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
Coşkun YARAR	OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Dilek ERDEM	ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
Emine ARDA	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
Gülray AYKANAT	ESKİŞEHİR KÖPRÜBAŞI LİONS KULÜBÜ
Hasan Hayri ÇIRAK	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE MÜFTÜLÜĞÜ
Hatice Buket ÖZKAN	ÇALIŞTAY YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Hurican ÇUFADAR	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Ramazan ÖZKAN	ÇALIŞTAY YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Recep AKÇELİK	ESKİŞEHİR SHU DERNEĞİ
Serap ŞENER	WHO (DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ)
Serdal ÖZDEMİR	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
Simge ÖZTÜRK	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Şule DURSUN	TÜRKİYE AİLE SAĞLIĞI VE PLANLAMASI VAKFI
Tuğba ALTINTAŞ	RAPORTÖR
Türkay ASMA	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
Vijdan UĞURLU	ESKİŞEHİR SOROPTİMİST KULÜBÜ

Ev İçi Şiddet Tartışma Grubu

Moderatörler: Türkay ASMA, Prof. Dr. Bahar GÖKLER, Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR, Bilge BİLGİN

a. Yerel bağlamda risk faktörleri nelerdir?

(Çocuğun istismara uğramasına ve istismarın uygun şekilde ele alınmamasına neden olan risk faktörleri)

a.1.Çocuğa özgü risk faktörleri:

- Kız çocuk olmak,
- İstenmeyen çocuk olmak,
- İyi dokunma-kötü dokunmanın özellikle küçük yaştaki çocuklarca bilinmemesi,
- Çocuğun kendini koruma yöntemleri hakkındaki bilgi sahibi olmaması, bedenini korumayı, hayır demeyi bilememesi,
- Çocuklardaki zor mizaç özellikleri,
- Ergen olmak (özgürleşme isteği, aile kalıplarını yıkma isteği, anne babanın sınırlarını aşma isteği, risk alabilme kapasitesinin geniş olması),
- Çocuğun zihinsel kapasitesi/zihinsel – bedensel engel durumu,
- Çocuğun kişisel haklarını bilmemesi.

a.2.Aileye özgü risk faktörleri:

- Erken yaş evlilikleri, çocuk gelin-çocuk anne,
- Madde bağımlılığının olması,
- Anne- babanın çocuğun yaş dönemi özelliklerini bilememesi,
- Ailenin yeterli toplumsal-sosyo ekonomik düzeye ulaşamamış olması,
- Ailenin sosyal izolasyonu,
- Özellikle yeterli bilgi ve donanımı olmayan ailelerde aşırı koruyucu ve engelleyici tutum,
- Düşük baş etme yetileri,
- “O çocuk benim malım” düşüncesi, çocuğu kendisinin bir uzantısı olarak görme eğilimi, sağlıklı ayrışmaya izin vermeme,
- Ailenin cinsiyet ayrımcılığı (kız çocuk-erkek çocuk),
- Anne-babanın tutarsız davranım içinde olması,
- Üvey ebeveyn,
- Tek ebeveyn,
- Anne-babadaki engelli olma durumu,
- Anne –babanın psikiyatrik sorunları,
- Ailenin istismarı yadsıması,
- Parçalanmış aile,
- Aile içi şiddet,
- Aile içi iletişimin bozuk olması,
- Feodal çocuk yetiştirme biçimlerinin kuşaktan kuşağa aktarılması, farkındalık düzeyinin düşük olması,
- Ailenin çocuk üzerindeki kontrolünün yetersizliği,
- Ev içinde konuşma vb. iletişimde kullanılan dilin ve yapılan davranışların özellikle duygusal şiddet olarak görülmemesi/algılanmaması/bilinmemesi,
- Çocukların gelişim düzeylerinin göz önüne alınmadan beklentilerin belirlenmesi ve bunu sonucunda çocuğun duygusal istismara maruz kalması,
- Geleneksel ailelerin değişen toplumsal yapıya uyum sağlayamaması sonucu ortaya çıkan çatışmalar ve çelişkiler,
- Çocuğun gelişimi ve kimlik kazanımını engelleyen kalıp yargılar,
- Çocukların özgürleşme isteğini ailenin ele alış biçimindeki olumsuzluklar/bilgi eksikliği.

a.3.Toplumsal risk faktörleri:

- Geniş ailelerde anne-babanın büyükleriyle ilgilenmesi sonucu, uygun kaynaklara yönelememesi, kendilerini ve çocukları ihmal etmeleri,
- Çok çocuklu ailede, çocukların ilgi ve denetim eksikliğine maruz kalması
- İlçe ve köylerden şehir merkezine yapılan göçler,
- Toplumun çocuğu birey olarak görememesi, sözlerine önem vermemesi,
- İstismar eden kişinin toplumsal kimliği/ toplumsal statüsü ve bu toplumsal statüden ailenin korkması,
- Cinsel istismara uğrayanın toplum tarafından etiketlenme korkusu,
- İstismar konusunda çocuğun hakkını koruyabilecek ağ ve ekiplerin net olarak belirlenmemesi, yeterli olmaması,
- Cinselliğin tabu olarak görüldüğü toplumsal yapı,
- Çocuğu koruyan yasaların uygulamada işlevselliğinin yeterli olamaması,
- Toplumun, istismara uğrayan aileyi ve çocuğu dışlaması,
- Şiddetin normalleştirilmesi.

Yerel Düzeyde Riskleri Azaltan Faktörler:

- Eskişehir'in özgün ve yeni çalışmalara açık olması,
- Eskişehir'de halkın dayanışmaya ve paylaşmaya açık olması,
- Eskişehir'in küçük bir kent olması,
- Eskişehir'in farklı kültürlerle açık bir kent olması,
- Eskişehir'in değişime ve dönüşüme uyumlu ve açık bir kent olması,
- Eskişehir'de yerel yönetimlerin değişimi desteklemesi,
- Eskişehir'de kültürel ve sanatsal faaliyetlerin fazla olması,
- Kentin köklerinin, kimliğinin oluşu,
- Eskişehir'de okuryazarlık oranının yüksek oluşu,
- Eskişehir'de iki üniversitenin oluşu ve bu durumun kültürel yapıyı geliştirici yönde etkilemesi,
- Eskişehir'de cinsiyet ayrımcılığı yapmayan toplumsal yapının oluşu,
- Eskişehir'de eğitime, okuryazarlığa verilen önemin ve farkındalığın yüksek olması,
- Eskişehir'de yerel yönetimin halkın gereksinimlerini ayırım yapmadan hızlıca gidermesi, yerel yönetimin şehir ve bu şehirde yaşayanlara ayırım göstermeksizin sahip çıkması,
- Eskişehir'de genelde çocuğa önem verilmesi, sözünün dinlenmesi ve çocuk sayısının az sayıda olmasıdır.

b. Hangi belirtilerle yansımaktadır?**b.1.Fiziksel İstismar Hangi Belirtilerle Yansır:**

- Çocuğun vücudunda ekimoz, çatlak, yara, gibi kaza dışı travmatik maddi bulguların görülmesi,
- Gelişim düzeyine uygun olmayan yaralanmalar, tekrarlayan morluklar(ekimoz), beyin içi kanamaları, simetrik yaralar,çoklu kırıklar (özellikle emekleyemeyen/yürüyemeyen çocuklarda),
- Öykü ile uyumlu olmayan yaralanma görülmesi,
- Çocukta hijyen bozukluğu, yeterli beslenememe, mevsimine uygun giyinmemesi gibi fiziksel ihmal bulgularının eşlik etmesi,
- Çocuğun otorite karşısında korkma, irkilme, çekilme davranışı göstermesi,
- Çocuğun davranış problemleri göstermesi,
- Çocuğun kendine zarar verme davranışlarındaki artış, riskli davranışlarda artış, özkıyım girişimi,
- Özsaygıda gerileme, özgüven düşüklüğü,
- Çocukta yalan söyleme davranışında artış,
- Çocukta akrana şiddet kardeşe şiddet gibi başkalarına yönelik şiddet davranışının görülmesi.

b.2.Cinsel İstismar Hangi Belirtilerle Yansır:

- Çocuğun anlatımı (olayı öykülemesi),
- Çocukta yaşına uygun olmayan cinsel merak,
- Cinsel içerikte davranış,
- Yaş dönemine uygun olmayan cinsel içerikli oyunlar,
- Gebelik,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar,
- Genital bölge yaralanması,
- İdrar ve gaita kaçırma,
- Cinsel dürtü bozukluğu,
- Ders başarısında düşme,
- Bilişsel küntlük, öğrenme güçlüğü, nöropsikolojik bulgular.

b.3.Duygusal İstismar Hangi Belirtilerle Yansır:

- Duygusal yoksunluk sonucu gelişen psikolojik sorunlar, madde bağımlılığı, akran ilişkilerinde güçlük, özkıyım yönelimi,
- Gelişim düzeyinden geriye kaymalar,
- Çocuğun normal davranışlarından sapma,
- Öfke patlamaları,
- İç kapanıklık, sosyal izolasyon gösterme,
- Okul başarısında düşme,
- Depresyon,
- Kendine zarar verme,
- Özbakım eksikliği,
- Benlik saygısında düşme.

c. Ne tür yerel önlemler alınabilir ?

Bu önlemlerde yerel kaynaklar nasıl yönlendirilebilir?

Yerel kaynakların desteklenmesi için sunulan öneriler

- Dünya Sağlık Örgütü'nün hemşire-aile ortaklığı projesi (gebelik-ilk 2 yaş takip+eğitim önleyici modeli) konusundaki kaynakların paylaşılması ile kapasite geliştirme desteklenebilir.
- Aile hekimlerinden aileye daha yakın olduğu için (özellikle kenar semtlerde) potansiyel olumsuzluklar konusunda bilgi alınabilir.
- Belediye bünyesinde bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
- Valilik düzeyinde, il sekretarya sorumlusu organizatörlüğünde STK, üniversite, belediye, sağlık kurumu, kamu kuruluşları ve Baro'nun eşgüdüm içinde çalışması sağlanabilir.
- Eskişehir Koordinasyon Kurulu tarafından form oluşturup, saptama ve bölge analizi yapılarak ilin çalışma haritası çıkarılabilir.
- TAPV, belediye gibi kuruluşların var olan projeleri birleştirilip, ortak hareket etmeleri sağlanabilir.
- ASP, Kadın, Çocuk, Engelli Hakları Ombudsmanı(Kamu Denetçisi),Üniversite, Çocuk polisi, Jandarma, Belediye, STK, Halk Sağlığı Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü, Baro, Diyanet İşleri yerel düzeyde birlikte çalışma yapılabilir.
- Okullar, Okul Aile Birliği ile ortaklaşa çalışılabilir.
- Medyanın olumlu kullanımı sağlanabilir.
- MEB ve STK işbirliğinde geliştirilen Aile Eğitim Programının ihmal- istismar modülünün kullanımının yaygınlaştırılması sağlanabilir.

d. Bu önlemlerin alınmasında hangi ekipler işbirliği içinde çalışabilirler? Ekipler nasıl oluşturulacak?

(Şiddetin birincil, ikincil ve üçüncül önlenmesi(olmadan, olunca, olduktan sonra)

d.1. Birincil Önlem(olmadan):

Çocuğa yönelik:

- İstenmeyen gebeliklerin önlenmesi,
- Çocuğa bedenini tanımayı öğretmek,
- Ailede çocuk ebeveyn rollerinin doğru tanımlanması,
- Çocuğa benlik saygısını öğretmek,
- Çocuğa sosyalleşmeyi öğretmek, etkinliklere yönlendirmek,
- Çocuğa kendi yaş dönemine özgü haklarını öğretmek,
- Çocukta özgüven duygusunu geliştirme.

Anne-Babaya yönelik:

- Çocuğun gelişim dönemleri hakkında aileyi bilgilendirmek,
- Çocuk haklarını öğretmek,
- Ailelere kimlerden destek alınabileceği bilgisini vermek,
- Babaları da eğitim içine çekebilecek uygun stratejileri belirlemek,
- Bireylere evlenmeden önce ve çocuk sahibi olma aşamasında çocuk hakları ile ilgili bilgi vermek, farkındalığı yükseltmek, bu bilgilendirme işlemine zorunlu tutmak, bu konuda sağlık bakanlığı ile işbirliği yapmak.

Kim Nerede Ne Yapacak?

- Bu konuda çalışacak uzmanların profesyonellerden nitelikli eğitici eğitimi almalarının sağlanmasıdır.
- Okulda Rehber öğretmenler çocuğa bilgi verebilir. Okul öncesi kurumlarda anaokulu öğretmenleriyle işbirliği yapılabilir.
- Yerel Yönetim, ASP, çocuk polisi, sağlık bakanlığı, adalet bakanlığı, baro MEM birlikteliği sağlanarak ve koordinatör kurum belirlenebilir.
- İl Koordinasyon Sekretarya sorumlusunun kolaylaştırıcılığında çalışmaya katılan bütün temsilciler ile çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yerel düzeyde bir toplantı yapılarak tüm kaynak(insan, araç-gereç, materyal, eğitim ortamı sayısı, eğitici sayısı, eğitim modülü vb.), ve ihtiyaçların eşleştirilip bir çalışma planı oluşturulabilir. Bu plan il koordinasyonu yürürlüğünde uygulamaya konulabilir.

d.2. İkincil (Olunca) ve Üçüncül Önlem(olduktan sonra):

Çocuğa yönelik:

- Bu durumun çocuğun suçu olmadığını çocuğa bildirmek,
- Çocuğu koruyacak uygun koşulları sağlamak (ev içinde desteklemek, kurum bakımına almak)
- Çocuğa yönelik tıbbi bakım imkânlarının sağlanmak,
- Çocuğun yeniden topluma kazanımının sağlanmak.

Anne-Babaya yönelik:

- Baroya, Üniversite Temelli Çocuk Koruma Merkezine ve Çocuk İzlem Merkezi'ne başvurabileceği bilgisi verilmelidir. Bu bilgi el ilanları, yerel basın organları kullanılarak yapılabilir.
- 155 çağrı merkezini kullanarak ihbarda bulunabilirler. Polise yapılan ihbarlar APS'ye bildirilmektedir. Anne baba kırsalda yaşıyorsa aynı işlemin jandarmaya yapılacağı bilgisi verilebilir.
- ASP Bakanlığı Eskişehir İl Müdürlüğü bünyesinde açılan Çocuk Müdahale ve İzleme Birimi'ne müracaat edilebilir.(100.Yıl Kız Yetiştirme Yurdu'nda, 155 kolluk birimi ile irtibat halinde çalışıyor, ihbar edene geri dönüş yapılıyor)
- Doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığı'na ihbarda bulunulabilir.

Yerel Yönetime Yönelik:

- Belediyede istismarın bildirilebileceği çağrı merkezi kurulabilir.
- Okullarda ihbar hiyerarşisi Rehber Öğretmen-Okul Müdürü-ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü-İl Milli Eğitim Müdürlüğü – Savcılık şeklinde olmalıdır. Bu yapılırken de bir avukatla işbirliği yapılmalıdır.
- Engelli çocuklara sahip ailelerin desteklenmesi gerekmektedir.
- Osmangazi Üniversitesi bünyesinde hastane temelli çocuk koruma merkezinin açılmasının planlandığı biliniyor, bu süreç hızlandırılabilir.

Kim Nerede Ne Yapacak?

- Belediyedeki Çocuk Hakları Birimi'nde alanda yetişmiş farklı uzmanlık alanlarını temsil eden uzmanların bulunması sağlanmalıdır.
- İhbar mekanizması işletilirken ihbar eden kişinin korunması sağlanmalıdır.
- Süreçte koruma, teşhis, tedavi, terapi ve izlem mekanizması bir bütün olarak uygulanmalıdır.
- Her olgunun bir vaka yöneticisi olmalıdır.
- Mahkemeden sonra tedbirler belirlenirken çocuğun çevresinde ve onlarla çalışma yapacak kişilere ilgili bilgiler iletilmelidir.
- Koruma tedbirlerinin izlenmesi için UYAP' bağlı izleme ağı kurulmalıdır.
- Uygulama planı, takvim, işbölümü göstergelerle hazırlanmalıdır. Kimin hazırlayacağı belirlenmelidir.
- Tedbir kararlarında tedbirden sorumlu kurumların ihbar mekanizmalarını ilgili olduğu (MEM, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı vb.)birime iletmelidir,
- Çocuk mahkemelerinin yapısında düzenlemeler yapılmalı, yerel düzeyde ne şekilde olacağı belirlenmelidir.
- İzleme ekipleri arasında eşgüdümün sağlanması.

OKULDA ŞİDDET TARTIŞMA GRUBU SONUÇ RAPORU

MODERATÖRLER

Sinem BAYRAKTAR	UNİCEF
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA	MEB

RAPORTÖRLER

Gülten Feryal KÜÇÜKER	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni
Sultan KOŞMAZ	Rehber Öğretmen

KATILIMCI LİSTESİ

Afife SOFUOĞLU	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
Berçem GÖKTÜRK	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
Beysun DOĞAN	ESKİŞEHİR EĞİTİM ÖĞRETİMİ DESTEKLEME DERNEĞİ
Burak KARAKAYA	ÇALIŞTAY DÜZENLEME VE YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Burcu EBRU AYDOĞDU	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Ceyda SÖĞÜT	ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
Dilek YILDIRIM	MEB ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Eylem KARAKAYA	TÜRKİYE AİLE SAĞLIĞI VE PLANLAMASI VAKFI
Ezgi AKYIL	ESKİŞEHİR BAROSU
Ferhat YILDIRIM	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
Gelengül HAKTANIR	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Gözde DURMUŞ	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
Gülten Feryal KÜÇÜKER	RAPORTÖR
Harun CANİTEZ	ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ
Mithat MUTU	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Mutlu CANTAŞ	ESKİŞEHİR AV. LÜTFÜ ERGÖKMEN ÖZEL EĞİTİM OKULU
Osman ADIKUTLU	AB DESTEKLİ MEB PROJE BİRİMİ
Robert KIROISS	AB DESTEKLİ MEB PROJE BİRİMİ
Sabri ÖZDEMİR	MEB TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Saniye Tülin FİDAN	OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Serap ERDOĞAN	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Serap GÖKÇE	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Serap ÜÇPUNAR	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
Sinem BAYRAKTAR	UNİCEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
Sultan KOŞMAZ	RAPORTÖR
Suzan BEYCAN	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
Tuğçe BALIK	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
Tuncay DUR	ESKİŞEHİR GELİŞİM KOLEJİ
Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA	ÇALIŞTAY DÜZENLEME VE YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Yelda GÜRER ÇEVİRGİN	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI
Zergün ÇETİN	ESKİŞEHİR EĞİTİM ÖĞRETİMİ DESTEKLEME DERNEĞİ

ÇOCUĞA ŞİDDET OLGUSUNUN GRUPLAR HALİNDE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ BOYUTUNDA TARTIŞILMASI ÇALIŞTAY RAPORU

Okulda Çocuğa Şiddeti Önleme Tartışma Grubu

Moderatörler: Sinem BAYRAKTAR , Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA

a. Yerel Bağlamda Risk Faktörleri Nelerdir?

- Okula devamsızlık,
- Madde (alkol, sigara, gaz gibi) bağımlılığının çok fazla olması nedeniyle şiddet eyleminin (örneğin okul dışı bıçaklama olayları) artması,
- Maddeye ulaşılabilirliğin kolay ve ucuz olması, akran etkisi,
- Madde kullanımında öğrencinin ve velilerin farkındalık düzeyinin gelişmemiş olması,
- Düşük gelir ve ekonomik güçlükler,
- Çocuğun sosyal becerilerinin zayıf olması (iletişim, hayır diyememe, özgüven, özyeterlik vs.),
- Cezaya alternatif disiplin yöntemlerinin kullanılmaması (okul ve işbirliğinde bulunan diğer kurumlar),
- Okulun fiziksel çevresinin uygun olmaması (oyun alanının yeterli olmaması, alanların küçük olması, okula ulaşımında yaşanan sorunlar vs.),
- Aile içi yıpranmış ilişkilerin ve zayıf iletişimin çocuğa olumsuz etkileri,
- Okul öncesinden başlayarak tüm eğitim basamaklarında görülen akran zorbalığı,
- Şiddet olaylarında öğretmenin çaresizliği (tanıyı koyma, fark etme, aileden çekinme, nereye başvuracağını bilmeme, göz ardı etme vs.),
- Bu alandaki çalışanların (yöneticiler, rehber öğretmenler, sınıf öğretmeni, polisler, servis elemanları, güvenlik görevlisi, kantin görevlisi, hizmetliler, temizlik çalışanları, memurlar, sağlık görevlisi vs.) ihmal ve istismar durumları hakkında bilgi eksikliği,
- Bu alandaki çalışanların (yöneticiler, rehber öğretmenler, sınıf öğretmeni, polisler, servis elemanları, güvenlik görevlisi, kantin görevlisi, hizmetliler, temizlik çalışanları, memurlar, sağlık görevlisi vs.) ihmal ve istismar konusundaki görev tanımlarının açık ve net olmaması ve öğrencilerin bundan olumsuz etkilenmesi,
- Rehber öğretmen sayısının yetersiz olması (Eskişehir ilinde 550 öğrenciye bir rehber öğretmen düşüyor),
- Göç alan yerleşim bölgelerindeki okullarda şiddet olaylarının daha fazla olması,
- Öğrenci sayısının fazla olmasının vaka kontrolünü zorlaştırması,
- Aile-okul arasındaki işbirliği ve iletişimin (okul öncesinden başlayarak) yetersiz olması,
- Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların (dikkat eksikliği, hiperaktivite, üstün zeka gibi) davranışsal sorunlar nedeniyle dışlanmaya, istismara açık olması,
- Erken yaşta okula başlanmasının olumsuz etkileri (aynı sınıfta farklı yaş gruplarından öğrencilerin bulunması okul öncesinden avantaj iken ileriki sınıflarda sorun olması),
- Okul çalışanlarının iletişim –bilgi paylaşımının yetersizliği,
- Öğretmenin fazla iş ve evrak yükünün olması nedeniyle tükenmişlik yaşaması, sabır ve adanmışlığının azalması, öğrencilerini yeterince gözleyememesi,
- Eğitim sisteminde yapılan değişikliklerin gerekliliğine öğretmenin inandırılmaması bu nedenle değişikliklerin içselleştirilmemesi,
- Çocukların hakları ve şiddet konusunda farkındalığının olmaması,
- Öğretmenlerin öğrencilerin gelişim özelliklerini bilmemesi,
- Medya okuryazarlığı konusunda yeterli bilincin oluşmaması,
- Ailelerin öğrencilerin kararlarına (örn. alan seçimi, meslek seçimi) çok fazla müdahale etmesinin kişisel gelişimi üzerindeki olumsuz etkisi,
- Serbest zamanlarını değerlendirecekleri doğru ortamların olmaması,

b. Hangi belirtilerle yansımaktadır?

- Sık okul değiştirme,
- Kaçış olarak açık liseyi görmesi,
- Çocuğun özbakım becerilerindeki yetersizlikler,
- Çocuğun davranışlarında olumsuz ani değişiklikler (içe kapanma, sessizlik, hırçınlık vs.),
- Derse devamsızlık (aynı derse yönelik sürekli devamsızlık) yapılması,
- Bir derse ya da derslere ilgisizlik,
- Çocukların oyun oynarken kullandığı sözcükler ve yaptığı resimler,
- Akranları ile paylaştığı bilgiler,
- Akademik başarıdaki değişimler,
- Memnuniyetsizlik,

c. Ne tür yerel önlemler alınabilir? Bu önlemlerde yerel kaynaklar nasıl yönlendirilebilir? Bu önlemlerin alınmasında hangi ekipler işbirliğinde çalışabilirler? Ekiplerin Çalışması Nasıl Koordine Edilebilir?

c.1. Mevcut Alınan Önlemler

- 5te 1 projesi ile öğretmenlerde (anaokoulu ve rehber öğretmen) şiddet konusunda farkındalık oluşturmak ve bu bilgilerini öğrencilere aktarmalarını sağlamak,
- Öğretmenlerin öğrenci gözlemi ve bilgi paylaşımı için grup koçluğu ve sır dostluğu çalışmasıyla öğrenci ve çevresini rahatsız etmeden çözüm olarak neler yapılabileceğinin tartışılması ve tedbirlerin alınması, sayısal verilerin sistematik tutulması için yazılım geliştirilmesi,
- Öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin artırılması için katılımcı yöntemlerle hizmetiçi eğitimlerin yaygınlaştırılması ve sürdürülmesi (Cinsel istismar ve ihmal, şiddet vakalarında neler yapılabilir, haritalama sistemi, cinsel sağlık ve gelişim eğitimi, cinsel yönelimler, çocuk hakları, BEP eğitimleri),
- Yerel yönetimlerin konuyu benimsemeleri ve sahiplenmeleri,
- Şiddet davranışı gösteren çocukların, öğretmenlerin ve müdürlerin eğitimi ve çocuklara spor-sanat etkinlikleri yaptırılması(Bursa modeli, yerel yönetimlerin çocuklara verdiği karikatür eğitimi),
- Okullarda akran eğitimi yönteminin kullanılması,
- Kadın ve çocuğa yönelik şiddeti önlemeye yönelik şehir protokolünün imzalanması,
- Çocuk hakları üzerine Baro Çocuk hakları komisyonu tarafından çevre ilkokullarda düzenlenen eğitimler ve broşürler dağıtılması,
- Milli Eğitim, RAM ve Baro arasında işbirliği yapılarak çocuk hakları ve istismar üzerinde velilere yönelik eğitimler verilmesi,
- Okullarda RAM ve ASPİM işbirliğine gidilerek velilere eğitim verilmesi,
- Vali yardımcısı başkanlığında İl çocuk koruma koordinasyon kurulunun etkin çalışması,
- AB destekli kadına yönelik şiddet projesinin yerelde (Jandarma, ASPB ve İçişleri Bakanlığı) kaynak olarak kullanılması,
- Okullarda serbest zamanın etkin kullanımına yönelik ortamların oluşturulması (örn. oyun odası, sosyal kulüpler, etkinlik odası vs.),
- 7-19 yaş aile eğitimine 9. modül olarak personel eğitimi verilmesi,
- Öğrencilerin okulla ilgili alınan kararlara da katılım gösterebilmesi (okulun öğrenci temsilciliğinin güçlendirilmesi, okul bahçesini kendisinin düzenlemesi, sıraları boyaması, duvarlara resim yapması vs.)
- Şiddet uygulayan ve madde kullanan öğrencilere okul içinde ve dışında sosyal görevler verilmesi,
- Okullara atanan yardımcı/hizmetlilerinin, okul servis çalışanlarının istismar ve ihmal konusunda eğitilmesi,
- Eskişehir’de Jandarmanın çocuk koruma ve çocuğa şiddeti önlemeye yönelik bir birim ve gerekli donanım, insan kaynağının sağlanması,
- Eğitim ortamını düzenlerken bütünsel yaklaşımın benimsenmesi (okulun fiziki yapısı, okulun öğretmenlerle birlikte tüm personeli vs.),
- Aday memur eğitimine istismar konusunun eklenmesi,
- Sorumlulukların daha küçük birimlere (ilçe milli eğitim, okul bölgeleri, okul bölgelerinden sorumlu öğretmen vs.) paylaştırılması,
- İyi uygulama örneklerin paylaşılması (yerinde gözlem için ziyaretler gibi)
- Kanaat önderleri (imam, muhtar, aile liderleri vs.) ile işbirliği yapılması
- Bu alandaki çalışanların (yöneticiler, rehber öğretmenler, sınıf öğretmeni, polisler, servis elemanları, güvenlik görevlisi, kantin görevlisi, hizmetliler, temizlik çalışanları, memurlar, sağlık görevlisi vs.) ihmal ve istismar konusundaki görev tanımlarının açık ve net yapılması, sınırların çizilmesi (kadro açılması, asli görev olması vs.) ve performans değerlendirmesi
- Eğitimde cinsiyet eşitliği yaklaşımının benimsenmesi

ORTAK ADIM, ORTAK SÖYLEM
(tüm kurum ve çalışanlar)

KURUMDA ŞİDDET TARTIŞMA GRUBU SONUÇ RAPORU

MODERATÖRLER

Emrah KIRIMSOY	Gündem Çocuk Derneği
Yeşim MUTLU	
Elçin OYGUR ŞIKYAZAR	Eskişehir Halk Sağlığı Müdürlüğü

RAPORTÖRLER

Yasin KAVRUK	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni
Yelda HARMANKUYU	Rehber Öğretmen

KATILIMCI LİSTESİ

Ahmet ÖNCÜ	ESKİŞEHİR ODUNPAZARI İBRAHİM KURŞUNGÖZ R.A.M
Akfer KAZILOĞULLARI	WHO(DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ)
Aysel ELDEM	ESKİŞEHİR 7-12 YAŞ ÇOCUKLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
Dilek KARAGÖZ	UNİCEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
Ecem KÖSE	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
Elçin oygur ŞIKYAZAR	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
Emrah KIRIMSOY	GÜNDEM ÇOCUK DERNEĞİ
Enver ALPSOY	ESKİŞEHİR İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
Ezgi BİLGİN	ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
Fatma IŞIKÇILAR	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Gülden KARAOĞLANLI	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ KIZ ÇOCUKLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
Hatice ÜÇER	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ ERKEK ÇOCUKLARI DERNEĞİ
Mediha MAVİ	ÇALIŞTAY YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Mehtap YAMAN	ESKİŞEHİR 100. YIL ÇOCUK YUVASI VE KIZ YETİŞTİRME YURDU MÜDÜRLÜĞÜ
Özge TUNÇOL	ESKİŞEHİR KORUNMAYA MUHTAÇ KIZ ÇOCUKLARINI DESTEKLEME DERNEĞİ
Özlem DOĞAN	ESKİŞEHİR CEZAEVİ
Ramazan ŞİMŞEK	ESKİŞEHİR GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Sevcan YAĞAR GÜDER	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Sevim YÖNDER	ESKİŞEHİR 7-12 YAŞ ÇOCUKLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
Sibel KUTLU	ESKİŞEHİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Sinem DÖĞER	ESKİŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Şaduman AKSU	ESKİŞEHİR HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ
Yasin KAVRUK	RAPORTÖR
Yelda HARMANKUYU	RAPORTÖR
Yeşim MUTLU	GÜNDEM ÇOCUK DERNEĞİ

ÇOCUĞA ŞİDDET OLGUSUNUN GRUPLAR HALİNDE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ BOYUTUNDA TARTIŞILMASI ÇALIŞTAY RAPORU

1. Kurumda Şiddet Tartışma Grubu

Moderatör: Emrah KIRIMSOY, Yeşim MUTLU, Elçin OYGUR ŞIKYAZAR

Şiddetin birincil, ikincil ve üçüncül önlenmesi (*olmadan, olunca, olduktan sonra*)

a. Yerel bağlamda risk faktörleri nelerdir?

- Çocuğun görüşünün alınmaması,
- Çocuğun nesneleştirilmesi,
- Çocuğun risk faktörleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması,
- Çocuğun başvuracak bir yerin olduğunu bilmemesi,
- Çocuğun birden fazla kişi ve kuruma olayı anlatmak zorunda kalması,
- Verilen hizmet eksikliğinden kaynaklı çocuklarda oluşan umutsuzluk ve bunun şiddete dönüşmesi,
- Şiddetin normalleştirilmesi,
- Çocuğa verilen hizmetin, onu edilgen bağımlı bir birey haline getirmesi,
- Çocuklarının özelliklerine yönelik kurumlarının olmaması,
- Hizmetlerin çocukların ilgi, ihtiyaç ve özelliklerine göre olmaması,
- Fiziki koşulların yaş gruplarına göre uygun olmaması,
- Çocuklarla çalışan personelin sürekliliğinin olmaması,
- Çocuklarla birebir çalışacak personelin donanım eksikliği,
- Taşeronlaşma,
- Uygulamalı ve nitelikli hizmet içi eğitimin verilmemesi,
- Tükenmişliği önlemek adına süpervizyon çalışmalarının olmaması,
- Uzman kadronun(Sosyal Hizmet uzmanı, Psikolog vs.) kurumdan çekilmesi,
- Aile yanında bakımı desteklenen çocukların sık takiplerinin yapılmaması,
- Etiketleme, damgalama,
- Kurumsal taassup,
- Cezasızlık: sorumluların takip edilmemesi,
- Çocuk koruma sistemindeki aktörler arasında çalışma pratiğinin olmaması,
- Ortak dil yoksunluğu,
- Çocuk Evi hizmet modelinin çok kapalı bir yapısının olması,
- İzleme sisteminin olmaması,

b. Ne tür yerel önlemler alınabilir? Bu önlemlerde yerel kaynaklar nasıl Yönlendirilebilir?

- Çocuklara sorarak, danışarak, birlikte hareket edilmesi
- Çocuklara kendilerini ifade edebilecek ortamların ve fırsatların sağlanması
- Mağdur çocuklarla yönelik psiko-sosyal destek çalışmaların güçlendirilmesi(Kadın sığınma evlerinde annelerinde bu sürece katılması)
- Yaş gruplarına ve çocukların bireysel özelliklerine göre fiziksel ortam koşullarının netleştirilip güçlendirilmesi
- Personelin nitelik ve nicelik yönünden artırılma
 - i. Çocuğa yönelik özel hizmet alımı ve kadrolu çalışan personelin etki değerlendirmesinin yapılması
 - ii. Hizmet içi Eğitim ve Süper vizyon çalışmalarının yapılması(şiddetin her türü ile ilgili)
 - iii. Personelin tükenmişliğine yönelik çözüm yollarının aranması (moral ve motivasyon artırıcı etkinlikleri)
- Çocuk İzleme Merkezinin (ÇİM) açılmasının hızlandırılması
- KBRM ve BSRM açılmasının hızlandırılması
- Aile yanında bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi
 - i. Koruyucu Aile vb.
- Yerelde bilgilendirme, bilinçlendirme (Köy toplantıları)
- Koordinasyonun güçlendirilmesi
- Koordinasyon kurulu ile iletişimin güçlü tutulması
- Kurumlar arası koordinasyonun daha etkin hale getirilmesi için her kurumdan odak noktaların(kişilerin) belirlenmesi
 - i. Ortak dilin geliştirilmesi
 - ii. Çocuk Evi hizmet modelinin değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi
 - iii. İzleme sisteminin(çocuk odaklı) güçlendirilmesi
 - I. Bağımsız izleme sisteminin geliştirilmesi
 - II. Kurumların kendi denetim sistemlerini güçlendirmesi
- Nihai hedef olarak kurumların kapatılması için alternatif mekanizmaların araştırılması

c. Bu önlemlerin alınmasında hangi ekipler işbirliğinde çalışabilirler? Ekipler nasıl çalışacak?

- Çocuklara sorarak, danışarak, birlikte hareket edilmesi (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK-)
- Çocuklara kendilerini ifade edebilecek ortamların ve fırsatların sağlanması (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK)
- Mağdur çocuklarla yönelik psiko-sosyal destek çalışmaların güçlendirilmesi(Kadın sığınma evlerinde annelerinde bu sürece katılması) (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK)
- Yaş gruplarına ve çocukların bireysel özelliklerine göre fiziksel ortam koşullarının netleştirilip güçlendirilmesi (Çocuklar-Üniversite-STK-Mimarlar Odası-ASPİM-Yerel Yönetimler)
- Personelin nitelik ve nicelik yönünden artırılması
 - i. Çocuğa yönelik özel hizmet alımı ve kadrolu çalışan personelin etki değerlendirmesinin yapılması (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-STK-Üniversite)
 - ii. Hizmet içi Eğitim ve Süper vizyon çalışmalarının yapılması(çocuğa ve insana verilen değer, şiddetin her türü ile ilgili) (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK)
 - iii. Personelin tükenmişliğine yönelik çözüm yollarının aranması (moral ve motivasyon artırıcı etkinlikler) (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK)
- Çocuk İzleme Merkezinin (ÇİM) açılmasının hızlandırılması (Halk Sağlığı Müdürlüğü-Kamu Hastaneler Birliği Genel Müdürlüğü)
- KBRM ve BSRM açılmasının hızlandırılması (ASPB)
- Aile yanında bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi (Çocuklar-ASPB-STK-Üniversite-Hizmete Dahil olan Aileler-Alanda Çalışanlar)
 - i. Koruyucu Aile vb.
- Yerelde bilgilendirme, bilinçlendirme (Köy toplantıları) (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK-MEM-İl Müftülükleri-Muhtarlar-Medya)
- Koordinasyonun güçlendirilmesi (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK-MEM-İl Müftülükleri-Muhtarlar-Medya-)
 - i. Koordinasyon kurulu ile iletişimin güçlü tutulması
 - ii. Kurumlar arası koordinasyonun daha etkin hale getirilmesi için her kurumdan odak noktaların(kişilerin) belirlenmesi
- Ortak dilin geliştirilmesi (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK-MEM-İl Müftülükleri-Muhtarlar-Medya)
- Çocuk Evi hizmet modelinin değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi (Çocuklar-ASPB-STK-Üniversite)
- İzleme sisteminin(çocuk odaklı) güçlendirilmesi
 - i. Bağımsız izleme sisteminin geliştirilmesi (STK-Meslek Örgütleri-Üniversite)
 - ii. Kurumların kendi denetim sistemlerini güçlendirmesi (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Üniversite-STK)
- Nihai hedef olarak kurumların kapatılması için alternatif mekanizmaların araştırılması (öncelikli 0-6 yaş sonra tüm kurumlar) (Çocuklar-ASPİM-Yerel Yönetimler-Emniyet-Jandarma-Üniversite-STK-MEM)

KAPANIŞ KONUŞMALARI

Av. Türkay ASMA
Çocuk İhmalini Ve İstismarını Önleme Derneği Kurucusu

4-6 Mart 2014 tarihleri arasında Eskişehir’de yapılan yerel düzeyde Çocuk İhmal ve İstismarını Önleme Çalıştayı Eskişehir’de Gelişim Kolejinde ve Odun Pazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün desteği ve Derneğimiz ile birlikte;

- Belediye,
- Yerel düzeydeki sivil toplum örgütleri,
- Halk sağlığı temsilcileri,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı temsilcileri,
- Sosyal Hizmet Uzmanları,
- Uniceff
- Gündem Çocuk,
- Marmara Üniversitesi Çocuk Koruma Merkezi ve Derneği katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay’ın birinci gününde;

- Çocuğa karşı şiddet hakkında temel bilgiler ve yaklaşım,
- Çocuğa karşı şiddetin önlenmesi yönünde kurulan ortaklık ağı çalışmaları,
- Ulusal ve uluslar arası hukukta çocuk hakları ve çocuğun şiddetten korunmasına ilişkin yasal düzenlemeler tartışılmıştır.

Böylece çocuğun şiddetten korunmasına yönelik tüm katılımcılara genel olarak;

- Şiddet tanımı,
- Şiddetin çeşitleri, (duygusal – fiziksel – cinsel) çocuklara verdiği zararlar,
- Şiddet gören çocuğa yaklaşım ve koruma, sağlık, hukuk üç ayağından oluşan koruma modellerinin tartışılmasına geçilmiştir.

Özellikle çocuk koruma alanındaki modeller tartışılırken bu üçayağın ve zincirin kırılmaması gerektiği zincirin kırılması halinde başarının yok olabileceği belirtilmiştir.

Bu bilgiler paralelinde özetle erken uyarı ve korumanın önemi üzerinde durulmuştur. Koruma ve önlem modellerinin önemli ayaklarından biri olan tıp fakülteleri bünyesinde kurulan ve yaygınlaşmaya başlanılan çocuk koruma merkezi ve derneğin kuruluş öyküsü anlatılarak yararları örneklerle anlatılmıştır.

Bu anlatım sonucunda Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi böyle bir merkezi Eskişehir’e kazandırma sözü vermiştir.

Cinsel şiddete dayalı ihmal ve istismarın;

- Sağlık,
- Koruma,
- Hukuk ayaklarının tek bir merkezden yönlendirilmesi amacıyla kurulan çocuk izlem merkezlerini temsilen Ankara Çocuk İzlem Merkezinden gelen bir temsilci çalışmalarını anlatmıştır.

Eskişehir’de de kurulması planlanan bu merkezde özellikle cinsel istismara uğradığı iddiası ile merkeze gelen çocuğun ifadesinin tek bir yerde uzmanlarca ve C. Savcısı gözetiminde alınarak çocuğun birkaç yerde olayı tekrarlamasının önüne geçildiği belirtilmiştir. Bilgilendirmelerin ışığında; çalıştayın ikinci günü olan 5. Mart 2014’te gruplara ayrılarak

- Ev içi şiddet,
- Okulda şiddet,
- Kurumda şiddet olgusu tartışılmıştır.

Her üç grup içinde bir tanesi dışarıdan profesyonel bir moderatör olmak üzere yerel bir ikinci moderatörle tartışmalar sürdürülmüştür.

Tartışmalarda;

- Çocukta şiddete temel olan risk unsurlarının genel ve yerel anlamda neler olduğu,
- Koruma ve önleme alternatiflerinin genel ve yerel olarak neler olabileceği,
- Yaklaşım ve tanının nasıl konulabileceği tartışılmıştır.
- Disiplinler arası birlikteliğin nasıl gerçekleştirileceği ve bu yönde ne gibi çalışmalar yapılacağı tartışılmıştır.

Tartışma sonucunda yerel düzeyde çocuğun;

- Evde,
- Okulda,
- Kurumda şiddeti artıran veya doğuran özel bir risk unsurunun olmadığı risklerin Türkiye'nin genel yapısında risklerle örtüştüğü,
- Örneğin, şiddetin terbiye amacı olarak kullanıldığına yönelik genel bir bilgi kirliliğinin bulunması,
- Çocuğun birey olarak kabul edilmeyip aile – okul ve kurumun malı olarak görüldüğü,
- Cinsiyet ayrımcılığın kültürümüzde yerleşik olması,
- Ailelerin, öğretmenlerin, kurum yönetici ve çalışanlarının şiddetin olumsuz etkileri ve çocuğa verdiği zarar konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları,
- Yine aile, okul ve kurum çalışanlarının şiddete empati duyup önleme koruma ve haklarının savunulmasında yeterli bilgi – beceri – tutum sahibi olmadıkları belirlenmiştir.

Yerel düzeyde şiddeti artıran riskler olmadığı gibi Eskişehir ilinin sosyo ekonomik ve kültürel yapısı nedeniyle çocukların;

- Ailede,
- Okulda,
- Toplumdaki, şiddetten korunması yönünde olumlu göstergelerinin mevcut olduğu tespit edilmiştir.
- Şehirde iki üniversitenin mevcudiyeti,
- Okuma yazma oranının yüksek olması,
- Belediyenin uluslar arası 5 de 1 sözleşmesine taraf olup bu konuda okullarda eğitim başlatması,
- Ailedeki çocuk sayısı ortalamasının yüksek olmaması,
- Çok sayıda alanda çalışan sivil toplum örgütünün bulunması,
- En önemlisi tüm kamu kurumları sosyal hizmetler – eğitim – sağlık – sivil toplum örgütlerinin birlikte ve hevesle çalışma istekleri bu akış açımızı desteklemektedir.

Her üç çalışma grubunun tartışmaları sonucunda düzenlenen raporlarda Eskişehir ilinin;

- Evde,
- Okulda,
- Kurumda şiddeti önlemek için el birliği ile çalışma yapmak istek ve kararlılığı içinde oldukları anlaşılmıştır.

Saygılarımla

Prof. Dr. Bahar GÖKLER
Çocuk İstismarını Ve İhmalini Önleme Derneği Başkanı

Tüm katılımcıların değerlendirmelerinin alınması aşamasında çalıştay raporlarındaki ana çıktılar yeniden gözden geçirilerek derlenmiş ve tüm katılımcılara açık olan bir toplantı ortamında tartışılmıştır. Ev içi, okulda ve kurumda çocuğa yönelik şiddeti önlemenin (birincil, ikincil ve üçüncül önleme açısından);

- a) Yerel bağlamda risk faktörleri nelerdir?
- b) Hangi belirtilerle yansımaktadır?
- c) Ne tür yerel önlemler alınabilir? Bu önlemlerde yerel kaynaklar nasıl yönlendirilebilir?
- d) Bu önlemlerin alınmasında hangi ekipler işbirliğinde çalışabilirler. Ekipler nasıl çalışacak?

Biçiminde standardize edilmiş dört temel soru üzerinden ele alındığı çalışma grupları sonuç raporlarının ortak çıktıları dikkate alınarak; bunların uygulamaya geçirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Bu bağlamda kurum ve okullarda, çocuklarla birlikte, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı, RAM, İçişleri Bakanlığı, yerel yönetimler, emniyet, jandarma, üniversiteler ve STK'ların ortak hareket etmesi, bu temel ekiplere gerektiği yerlerde, Sağlık Bakanlığı, toplum liderleri ve Medya gibi kurum ve kuruluşlardan destek istenmesi; ev içi şiddette ise ASPB, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çocuk Polisi, Baro, toplum liderleri, üniversiteler ve STK'lar işbirliğinde düzenlenecek olan önleme programlarının gerçekleştirilmesi üzerinde durulmuş ve tüm bu paydaş kurum ve kuruluşların içinde olduğu işlevsel bir yerel ve ulusal politika oluşturma gerekliliği ortaya çıkarılmıştır. Bu açıdan yerel düzeyde Valiliğe bağlı oluşturulmuş olan İl Çocuk Koruma Koordinasyon Kurulu tarafından bu paydaş çalışmaların yönetilip, yönlendirilerek, etkin ve işbirliği içinde sürdürülmesinin sağlanması ilke olarak benimsenmiştir.

Burak KARAKAYA
Psikolojik Danışman
Çalışma Düzenleme ve Yürütme Kurulu Başkanı

4-6 Mart 2014 Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Çalıştayının gerçekleşmesine kadarki süreçte; temelini oluşturan diğer eğitim çalışmalarına değinmenin, sürecin gerekliliği için önemli olacağını düşünüyorum.

Çocuk temelli başlattığımız eğitim çalışmalarının ilkinin İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi ve Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneğiyle işbirliğine giderek “Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme ve Çocuk Hakları” konulu seminer çalışmasıyla başladık. Prof. Dr. Bahar GÖKLER ve Av. Türkay ASMA’nın konuşmacı olarak katıldığı etkinlik Eskişehir’deki tüm rehber öğretmenlerinin katılımıyla Eti Sosyal Bilimler Lisesinde gerçekleştirildi.

Eğitim çalışmalarımız; İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezi ve Gelişim Kolejiyle işbirliğine gidilerek Okulöncesi öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin hedef olarak belirlendiği “Okul Öncesinde Yapılan Yanlışlar ve Doğrular Eğitimi” gerçekleştirildi. Eğitim çalışmamız Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR’ konuşmacı olarak katılımıyla 15.01.2013 tarihinde Gelişim Koleji’nde gerçekleştirilmiştir.

Çocuk temelli koruyucu ve önleyici boyutuyla 27-29 Mart 2013 tarihinde RAM, Özel Atayurt Okulları ve Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfıyla işbirliğine gidilerek 25 rehber öğretmenin katılımıyla üç günlük “Ergenlik Çalıştayı Ortaokul” etkinliği çalışması gerçekleştirildi. Etkinlikte Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfından Nurcan MÜFTÜOĞLU ve Efsun SERTOĞLU kolaylaştırıcı olarak görev almışlardır. Etkinlik Özel Atayurt Okullarında gerçekleştirilmiştir.

08. 03.2013 tarihinde Prof. Dr. Bahar GÖKLER’in liderliğinde 25 rehber öğretmeni kapsayan Odunpazarı Halk Eğitim Merkezinde Çocuk İstismarını Önleme Konusunda Psikodrama Yöntemiyle Farkındalık Atölyesi çalışması gerçekleştirildi. 08.03.2014 tarihinde Eskişehir ilindeki tüm okul müdürlerini kapsayan etkinlikte, Eğitimci olarak; Prof. Dr. Bahar GÖKLER, Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR, Av. Türkay ASMA, Sosyal Çalışmacı Nilgün KURTULUŞ ÇELEN’in eğitimci olarak görev aldılar. Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Eğitim çalışması Gazi Kız Meslek Lisesi toplantı salonunda gerçekleştirildi. 08.03.2013 tarihinde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Eğitiminin ikincisi Odunpazarı İlçesindeki Tüm Rehber Öğretmenleri kapsayan eğitim çalışması gerçekleştirildi. Eğitimci olarak Doç. Dr. Aysun BARANSEL ISIR, Av. Türkay ASMA, Sosyal Çalışmacı Nilgün KURTULUŞ ÇELEN’in katıldıkları eğitim; Emine- Emir Şahbaz Bilim Sanat Merkezi Toplantı Salonunda gerçekleştirildi.

25.10.2013 tarihine “Okul Öncesi Yenilikler” konusunda Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nde eğitim Uzmanı olarak görev yapan Zeynep KILIÇ’ın konuşmacı olarak katıldıkları etkinlik gerçekleştirildi. Tüm okulöncesi ve rehber öğretmenlerin katıldığı etkinlik Eti Sosyal Bilimler Lisesi’nde gerçekleştirildi.

06.11. 2013 tarihinde RAM, Özel Gelişim Koleji ve Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfıyla işbirliğine gidilerek 25 rehber öğretmenin katılımıyla üç günlük “Ergenlik Çalıştayı Lise” çalışması gerçekleştirildi. Etkinlikte Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfından Eylem KARAKAYA ve Efsun SERTOĞLU kolaylaştırıcı olarak görev almışlardır. Etkinlik Özel Gelişim Kolejinde gerçekleştirilmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’ne bağlı Odunpazarı Sosyal Hizmet Merkezi ve İbrahim Kurşungöz Rehberlik ve Araştırma Merkezinin birlikte yürüttüğü Aile Eğitimleri; Odunpazarı ilçesine bağlı 21 okulumuzda gerçekleştirilmektedir. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının Aile Eğitimi Eğiticiliği eğitimini tamamlamış Psikolog, Psikolojik Danışman, Sosyal Çalışmacı, Çocuk Gelişim Uzmanı gibi farklı meslek elemanlarından oluşan 9 kişilik eğitici kadrosuyla gerçekleştirilen eğitimler Haziran ayı itibariyle 84 eğitim çalışmasını gerçekleştirilmesi ile tamamlanacaktır.

19-20.02.2014 tarihleri arasında Özel Atayurt Kolejinin ev sahipliğinde “Yerel Düzeyde Çocuğa Karşı Şiddetin Önlenmesinde Sivil Toplum Örgütlerinin Güçlendirilmesi” çalışması Gündem Çocuk Derneği, İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları ve Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneğinin işbirliğiyle gerçekleştirildi. Çalışmamıza yerel düzeydeki 21 Sivil Toplum Kuruluşu temsilcileri katıldı.

Bu etkinliklerin sonucunda Yerel düzeyde farkındalığın artırılmasının çalışmaların sürdürülebilirliğine yararı olacağına karar verildi. Tüm çalışmalar bir ekibin bütünlüğüyle gerçekleşebildiği için çalışmada yürütme ekibi olarak görev alan arkadaşlarıma ismen de olsa değinmek isterim; Hatice Buket ÖZKAN, Mediha MAVİ, Ramazan ÖZKAN, Seray DEMİR ve Yasemin TÜMKAYA KARAKAYA’ya gösterdikleri emekleri için teşekkür ederim.

Çalışmanın tüm aşamalarında desteklerini esirgemeyen İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Sayın Özden AKKAYA’ya teşekkür ederim.

Çalıştaya ev sahipliği yapan, bugün bütün kurumların bir araya gelmesini sağlayan ve sürecin yararlılığına inanan Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürümüz Sayın Muhittin ADIYAMAN’a teşekkür ederim.

Çalışmalarımızın il düzeyine yayılmasını sağlayan, yapılan ve yapılacak olan tüm faaliyetlerde beni ve çalışma arkadaşlarımı destekleyen, eğitim ve ilimizin geliştirilmesi adına yapılan her türlü çalışmayı destekleyen İl Milli Eğitim Müdürümüz Sayın Necmi ÖZEN’e teşekkür ederim.

Bütün süreçte destek olmak için burada olan tüm kamu kurumları, üniversite ve Sivil toplum temsilcilerine emeklerine ve destekleri için teşekkür ederim.

Saygılarımla....

Çalışmalarımız boyunca kullandığımız ilke edindiğimiz sloganlarımızla sözlerimi bitirmek istiyorum:

Bu Henüz Bir Başlangıç.....

Sen Yoksan Bir kişi Eksiziz.....

**YEREL DÜZEYDE
ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ
ÖNLEME ÇALIŞTAYI DEĞERLENDİRME ANKETİ RAPORU**

Çalıştayın amacına uygun gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla; son gün olan 06.03.2014 tarihinde katılımcılara bir değerlendirme anketi uygulanmıştır. Anket sonuçları, sürecin işlerliğini, çalıştayın amacına uygunluğunu, gruplarda yapılan tartışmaların ve alınan sonuçların katılımcıların gözüyle değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Anketi 65 katılımcı tam olarak doldurmuştur. Anketin birinci bölümü likert tipi 10 maddeden, ikinci bölümü açık uçlu üç maddeden, toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Likert tipi maddelerde yetersiz, orta düzey ve yeterli olmak üzere üçlü derecelendirme kullanılmıştır.

Anketin değerlendirmesinde yüzde hesaplamaları kullanılmıştır. Önce üç ayrı çalışma grubuna ilişkin yüzdeler alınıp ardından genel toplamın yüzdeleri hesaplanmıştır. Açık uçlu olan sorular frekans tablosu ve yine yüzdelik hesaplamalarıyla değerlendirilmiştir.

Çizelge 1. Çalışma Gruplarında Yer Alan Katılımcıların Anket Maddelerine Yönelik Görüşleri

ANKET MADDELERİ	YETERSİZ			ORTA DÜZEY			YETERLİ		
	Ev İçi N=20 (%)	Okul N=23 (%)	Kurum N=22 (%)	Ev İçi N=20 (%)	Okul N=23 (%)	Kurum N=22 (%)	Ev İçi N=20 (%)	Okul N=23 (%)	Kurum N=22 (%)
1.MADDE	5	-	-	5	13	13,6	90	87	86,4
2.MADDE	5	-	9,1	10	21,7	27,3	85	78,3	63,6
3.MADDE	5	4,3	-	25	47,8	45,5	70	47,8	54,5
4.MADDE	10	-	-	20	30,4	18,2	70	69,6	81,8
5.MADDE	5	4,3	9,1	40	34,8	45,5	55	60,9	45,5
6.MADDE	5	8,7	18,2	50	43,5	31,8	45	47,8	50
7.MADDE	-	-	4,5	15	26,1	9,1	85	73,9	86,4
8.MADDE	5	4,3	4,5	15	26,1	45,5	80	69,6	50
9.MADDE	10	-	4,5	20	30,4	22,7	70	69,6	72,7
10.MADDE	10	4,3	-	20	21,7	18,2	70	73,9	81,8

Cizelge 4. Çalıştayda Yer Alan Tüm Katılımcıların Anket Maddelerine Yönelik Görüşleri

ANKET MADDELERİ	YETERSİZ (%)	ORTA (%)	YETERLİ (%)
1.MADDE	1,5	10,8	87,7
2.MADDE	4,6	20	75,4
3.MADDE	3,1	40	56,9
4.MADDE	3,1	23,1	73,8
5.MADDE	6,2	40	53,8
6.MADDE	10,8	41,5	47,7
7.MADDE	1,5	16,9	81,5
8.MADDE	4,6	29,2	66,2
9.MADDE	4,6	24,6	70,8
10.MADDE	4,6	20	75,4

Anketin yeterli görülmeyen en dikkat çekici maddeleri: Çalışma gruplarında alınan çözüm önerilerinin miktar ve kapsam açısından yeterliği ve çalıştayda alınan çözüm önerilerinin uygulanabilirliği olmak üzere beşinci ve altıncı maddeler olmuştur.

12. MADDE	Katıldığınız çalışma grubunda çocuğa karşı ihmal ve istismara yönelik alınan en önemli önlem kararı veya önerisi sizce nedir?			
KARAR VE ÖNERİLER	Tüm katılımcılar (%)	Ev içi (%)	Okul (%)	Kurum (%)
Koordinasyon, işbirliği ve sürekliliğin sağlanması	25,00	37,93	20,51	
Personel eğitimlerinin yapılması	15,48			35,71
Öğretmen eğitimlerinin yapılması	10,71		20,51	
Aile (anne- baba) eğitimleri ile farkındalık ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	9,52	20,69		
Çocuk bakım kurumlarının kapatılması için çalışmaların başlatılması	7,14			17,85
Diğer (Var olan çalışmaların birleştirilmesi, denetim mekanizmasının güçlendirilmesi, çocuk haklarına değer verilmesi, çocukların bilinçlendirilmesi ...)	32,15	20,69	10,25	14,29

Bu tabloda ev içi, okul ve kurum çalışma gruplarında en çok tercih edilen ilk üç maddenin yüzdeler değeri ele alınmıştır. En çok üzerinde durulan nokta **koordinasyon, işbirliği ve sürekliliğin sağlanması** olmuştur.

13. MADDE	Görüş ve Önerileriniz			
GÖRÜŞ VE ÖNERİLER	Tüm katılımcılar (%)	Ev içi (%)	Okul (%)	Kurum (%)
Çalıştayda emeği geçenlere teşekkür ederiz	25,64	33,33	33,33	
Bilgilendirme ve bilgilerin güncellenmesi açısından verimli bir çalıştaydı	23,00		33,33	27,27
Çalıştayın süresi daha uzun olabilirdi.	20,51			27,27
Birçok meslek grubunun bir araya gelmesi çok memnun edici	15,38	25,00		
Eylem planı oluşturulmalı ve takip mekanizması geliştirilmeli	29,62	33,33	28,57	30,00
Periyodik olarak kurumların bu amaç doğrultusunda bir araya gelmesi sağlanmalı ve çalıştaylar daha sık yapılmalı	14,81			25,00
Çalıştayda ortaya konan öneriler her kurum tarafından uygulanabilir hale getirilerek yaygınlaştırılmalı	14,81	22,20	14,28	
Çalıştaydaki çalışma gruplarının sayısı artırılmalı	7,40		14,28	

Tabloda, çalışma gruplarındaki katılımcıların en çok vurguladığı noktalar ele alınmış ve yüzdeleri verilmiştir. Öneriler arasında en dikkat çekici olan ve tüm çalışma gruplarının da en çok üstünde durduğu nokta; eylem planı oluşturulması ve takip mekanizmasının geliştirilmesi olmuştur.

YEREL DÜZEYDE ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME ÇALIŞTAYI DEĞERLENDİRME ANKETİ

Bu anket düzenlemiş olduğumuz çalıştayın başarısına ilişkin olarak katılımcıların görüşünü belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Anketimize vereceğiniz cevapların samimiliği daha sonraki çalışmalarımıza ışık tutacaktır. Teşekkür ederiz.

ÇALIŞTAY DÜZENLEME KURULU

Anketimizdeki maddelerde konu başlıkları yer almaktadır. Lütfen her bir maddedeki konu başlığını kendi görüşünüze göre 1- 3 arasında puanlayınız.

		Yetersiz	Orta düzey	Yeterli
		1	2	3
1	Çalıştayın amaç ve kapsamının anlaşılır olması			
2	Çalışma gruplarının konu alanı açısından sınıflandırılmasının yeterliği (Ev içi, okul ve kurum)			
3	Çalışma gruplarındaki tartışmaların amaç doğrultusunda yürümesi			
4	Çalışma gruplarında her katılımcının kendini ifade edebilmesi için olanak sunulması			
5	Çalışma gruplarında alınan çözüm önerilerinin miktar ve kapsam açısından yeterliği			
6	Çalıştayda alınan çözüm önerilerinin uygulanabilirliği			
7	Çalıştay yürütme kurulu üyeleri ile kurduğunuz iletişimin niteliği			
8	Çalıştay programının yeterlilik derecesi			
9	Çalıştay programının plana uygun olarak uygulanma düzeyi			
10	Çalıştay sürecinin konaklama, ulaşım gibi konularda sağlıklı yürümesi			

11. Hangi çalışma grubuna katıldınız?

☐

Ev içi

☐

Okul

☐

Kurum

12. Katıldığınız çalışma grubunda çocuğa karşı ihmal ve istismara yönelik alınan en önemli önlem kararı veya önerisi sizce nedir?

.....

13. Görüş ve Önerileriniz:

.....
.....
.....
.....
.....

FOTOĞRAFLAR

HABER BAŞLIKLARI

eğitime katılımı uygun görülen girişimci adaylar eğitimlerini tamamladı.

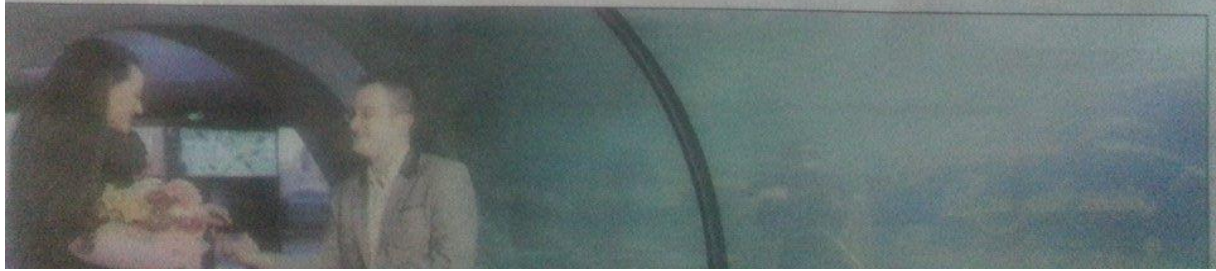
saat süren eğitimde sertifikaları alarak 19 Şubat'ta çalışan ve üret

ESKİŞEHİR'DE ÖNEMLİ ÇALIŞTAY

Eskişehir'de "Yerel Düzeyde Çocuğa Şiddeti Önleme" Çalıştayı yapılacak. Odunpazarı Rehberlik Araştırma Merkezi, Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Eskişehir Gelişim Koleji işbirliği ile yapılacak çalıştay'a Gündem Çocuk Derneği, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği, Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı ve UNICEF

katkı verecek. Çalışmaya yerel düzeyde İl Müdürlükleri ve Dernek Temsilcileri, Bilgi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Eskişehir Soroptomist Kulübü, Türk Anneler Derneği, Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Temsilcisi, Emniyet Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Genel Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, Eskişehir Barosu vb. kurum temsilcileri katılacak.

Konuşmalarından Çocukça Karşı Şiddet Hakkında Temel Bilgiler ve Yaklaşım konulu panel gerçekleşti.

ŞİDDETLE EĞİTİM OLMAZ

İl Milli Eğitim Müdürü Necmi Özen Gelişim Koleji tarafından düzenlenen Çalıştay'da yaptığı konuşmada, "Fiziksel şiddetin eğitimde ve toplumsal hayatın hiçbir noktasında yeri yoktur" dedi.

ÇALIŞTAY YAPILDI
Eskişehir Gelişim Koleji tarafından Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme konulu Çalıştay gerçekleştirildi. Dün açılışı gerçekleştiren Çalıştaya İl Milli Eğitim Müdürü Necmi Özen, Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürü Muhittin Adıyaman ve çok sayıda davetli katıldı. Çalıştay 3 gün devam edecek.

HASSAS BİR KONU
Açılış konuşmasını yapan Gelişim Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Şahbaz, çocuk istismarının unutulmaması gerektiğini belirterek, "Çocuklarımızı geleceğe en iyi şekilde hazırlamamız gerekiyor" diye konuştu. İl Milli Eğitim Müdürü Necmi Özen ise çocuk istismarının hassas bir konu olduğuna dikkat çekerek, "Fiziksel şiddetin eğitimde ve toplumsal hayatın hiçbir noktasında yeri yoktur. Eski anlayışlarımızı terk ettik. Şiddetle eğitim olamaz" dedi.

Öğrenciler

ESKİŞEHİR'DE ÖNEMLİ ÇALIŞTAY

KÜLTÜR-SANAT — 04 Mart 2014

Eskişehir’de “Yerel Düzeyde Çocuğa Şiddeti Önleme” Çalıştayı yapılacak. Odunpazarı Rehberlik Araştırma Merkezi, Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Eskişehir Gelişim Koleji işbirliği ile yapılacak Çalıştay’a Gündem Çocuk Derneği, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği, Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı ve UNICEF katkı verecek. Çalışmaya yerel düzeyde İl Müdürlükleri ve Dernek Temsilcileri, Bilgi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Eskişehir Soroptomist Kulübü, Türk Anneler Derneği, Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Temsilciliği, Emniyet Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Genel Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, Eskişehir Barosu vb. kurum temsilcileri katılacak.

<http://www.memleket.com.tr/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-calistayi-310494h.htm>

<http://www.eskisehirinsesi.net/eskisehirde-onemli-calistay.html>

“Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Çalıştayı”

Eskişehir'de Milli Eğitim Bakanlığı, Gündem Çocuk Derneği, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği, Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı ve UNICEF'in katkılarıyla "Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Çalıştayı" gerçekleştirildi .

Gelişim Koleji'nin ev sahipliği yaptığı çalıştayı sonuç toplantısında konuşan Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Eğitim Uzmanı Sabri Özdemir, Türkiye'de yaklaşık 24 milyon çocuk olduğunu belirtti.

Çalıştayı verimli geçtiğini ifade eden Özdemir, şöyle konuştu:

"Ülkemizde yaklaşık 24 milyon çocuğumuz var. Bu çocuklar için neler yapabiliriz. Bunları topluma, eğitime nasıl kazandırabiliriz. Bu çalıştay süresince bunun üzerinde durduk. Önce çocuklarımızı tanıdık. Velilerimizin, öğretmenlerimizin ve kurumlarımızın neler yapabileceği konusunda değerlendirmelerde bulunduk. Bu çalıştay yerel düzeyde yapıldı ama ülke düzeyine yayılabilecek neticelerinin olduğuna inanıyorum."

Özdemir, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü olarak "Öğrenci izleme modülü" üzerinde çalıştıklarını ifade ederek, "Bu çalıştay süresince elde ettiğimiz bilgilerin sonucunu bu modül üzerine entegre edeceğiz. Bu çalıştay, çok önemli faydalı oldu. Çalıştayda emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. Bu ülke düzeyine yayılacak bir çalışmadır" dedi.

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Başkanı Bahar Gökler de her türlü paydaşın temsil edildiği güzel bir çalışma olduğunu söyledi.

Çalıştayı önemli sonuçlarının olduğuna dikkati çeken Gökler, şunları kaydetti:

"Yerel olarak çok önemli çıktılar ortaya çıktı. Bunların uygulanmasına, eylem planı olarak neredeyse başlanılabilir. Ulusal bağlamda da çok umut verici bir toplantıydı. Bütün bu çıktılar, çalışmalar, saptamalar ülkemiz adına çok önemli veriler. Bütün paydaşları sadece dinleyici olarak değil katılımcı olarak gördük. Onun için hem ulusal hem de çok katılımcı bir çalıştay oldu. Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum."

Sonuç raporu

Çalıştayın sonuç raporunda ise öğretmenlerde şiddet konusunda farkındalık oluşturmak ve bu bilgilerin öğrencilere aktarılmasının sağlanması gerektiği belirtildi.

Yerel yönetimlerin konuyu benimsemeleri ve sahiplenmelerinin gerektiğinin anlatıldığı raporda öne çıkan bazı maddeler şöyle:

"Şiddet uygulayan ve madde kullanan öğrencilere okul içinde ve dışında sosyal görevler verilmesi. Kadın ve çocuk için şiddeti önlemeye yönelik şehir protokolünün imzalanması. Okullarda akran eğitimi yönteminin kullanılması. Okullara atanan hizmetliler ile okul servisi çalışanlarının istismar ve ihmal konusunda eğitilmesi. İmam, muhtar ve aile liderleri gibi kanaat önderleriyle işbirliği yapılması. Eğitimde cinsiyet eşitliği yaklaşımının benimsenmesi."
- Eskişehir

<http://www.beyazgazete.com/haber/2014/3/6/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-calistayi-2152622.html>

<http://www.sondakika.com/haber/haber-yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248/>

<http://www.haberler.com/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248-haberi/>

<http://www.sondakika.com/haber/haber-yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248/>

<http://www.haberler.com/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248-haberi/>

<http://www.sondakika.com/haber/haber-yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248/>

<http://www.haberler.com/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248-haberi/>

<http://www.beyazgazete.com/haber/2014/3/6/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-calistayi-2152622.html>

<http://www.sondakika.com/haber/haber-yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248/>

<http://www.haberler.com/yerel-duzeyde-cocuk-istismarini-ve-ihmalini-onleme-5755248-haberi/>

EKLER

YEREL DÜZEYDE ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME ÇALIŞTAYI

Çalıştay Tarihi: 04-06 Mart 2014

Çalıştay Yeri : Eskişehir Gelişim Koleji

Zincirli Kuyu Mh. Çiftlikyolu Sk. No: 36 Eskişehir

Not: Çalıştaya katılım sınırlı sayıdadır.

Bilgi için Tel: 0222 313 01 01 - Muazzez DEMİR

Katkı Verenler

4-6 Mart 2014 tarihleri arasında düzenlenen "Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme" konulu çalışmaya katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz.

6 Mart 2014

Muhittin ADIYAMAN
Odunpazarı İlçe Eğitim Müdürü

Erdal ŞAHBAZ
Eskişehir Gelişim Koleji Yönetim Kurulu Başkanı

Katkıda Bulunanlar

"Yerel Düzeyde Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme"
konulu çalışmaya katılımınız bizi onurlandıracaktır.

Muhittin ADIYAMAN
Odunpazarı İlçe Milli Eğitim Müdürü

Tarih: 04-06 Mart 2014 Çalıştay Yer : Eskişehir Gelişim Koleji Saat: 09.15

Katkıda Bulunanlar

Bu yayın UNICEF Türkiye Ofisi Çocuk Koruma biriminin katkıları ile basılmıştır.

YEREL DÜZEYDE ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME ÇALIŞTAYI

Çalıştay Tarihi: 04-06 Mart 2014

Çalıştay Yeri : Eskişehir Gelişim Koleji

Zincirli Kuyu Mh. Çiftlikyolu Sk. No: 36 Eskişehir

Not: Çalıştaya katılım sınırlı sayıdadır.

Bilgi için Tel: 0222 313 01 01 - Muazzez DEMİR

Katkı Verenler

